

LOCUS

NAROČNIK
RRA Koroška
Meža 10, 2370 Dravograd

REGIONALNI PROSTORSKI PLAN

KOROŠKE RAZVOJNE REGIJE

osnutek

IZVAJALEC
LOCUS prostorske informacijske rešitve d.o.o.
Ljubljanska cesta 76 | 1230 Domžale

NAROČNIK
RRA Koroška
Meža 10, 2370 Dravograd

LOCUS

LOCUS

PROSTORSKI AKT

Regionalni prostorski plan

NAZIV PROSTORSKEGA AKTA

Regionalni prostorski plan KOROŠKE REGIJE

FAZA

Osnutek

GRADIVO

Osnutek gradiva RPP Koroške regije

NAROČNIK

Regionalna razvojna agencija Koroške razvojne regije d.o.o.

ŠTEVILKA PROJEKTA

2259

IZDELOVALEC

Locus d.o.o., Ljubljanska cesta 76, 1230 Domžale

VODJA PROJEKTA

Leon Kobetič, univ.dipl.inž.grad. ZAPS P-0020

STROKOVNA SKUPINA

Nina Uršič, dipl. inž. kraj. arh.
Anja Rebek, univ. dipl. inž. kraj. arh.
Maja Šinigoj, univ. dipl. inž. arh.
Tosja Vidmar univ. dipl. geogr.
Žiga Smrekar mag. geog.
Marjeta Jug univ. dipl. inž. kraj. arh.
Tilen Šenk, dipl. inž. kraj. arh.
Kristina Oražem mag. inž. kraj. arh.
Tomaž Kmet, univ. dipl. inž. arh.
Staša Breclj, dipl. inž. kraj. arh.
Nina Lipušček, univ. dipl. inž. kraj. arh.
Luka Jereb, mag. arh.

DATUM

Domžale, april 2026

Kazalo

1 UVOD	11
1.1 Vsebina regionalnega prostorskega plana	12
1.2 Območje obravnave	15
2 CILJI IN PREDNOSTNE NALOGE PROSTORSKEGA RAZVOJA REGIJE	16
2.1 Vizija prostorskega razvoja regije	16
2.2 Cilji prostorskega razvoja regije.....	16
2.3 Prednostne naloge prostorskega razvoja regije	18
3 USMERITVE ZA PROSTORSKI RAZVOJ REGIJE	19
3.1 Usmeritve za razvoj poselitve.....	19
3.2 Usmeritve za razvoj gospodarske javne infrastrukture	20
3.3 Usmeritve za razvoj gospodarstva.....	20
3.4 Usmeritve za urejanje krajine.....	21
4 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA REGIJE	22
4.1 Zasnova razvoja poselitve.....	22
4.1.1 Središča v policentričnem urbanem sistemu	22
4.1.2 Območja za dolgoročni razvoj naselij – ODRN	25
4.1.3 Območja funkcionalnega povezovanja - širše mestno območje	25
4.1.4 Podeželje.....	26
4.2 Razvoj dejavnosti.....	28
4.2.1 Stanovanjska oskrba	28
4.2.2 Omrežje pomembnejše družbene infrastrukture	30
4.2.3 Prednostna območja za gospodarski razvoj.....	31
4.2.4 Večja nakupovalna središča	34
4.2.5 Prednostna območja za razvoj turizma.....	35
4.2.6 Prednostna območja za razvoj kmetijstva	38
4.2.7 Prednostna območja za gozd in razvoj gozdarstva	40
4.2.8 Prednostna območja za pridobivanje mineralnih surovin	42
4.3 Zasnova omrežja gospodarske javne infrastrukture	43
4.3.1 Prometna infrastruktura	43
4.3.2 Sistem trajnostne mobilnosti	46
4.3.3 Energetska infrastruktura	49
4.3.4 Lokalne gospodarske javne službe s področja varstva okolja	53
4.4 Zasnova razvoja v krajini.....	55
4.4.1 Zasnova razvoja in varstva krajine	55
4.4.2 Zasnova zelenega sistema regije.....	58
4.5 Obramba, zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami	63
4.5.1 Obramba	63
4.5.2 Zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečam	63
4.6 Izvajanje in spremljanje izvajanja RPP	66

1 UVOD

V skladu s predpisi s področja urejanja prostora je regionalni prostorski plan (v nadaljevanju RPP) prostorski strateški akt, s katerim se država in občine na podlagi Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Resolucija o strategiji prostorskega razvoja Slovenije; Uradni list RS, št. 72/2023; v nadaljevanju ReSPR50), njenih akcijskih programov, drugih razvojnih aktov države, razvojnih ciljev EU ter družbeno-gospodarskih razvojnih potreb lokalnih skupnosti dogovorijo in uskladijo o prostorskem razvoju razvojne regije in določijo bistvene razvojne priložnosti ter usmeritve za razvojne in prostorske dokumente. Temeljno izhodišče prostorskega razvoja Slovenije do leta 2050, kot ga opredeljuje ReSPR50, je krepitev prostorske kohezije, s katero se zagotavlja uravnotežen, skladen in trajnosten razvoj vseh območij ob hkratnem upoštevanju in trajnostni rabi njihovih prostorskih potencialov. Prostorsko načrtovanje ima v tem okviru pomembno vlogo pri usmerjanju dolgoročnega trajnostnega razvoja prostora ter pri prilagajanju upravljanja prostora spremenjenim mednarodnim razmeram, družbeno-gospodarskim trendom in globalnim izzivom.

Regionalni prostorski plan (v nadaljevanju RPP) je strateški prostorski akt, ki obsega načrtovanje na regionalni ravni. Z njim se država in občine na podlagi ReSPR50, njenih akcijskih programov in drugih razvojnih aktov države in ciljev EU dogovorijo in uskladijo o prostorskem razvoju regije. Cilj priprave regionalnega prostorskega plana je, da se občine skozi pripravo dogovorijo glede posameznih ureditev lokalnega pomena (pomembnejše gospodarske cone, druge obsežnejše ureditve regijskega pomena), državni resorji pa uskladijo zasnove prostorskih ureditev državnega pomena. Pri tem se mora regionalni razvoj navezati na tiste prostorske potenciale, ki nudijo podporo lokalnemu gospodarskemu in družbenemu razvoju, povečujejo odpornost na podnebne spremembe, zmanjšujejo ranljivost prostora, krepijo vzdržno in trajnostno rabo virov, omogočajo vzpostavljanje razmer za večjo zaposljivost v lokalnem okolju ter ne povečujejo dnevne mobilnosti in izseljevanja.

Na regionalni ravni ima Koroška razvojna regija že sprejet Regionalni razvojni program Koroške razvojne regije za obdobje 2021- 2027 (v nadaljevanju RRP). Oba regionalna razvojna dokumenta morata biti dolgoročno vsebinsko usklajena. ZuRep-3 navaja, da mora biti RRP izdelan skladno z RPP. Prostorski plan opredeli prostorske pogoje in možnosti in predstavlja okvir za pripravo regionalnega razvojnega programa. Na podlagi usmeritev se lahko pripravijo projekti, ki so nato opredeljeni v RRP. Pri pripravi prve generacije regionalnih prostorskih planov je časovnica sicer nekoliko drugačna, saj so RRP v fazi, ko se začenja priprava RPP, že pripravljene. Na lokalni ravni se prostorsko načrtovanje izvaja skozi pripravo občinskih prostorskih načrtov (OPN) in občinskih prostorskih planov (OPP).

Namen in vsebino regionalnega prostorskega plana določa 75. člen ZUreP-3 (199/21, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP, 23/24, 109/24, 25/25 – odl. US in 75/25 in 14/26), ki navaja:

Regionalni prostorski plan je prostorski strateški akt, s katerim se država in občine na podlagi Strategije, njenega akcijskega programa, drugih državnih razvojnih dokumentov in razvojnih ciljev EU in družbeno-gospodarskih razvojnih potreb lokalnih skupnosti dogovorijo in uskladijo o prostorskem razvoju posamezne razvojne regije ter določijo bistvene razvojne priložnosti.

V regionalnem prostorskem planu se uskladijo in določijo:

- cilji in prednostne naloge prostorskega razvoja;
- mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določijo njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj;
- širša mestna območja;
- zasnova omrežij družbene infrastrukture;
- zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture;

- zasnova stanovanjskih območij;
- prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo;
- zasnova zelenega sistema regije;
- povezave s sosednjimi območji.

V regionalnem prostorskem planu se uskladijo zasnove prostorskih ureditev državnega pomena tako, da se opravita vsaj predhodno vrednotenje in utemeljitev mogočih variant, opredelijo predlogi izvedljivih variant in predložijo usmeritve za njihovo prostorsko načrtovanje. Te so podlaga za izvedbo postopkov državnega prostorskega načrtovanja v skladu s tem zakonom.

V regionalnem prostorskem planu se obvezno uskladijo in določijo zasnove prostorskih ureditev lokalnega pomena, ki segajo v območje več občin ali vplivajo na razvoj več občin. Med te spadajo zlasti:

- prostorske ureditve, neposredno namenjene opravljanju lokalnih gospodarskih javnih služb s področja varstva okolja;
- prednostna razvojna območja za stanovanjsko oskrbo;
- prednostna območja za gospodarski razvoj, ki sama ali kot širitev obstoječih presegajo 10 ha uporabne površine (industrijska, obrtna, trgovska, poslovna, logistični centri);
- večja nakupovalna središča, ki sama ali kot širitev obstoječih presegajo 5.000 m² bruto tlorisne površine;
- infrastrukturna vozlišča in prostorske ureditve, namenjene urejanju skupnega javnega potniškega prometa;
- območja za objekte pomembnejše družbene infrastrukture;
- prednostna območja za razvoj turizma.

Zakon o urejanju prostora v 301. členu določa, da morajo razvojne regije pripraviti in sprejeti regionalni prostorski plan (v nadaljevanju: RPP) za območje razvojne regije do konca 1. januarja 2028.

1.1 Vsebina regionalnega prostorskega plana

Regionalni prostorski plan Koroške regije je strateški dokument, ki opredeli dolgoročne usmeritve prostorskega razvoja regije. Cilj dokumenta je zagotavljanje usklajenega in trajnostnega razvoja regije, ki bo podprl tako gospodarsko rast kot ohranjanje naravnega okolja. Z RPP se uvaja novo raven načrtovanja, ki povezuje območja vseh občin v regiji. Načrtujejo se vsebine, pomembne za območje celotne regije, kar omogoča skupno načrtovanje in koordinacijo ter povezovanje nacionalne in občinske ravni. Cilj je bolj usklajena in racionalna raba prostora. RPP bo usmerjal prostorski razvoj v Koroški regiji glede na njene geografske značilnosti, gospodarsko stanje, demografske trende in varovana območja, kar bo omogočilo boljše načrtovanje rabe zemljišč, infrastrukture in prilagoditev starajočemu se prebivalstvu.

Temeljna zakonodaja za pripravo RPP sta Zakon o urejanju prostora (ZUreP-3) in Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2). Regionalni prostorski plan je pripravljen v skladu z Navodili za vsebino, obliko in način priprave regionalnega prostorskega plana (Urbanistični inštitut Republike Slovenije, september 2023) ter Tehničnimi pravili za pripravo prostorskih aktov v digitalni obliki (Ministrstvo za naravne vire in prostor, december 2023). Vsebina RPP je pripravljena po sledečih sklopih:

- Cilji in prednostne naloge prostorskega razvoja regije,
- Usmeritve za prostorski razvoj regije,
- Zasnova prostorskega razvoja regije,

- Spremljanje uspešnosti izvajanja regionalnega prostorskega plana.

Regionalni prostorski plan je v osnovi strateški dokument, sestavljen iz tekstualnega (ta dokument), grafičnega dela in priloge. Struktura plana v osnovni strukturi sledi poglavjem iz SPRS, kar omogoča medsebojno primerjavo dokumentov. Grafični del je priložen tekstualnemu delu in obsega strateške kartografske prikaze za posamezna vsebinska področja, ki obsegajo območje celotne Koroške regije. Pripravlja se v merilu 1:250.000.

Tekstualni del oz. vsebina RPP je pripravljena po sledečih sklopih:

- Cilji in prednostne naloge prostorskega razvoja regije,
- Usmeritve za prostorski razvoj regije,
- Zasnova prostorskega razvoja regije ter
- Izvajanje ter spremljanje izvajanja RPP.

Grafični del RPP vsebuje prikaz območja obravnave in prikaze zasnov:

- Karta 1: Območje obravnave
- Karta 2: Zasnova razvoja poselitve
- Karta 3: Zasnova razvoja oskrbe
- Karta 4: Zasnova gospodarskih dejavnosti
- Karta 5: Zasnova razvoja turizma
- Karta 6: Zasnova prometne infrastrukture
- Karta 7: Zasnova sistema trajnostne mobilnosti
- Karta 8: Zasnova energetske infrastrukture
- Karta 9: Zasnova okoljske infrastrukture
- Karta 10: Zasnova razvoja in varstva krajine
- Karta 11: Zasnova zelenega sistema
- Karta 12: Zasnova sistema obrambe, zaščite in varstva pred naravnimi nesrečami

Priloge tekstualnemu delu RPP so:

- Izhodišča za pripravo RPP,
- Analiza stanja po izbranih področjih za Koroško razvojno regijo,
- Prikaz stanja v prostoru,
- Okoljsko poročilo in dodatek za naravo.

Spremljajoča gradiva RPP so še:

- Analiza stanja v prostoru in določitev razvojnih potreb in usmeritev za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture,
- Analiza stanja v prostoru in določitev razvojnih potreb in usmeritev za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture (UIRS, 2024),
- Urbanistična zasnova za Koroško širše mestno območje (v pripravi),
- Krajinski zasnovi za RPP: KZ za RPP Dolina Meže in Krajinski park Topla in KZ za RPP Pohorje (v pripravi),
- Morebitne druge strokovne podlage, zbrane ali pripravljene v času procesa priprave RPP,

- Obrazložitev in utemeljitev,
- Povzetek za javnost.

Proces sodelovanja

Proces posvetovanja in sodelovanja z različnimi udeleženci bo potekal v podporo pripravi RPP, zato bodo vsi dogodki izhajali izključno iz potreb po obravnavi posameznih vsebinskih področij in vprašanj.

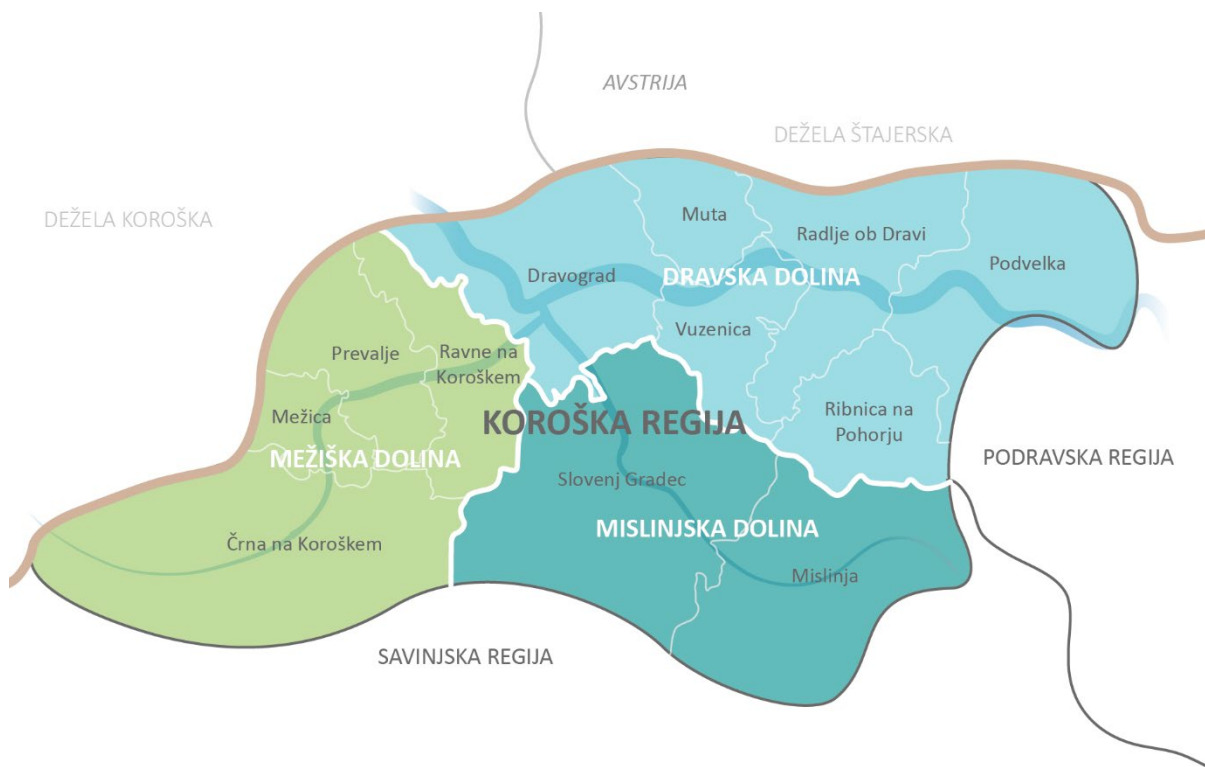
Predvideni dogodki in aktivnosti v postopku priprave RPP (od širšega vključevanja vseh udeležencev do ožjega posvetovanja z izbranimi skupinami) odpirajo možnost za odprto razpravo, medsebojno soočenje in preveritev različnih vsebinskih izhodišč, predvsem pa pripravo vsebinsko usklajenega dokumenta, ki bo sprejet in podprt s strani vseh relevantnih in ključnih udeležencev.

Postopek priprave RPP bo, zaradi vsebin RPP ter zaradi zagotovitve čim večje učinkovitosti in racionalnosti dela potekal tako, da bodo v pripravo vključeni: vse občine v regiji, s katerimi smo sooblikovali izhodišča in bodo vključene v vse faze priprave RPP, ključni resorji, v katerih pristojnost sodijo posamezne razvojno-planske dejavnosti (predstavniki ministrstev in drugih državnih organov bodo pri pripravi RPP sodelovali s posredovanjem strokovnih podlag, aktivno pa bodo sodelovali tudi na delavnicah, posvetovanjih in usklajevalnih sestankih), predstavniki sosednjih razvojnih regij in mejnih držav na usklajevalnih sestankih, predstavniki gospodarskih subjektov in nevladnih organizacij (ti bodo sodelovali tudi na delavnicah, posvetovanjih in po potrebi tudi na usklajevalnih sestankih).

1.2 Območje obravnave

Navezava na karto: 01 Območje obravnave

Koroška razvojna regija je ena iz med osmih regij, ki sestavljajo Vzhodno kohezijsko regijo. **Območje regije sestavlja 12 občin: Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Mislinja, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Slovenj Gradec, Vuzenica.**

Koroška regija sodi med manjše slovenske regije; s površino 1.041 km² je tretja najmanjša v Sloveniji. Na jugu in jugozahodu meji na Savinjsko regijo, na vzhodu na Podravsko regijo, vzdolž severnega dela pa poteka državna meja z Avstrijo. Razgiban relief Koroške regije sestavljajo tri doline Mežiška, Dravska in Mislinjska doline ter pogorja Pohorje, Karavanke in Savinjske Alpe. Posledica razgibanega reliefa je nizka gostota poseljenosti, regija je ena izmed bolj redko poseljenih regij v Sloveniji. Večja regionalna središča so Slovenj Gradec (središče 2. ravni) ter Ravne na Koroškem in Dravograd (središči 3. ravni), vlogo središča v državnem policentričnem omrežju pa ima še naselje Radlje ob Dravi (4. raven). Za regijo je značilno zgoščanje poselitve na uravnanih dolinskih delih, v hribovitem svetu pa je poselitev razpršena. Tam se pojavlja za območje tipična oblika posamične poselitve v obliki celkov. Koroška je z drugimi predeli Slovenije slabše povezana. Najbližji avtocestni priključek je v sosednji Savinjski regiji, najbolj oddaljeni prebivalci so od njega oddaljeni prek 75 minut. Železniško je regija povezana z vzhodom Slovenije s progo Maribor – Dravograd – Pliberk/Bleiburg, ki predstavlja povezavo s sosednjo Avstrijo.

Koroška razvojna regija je izrazito gozdната, gozdovi pokrivajo približno 70 % ozemlja. Ti predstavljajo pomemben naravni vir in razvojni potencial za gospodarstvo, zlasti za lesno-predelovalno industrijo. Del gozdnih površin je vključen v območja Natura 2000, kar poudarja njihov naravovarstveni pomen. Zeleni sistem regije sestavljajo gozdni rezervati, Krajski park Topla, Regijski park Pohorje ter vodotoki s priobalnimi zemljišči, zlasti Drava, Meža in Mislinja s pritoki. Ohranjena naravna in kulturna krajina skupaj s kulturno dediščino ustvarjata prepoznavno prostorsko identiteto in predstavljata pomemben potencial za razvoj trajnostnega turizma, ki se je v zadnjih letih občutno razvil. Med turističnimi območji izstopajo Pohorje s Kopami, Podzemlje Pece, Geopark Karavanke s Podzemljem Pece in dolina reke Drave.

2 CILJI IN PREDNOSTNE NALOGE PROSTORSKEGA RAZVOJA REGIJE

2.1 Vizija prostorskega razvoja regije

Koroška bo povezana in prodorna regija, ki s trajnostnim razvojem, sodobno infrastrukturo in raznoliko ponudbo ustvarja kakovostno in varno okolje za življenje in delo vseh, tudi prihodnjih generacij.

Raznolika in dostopna ponudba stanovanj, socialnovarstvenih, zdravstvenih, kulturnih in prostočasnih storitev in programov bo bogatila kakovost življenja. Regija bo privlačna za življenje in delo vseh generacij, živahen utrip bo občutiti tako na podeželju kot v mestih. Ključne nosilke poselitve in storitev bodo regijska središča, med katerimi se bodo vzpostavile močne prometne in funkcionalne povezave. Razvoj regije bo potekal dopolnjujoče med urbaniziranimi območji dolin in podeželskim zaledjem, ob upoštevanju naravnih danosti obeh okolij. Obmejnost bo regija prepoznala kot priložnost dobrega čezmejnega povezovanja, ki bo nudilo prebivalcem vpetost v mednarodni prostor in bo regiji povečalo privlačnost.

Koroška bo gospodarsko prodorna regija, ki uspešno povezuje tradicionalne panoge in vire s sodobnimi tehnologijami in kompetencami v proizvode in storitve z višjo dodano vrednostjo, v ta namen pa z razponom izobraževalnih programov na različnih ravneh uspešno razvija kader.

Koroška bo povezana in dostopna s sodobno infrastrukturo tako znotraj regije kot navzven. Varo, zdravo bivalno okolje, ohranjena narava in edinstvena kulturna krajina in dediščina, zadostna stopnja samooskrbnosti in ohranjenosti virov bodo nudili privlačno okolje tako prebivalcem kot obiskovalcem.

2.2 Cilji prostorskega razvoja regije

Cilj izdelave RPP je povezanost prostorskega planiranja med lokalno in državno ravno z namenom izboljšanja načrtovanja in upravljanja na regionalni ravni.

Cilj priprave regionalnega prostorskega plana je zagotoviti učinkovit, usklajen in trajosten prostorski razvoj regije. Na podlagi Izhodišč za pripravo regijskega prostorskega plana in Regionalnega razvojnega programa Koroške razvojne regije 2021–2027 ter drugih razvojnih dokumentov so bili pripravljene ključni strateški cilji regije.

Strateški cilj 1: Skladen prostorski razvoj regije

Cilj je zastavljen na podlagi prepoznanih izzivov regije:

- Določitev vloge središč v policentričnem sistemu in krepitev urbanih središč
- Določitev naselij pomembnih za enakomernejši razvoj regije in njihovih območij za dolgoročni razvoj
- Opredelitev in okrepljena vloga ŠMO
- Ohranjanje in prenova območij in objektov kulturne dediščine

Strateški cilj 2: Ohranjanje poseljenosti in vitalnosti podeželja

Cilj je zastavljen na podlagi prepoznanih izzivov regije:

- Praznjenje podeželja
- Usklajeno urejanje prostora ne obmejnih območij
- Morebitna druga naselja pomembna za razvoj regije

Strateški cilj 3: Zagotavljanje ustreznih stanovanj za vse skupine in generacije

Cilj je zastavljen na podlagi prepoznanih izzivov regije:

- Aktivacija stavbnega fonda za stanovanja
- PROSO
- Zagotavljanje dostopnih stanovanj za mlade
- Povečanje potrebe po stanovanjskih prilagoditvah in storitvah za starejše
- Zagotavljanje začasnih bivalnih enot za ranljive skupine

Strateški cilj 4: Zagotavljanje pravične dostopnosti do storitev in dostojnega in kakovostnega življenja za vse prebivalce regije

Cilj je zastavljen na podlagi prepoznanih izzivov regije:

- Ustrezna opremljenost z javnimi storitvami v celotni regiji
- Določitev regijsko pomembne družbene infrastrukture
- Zagotavljanje dostopnih storitev za mlade
- Dostop do storitev

Strateški cilj 5: Ohranjanje konkurenčnosti in trajnostni razvoj gospodarskih panog

Cilj je zastavljen na podlagi prepoznanih izzivov regije:

- Določitev regijsko pomembnih gospodarskih con in usmeritev njihovega nadaljnjega razvoja
- Opredelitev potreb po morebitnih novih gospodarskih conah regionalnega pomena
- Revitalizacija in raba površin FDO
- Razvoj turizma, opredelitev ključnih turističnih območij

Strateški cilj 6: Varovanje okolja in povečanje odpornosti regije pred naravnimi nesrečami zaradi podnebnih sprememb

Cilj je zastavljen na podlagi prepoznanih izzivov regije:

- Zasnova zelenega sistema regije
- Varstvo in ohranjanje naravne in kulturne dediščine
- Ohranjanje večnamenske vloge gozdov
- Povečanje odpornosti omrežij GJI pred naravnimi nesrečami
- Upravljanje z vodotoki na porečjih rek Meže, Mislinje, Drave
- Varstvo pred poplavami

Strateški cilj 7: Povečanje dostopnosti in povezanosti regije navznoter in navzven ter zagotavljanje dostopne, funkcionalne in zanesljive infrastrukture

Cilj je zastavljen na podlagi prepoznanih izzivov regije:

- Optimiziranje delovanja vodovodnih sistemov
- Vzpostavitev regijskega energetskega koncepta
- Celostno prometno načrtovanje
- Umeščanje multimodalnih prestopnih točk
- Razvijanje koridorjev rek kot zelenih koridorjev/ infrastrukture
- Zagotovitev digitalne povezanosti ter dostopa do širokopasovnega omrežja
- Krepitev čezmejnih povezav

2.3 Prednostne naloge prostorskega razvoja regije

Na podlagi opredeljenih strateških ciljev se kot prednostne naloge prostorskega razvoja Koroške regije določajo naloge na področju skladnega prostorskega razvoja, ohranjanja vitalnosti podeželja, stanovanjske oskrbe, dostopnosti do storitev, trajnostnega razvoja gospodarskih dejavnosti, varstva okolja ter povečanja dostopnosti in infrastrukturne povezanosti regije:

1. **Krepitev skladnega in policentričnega razvoja regije** z določitvijo vloge regijskih središč, drugih razvojno pomembnih naselij, širših mestnih območij ter z usmerjanjem dolgoročnega razvoja poselitve.
2. **Ohranjanje poseljenosti in vitalnosti podeželja ter obmejnih območij** z usklajenim urejanjem prostora, krepitvijo oskrbnih in razvojnih funkcij naselij ter izboljšanjem pogojev za življenje in delo na podeželju. Ohranjanja se poseljenost v stavbah kulturne dediščine, ki je pomembna nosilka identitete regije.
3. **Zagotavljanje dostopne, kakovostne in raznolike stanovanjske oskrbe** za vse generacije in skupine prebivalcev z aktivacijo obstoječega stavbnega fonda, načrtovanjem novih stanovanjskih območij in prilagajanjem bivalnega okolja različnim potrebam.
4. **Zagotavljanje enakomerne in pravične dostopnosti do storitev ter družbene infrastrukture** z ustrezno prostorsko razporeditvijo javnih storitev in regijsko pomembne družbene infrastrukture.
5. **Prostorsko usmerjanje trajnostnega gospodarskega razvoja regije** z določitvijo regijsko pomembnih gospodarskih con, revitalizacijo funkcionalno degradiranih območij ter usmerjanjem razvoja turizma na ključna turistična območja.
6. **Varovanje okolja, naravnih virov, krajine in dediščine ter povečanje odpornosti regije na podnebne spremembe in naravne nesreče** z zasnovo zelenega sistema regije, upravljanjem voda, varstvom pred poplavami ter krepitvijo odpornosti prostora in infrastrukture.
7. **Povečanje dostopnosti, povezanosti in infrastrukturne opremljenosti regije** z razvojem prometne, energetske, komunalne in digitalne infrastrukture, multimodalnih povezav ter čezmejne povezanosti.

3 USMERITVE ZA PROSTORSKI RAZVOJ REGIJE

Koncept prostorskega razvoja predstavlja strateško podlago za uresničevanje vizije in ciljev regije, ki so skladni z vizijo in cilji ReSPR50. Pri načrtovanju in razvoju se hkrati upoštevajo družbeni, gospodarski in okoljski vidiki razvoja ter utemeljene potrebe prebivalcev oziroma gospodarstva na posameznih območjih. Koroška regija se razvija kot povezan sistem urbanih središč, podeželskega zaledja in gospodarskih območij. Usmeritve za razvoj predstavljajo splošni strateški okvir za nadaljnjo zasnovo prostorskega razvoja regije in za usklajevanje občinskih, regionalnih in državnih razvojnih interesov.

3.1 Usmeritve za razvoj poselitve

Razvoj poselitve v **širšem mestnem območju** se usmerja v krepitev funkcionalno povezanega omrežja središč, ki se medsebojno dopolnjujejo pri zagotavljanju javnih funkcij, stanovanj, delovnih mest, oskrbe, družbene infrastrukture in prometnih povezav. Prednost ima notranji razvoj naselij, prenova obstoječega stavbnega fonda, aktivacija praznih in premalo izkoriščenih površin ter zgoščanje obstoječih poselitvenih struktur, zlasti na območjih z dobro dostopnostjo. Gre za najbolj urbana območja regije, kjer so pričakovani tudi največji pritiski po širitvah stavbnih zemljišč. Posebna pozornost se namenja oblikovanju kakovostnih robov naselij, izboljšanju javnega prostora, dostopnosti do zelenih površin ter razvoju vključujočih in generacijsko raznolikih bivalnih okolij. V urbanih središčih se načrtuje zelene površine, ki se povezujejo in navezujejo na zeleni sistem regije.

Na **jedrnem podeželju**, ki je v veliki meri povezovalni del prostora med urbanih naselji širšega mestnega območja, se ohranja poselitvena vloga naselij, ki zagotavljajo osnovno oskrbo, javne storitve in povezanost s širšim mestnim območjem. Razvoj se usmerja v prenavo in dopolnjevanje obstoječih naselij, v ohranjanje vitalnih vaških jeder in njihovo prenavo ter v omogočanje bivanja, dela in dopolnilnih dejavnosti v merilu, ki je skladno z značajem podeželskega prostora. Poselitev naj podpira ohranjanje kmetijske rabe, varstvo kulturne krajine in lokalno samooskrbo, pri čemer se preprečuje razpršeno širjenje stanovanjskih območij v odprto krajino.

Na **odmaknjenih podeželskih območjih** je temeljna usmeritev ohranjanje poseljenosti, ohranjanje delovanja kmetij, značilnega poselitvenega vzorca in kulturne krajine. Razvoj se prilagaja razpršeni poselitvi kot tipični obliki poselitve, reliefnim omejitvam in slabši dostopnosti, zato se daje prednost prenavi obstoječih objektov, ohranjanju domačij, dopolnilnim dejavnostim na kmetijah, delu na daljavo in drugim oblikam dejavnosti, ki ne zahtevajo večjih prostorskih posegov. Nova poselitev naj bo izjema, nove razpršene poselitve se ne spodbujajo. Posebno pozornost je treba nameniti dostopu do osnovnih storitev, digitalni povezljivosti, prometni varnosti ter ohranjanju objektov in območij, ki so nosilci identitete podeželja.

Poselitev Koroške regije se razvija ob upoštevanju **čezmejnih in medregijskih funkcionalnih povezav**, zlasti dnevne mobilnosti, zaposlitvenih tokov, izobraževanja, oskrbe, turizma in skupnih storitev. Središča v regiji naj krepijo svojo vlogo v širšem prostoru tako, da se bolje povezujejo s središči v Savinjski in Podravski regiji ter Avstrijski Koroški, pri čemer se ne spodbujajo tekmovalnega podvajanja funkcij, temveč delitev in dopolnjevanje programov. Na obmejnih in hribovitih območjih se prostorski razvoj usmerja v zmanjševanje razvojnega zaostajanja, ohranjanje poseljenosti in izboljšanje dostopnosti. Pri načrtovanju poselitve se upoštevajo tudi skupni krajinski, naravovarstveni in prometni sistemi, ki presega meje regije.

3.2 Usmeritve za razvoj gospodarske javne infrastrukture

Razvoj gospodarske javne infrastrukture v **širšem mestnem območju** se usmerja v izboljšanje notranje povezanosti regije, zanesljivo oskrbo s komunalno in energetsko infrastrukturo ter krepitev prometnih povezav z drugimi deli Slovenije. Prednost ima posodabljanje obstoječih infrastrukturnih sistemov, odpravljanje ozkih grl, večja odpornost omrežij na poplave, plazove, žled, vetrolom in druge posledice podnebnih sprememb ter usklajeno načrtovanje infrastrukture z razvojem poselitve in gospodarskih območij. Posebej pomembno je povezovanje prometnih načinov v multimodalnih prestopnih točkah, izboljšanje javnega potniškega prometa, razvoj kolesarskih povezav in umeščanje podporne infrastrukture za trajnostno mobilnost. Za razvoj gospodarskih dejavnosti se zagotavlja ustrezna energetska oskrba.

V delu ŠMO, ki je opredeljeno kot **jedro podeželje**, se razvoj gospodarske javne infrastrukture usmerja v zagotavljanje kakovostne osnovne opremljenosti naselij, zanesljive oskrbe s pitno vodo, ustreznega načina odvajanja in čiščenja odpadnih voda, varnega cestnega omrežja in kolesarskega omrežja, digitalne povezljivosti ter dostopa do javnega potniškega prometa. Pri prenovi in gradnji infrastrukture se spodbuja skupno načrtovanje različnih vodov, sočasno opremljanje ter rešitve, ki zmanjšujejo stroške in posege v prostor. Posebna pozornost se namenja varstvu vodnih virov, prilagajanju infrastrukture podnebnim tveganjem in povezovanju podeželskih naselij s središči. Na območju gre prioriteto za vzpostavljanje kakovostnih povezav med urbanih zgoščitvami.

Na **odmaknjenih podeželskih območjih** se infrastruktura razvija predvsem kot pogoj za ohranjanje poseljenosti, varnosti in osnovne dostopnosti. Zaradi razpršene poselitve in zahtevnih reliefnih razmer je treba uporabljati prilagodljive, stroškovno vzdržne in prostorsko racionalne rešitve, vključno z lokalnimi sistemi, rezervnimi vodnimi viri, alternativnimi oblikami mobilnosti, vezanimi na JPP, digitalnimi storitvami in prevozi na klic. Vzdrževanje lokalnih cest, dostopov do kmetij, intervencijskih poti in osnovne komunalne infrastrukture se obravnava kot razvojna in varnostna prioriteta. Infrastrukturo se prenavlja v smeri večje odpornosti na vremenske ujme (poplave, plazovi).

Gospodarska javna infrastruktura Koroške regije se razvija kot del širših **medregijskih in čezmejnih omrežij**. Ključne so povezave proti Savinjski razvojni regiji in Osrednjeslovenski razvojni regiji, proti Podravski razvojni regiji po Dravski dolini ter proti Avstriji.

3.3 Usmeritve za razvoj gospodarstva

Gospodarski razvoj se poudarjeno usmerja v **širše mestno območje**. Zagotavlja se ohranjanje in krepitev obstoječih zaposlitvenih središč, prenovu in boljšo izkoriščenost gospodarskih območij ter razvoj dejavnosti z višjo dodano vrednostjo. Zaradi omejenih prostorskih možnosti ima prioriteto notranji razvoj obstoječih gospodarskih con, sanacija in reaktivacija razvrednotenih območij, tehnološka prenova ter boljša komunalna, energetska, prometna in digitalna opremljenost. Nove večje gospodarske površine se načrtujejo le na prostorsko, prometno in okoljsko utemeljenih lokacijah, kjer podpirajo regijski razvoj in ne povzročajo neracionalne porabe prostora. Gospodarski razvoj naj se povezuje z izobraževanjem, raziskovalno-razvojnimi dejavnostmi, spodbuja se krožno gospodarstvo.

Na **jedrnem podeželju** se gospodarstvo razvija kot preplet kmetijstva, gozdarstva, lokalne predelave, obrti, storitev, turizma in manjših proizvodnih dejavnosti, ki so združljive s podeželskim prostorom. Prednost ima ohranjanje kmetijske rabe na kakovostnih kmetijskih zemljiščih, razvoj lokalnih dobavnih verig, dopolnilne dejavnosti na kmetijah in povezovanje kmetijstva s turizmom, gastronomijo in varstvom krajine. Na območju se

preveri možnosti razvoja večje nove gospodarske cone regijskega pomena v neposredni navezavi na tretjo razvojno os in urbana središča.

Na **odmaknjenih podeželskih območjih** se gospodarski razvoj prilagaja naravnim danostim, omejeni dostopnosti in občutljivosti prostora. Spodbujajo se dejavnosti, ki ohranjajo rabo prostora in ne zahtevajo obsežnih infrastrukturnih posegov, zlasti sonaravno kmetijstvo, trajnostno gozdarstvo, predelava lokalnih surovin, turizem na kmetijah, naravoslovni in doživljajski turizem ter delo na daljavo. Posegi, ki bi povzročili večje prometne obremenitve, degradacijo krajine, konflikt z varstvom narave ali povečanje razpršene pozidave, se na teh območjih ne spodbujajo.

Gospodarstvo Koroške regije se razvija v povezavi s sosednjimi regijami in čezmejnimi prostorom, predvsem na področjih industrije, trajnostnega turizma, lesne verige, mobilnosti in izobraževanja. Obmejnost se obravnava kot razvojna priložnost za sodelovanje podjetij, izobraževalnih ustanov, turističnih ponudnikov in podpornih institucij. Razvoj gospodarskih območij naj krepí konkurenčnost regije v širšem prostoru, vendar hkrati ohranja kakovost bivanja, okolja in krajine.

3.4 Usmeritve za urejanje krajine

V **širšem mestnem območju** predstavlja urejanje krajine pomemben del kakovosti bivanja, prostorske identitete in podnebne odpornosti urbaniziranega prostora. Razvoj poselitve mora ohranjati ločitvene pasove med naselji, kakovostne robove naselij, sonaravno se ureja obvodni prostor ter krepíjo povezave med mestnimi zelenimi površinami in odprto krajino. Zeleni sistem naselij se povezuje z regionalnim zelenim sistemom, zlasti prek vodotokov, primestnih gozdov, rekreacijskih povezav, drevoredov, parkov in drugih javnih odprtih površin.

Na **jedrnem podeželju** se krajina ureja z ohranjanjem kmetijske rabe. To so deli regije, kjer je prisotna bolj intenzivna oblika kmetijstva. Naslavlja in rešuje se konflikte med kmetijstvom in poselitvijo. Ohranja se mozaična členjenost prostora, mejice, posamezna drevnina, visokodebelni sadovnjaki in obvodna vegetacija. Razvoj dejavnosti se usmerja tako, da podpira kmetijstvo, lokalno samooskrbo, kulturno krajino in rekreacijsko vlogo odprtega prostora.

Na **odmaknjenih podeželskih območjih** je ključno ohranjanje celkov. Preprečuje se zaraščanje tistih površin, kjer odprtost prostora pomembno prispeva k krajinski prepoznavnosti, biotski raznovrstnosti in ohranjanju poselitve. Gre za ovršja v hribovitem svetu ter območja ekstenzivne kmetijske rabe (zaraščanje celkov). Turistične in rekreacijske dejavnosti se usmerjajo na že obstoječe poti, izhodišča in opremljena območja, pri čemer se občutljive dele narave, mirne cone in območja z visoko krajinsko vrednostjo varuje pred prekomerno obremenitvijo. Urejanje krajine naj podpira sonaravno gospodarjenje z gozdovi, varstvo vodnih virov, zmanjševanje erozijskih tveganj in ohranjanje značilnega razmerja med gozdom, kmetijskimi površinami in poselitvijo.

Čezmejni vplivi in povezave s sosednjimi regijami. Krajina Koroške regije se ureja kot del širših naravnih, ekoloških, rekreacijskih in identitetnih sistemov, ki presegajo meje regije in države. Posebej pomembno je usklajevanje zelenega sistema s Pohorjem, Karavankami, Kamniško-Savinjskimi Alpami, Dravsko dolino ter s sosednjimi slovenskimi in avstrijskimi območji. Čezmejno in medregijsko sodelovanje naj se krepí pri upravljanju zavarovanih območij, ohranjanju ekološke povezljivosti, usmerjanju turističnega obiska in prometnih tokov, razvoju daljinskih rekreacijskih poti ter varstvu prepoznavnih krajin. Krepí se sodelovanje pri uresničevanju ukrepov za dvig odpornosti na podnebne spremembe. Krajina se obravnava kot skupni razvojni in varstveni potencial, ki prispeva k identiteti regije, kakovosti bivanja, odpornosti na podnebne spremembe in trajnostni gospodarski prepoznavnosti Koroške.

4 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA REGIJE

Zasnova prostorskega razvoja regije izhaja iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 in sledi načelom policentričnega razvoja in smotrne organizacije dejavnosti v prostoru. Zasnova predstavlja konceptualni okvir za usmerjanje prostorskega razvoja na regionalni ravni, saj določa načine razvoja in varstva prostora z vidika poselitve, rabe prostora, prostorske povezanosti ter varstva naravnih virov, okolja in dediščine ter prepoznanih kakovosti regije. Gre za strateški del plana, s katerim se usklajujejo razvojne potrebe, prostorske omejitve in javni interesi v prostoru. Z ohranjanjem, krepitvijo in razmestitvijo dejavnosti se zagotavlja pravična dostopnost do storitev splošnega pomena in gospodarske javne infrastrukture za vse prebivalce regije. Namen zasnove je zagotoviti uravnotežen, trajnosten in prostorsko usklajen razvoj regije, ki upošteva prostorsko strukturo, naravne danosti in razvojne potenciale regije.

4.1 Zasnova razvoja poselitve

Navezava na karto: 2. Zasnova razvoja poselitve in omrežje naselij

Zasnova razvoja poselitve v Koroški regiji temelji na policentričnem urbanem sistemu, ki je v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 opredeljen kot ključno izhodišče za uravnotežen prostorski razvoj, dostopnost storitev splošnega pomena ter usklajeno načrtovanje družbene infrastrukture, javnih služb in gospodarstva.

Razvoj poselitve se usmerja v krepitev obstoječega omrežja središč, pri čemer imajo prednost notranji razvoj naselij, prenova in aktivacija razvrednotenih ter nezadostno izkoriščenih območij, zgoščanje obstoječih poselitvenih struktur ter boljša dostopnost z javnim potniškim prometom, kolesarskimi povezavami in urejenimi prestopnimi točkami. Na podeželskih območjih se ohranja funkcije naselij ter zaledna razpršena poselitve in spodbuja funkcionalna prenova stavbnega fonda.

Osrednje razvojno območje poselitve predstavlja Koroško širše mestno območje z glavno koncentracijo poselitve in funkcij v razvojnem trikotniku Slovenj Gradec – Dravograd – Ravne na Koroškem s Prevaljami. To območje se razvija kot funkcijsko povezano urbano jedro regije, v katerem se središča ne podvajajo, temveč si delijo in dopolnjujejo funkcije javnega pomena. Sekundarno se kot del širšega mestnega območja razvija naselje Radlje ob Dravi z Muto in Vuzenico ter Mežica in Črna na Koroškem, ki predstavljata oskrbni točki odmaknjenim delom podeželja. Pomembno vlogo pri zagotavljanju kakovosti življenja in pravične dostopnosti do storitev imajo ostala občinska središča, Mislinja, Ribnica na Pohorju in Podvelka, ki na regionalni ravni predstavljajo oskrbna središča podeželskemu zaledju. Velik delež regije predstavljajo redkeje poseljena podeželska območja, kjer se ohranja tipične oblike poselitve in rabe.

4.1.1 Središča v policentričnem urbanem sistemu

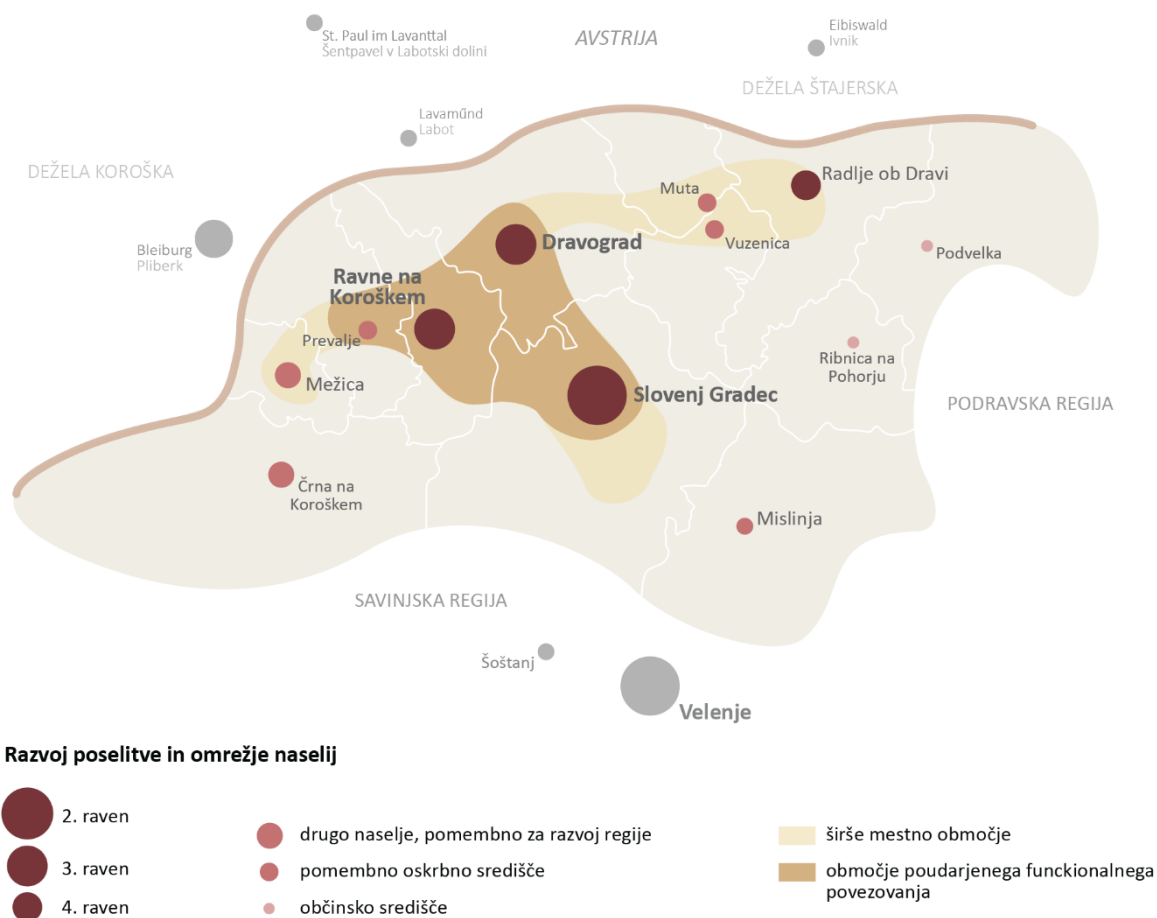
Omrežje središč v Koroški regiji temelji na policentrični zasnovi, kot jo določa ReSPR50.

Središča 2. ravni: Slovenj Gradec se razvija kot središče 2. ravni in glavno storitveno, upravno, zdravstveno, kulturno in izobraževalno središče Koroške regije. Njegov razvoj se usmerja v krepitev funkcij regionalnega pomena, kakovostno stanovanjsko oskrbo, razvoj delovnih mest ter nadgradnjo trajnostnih povezav z drugimi središči na Koroškem, zlasti Dravogradom, Ravnami na Koroškem in Mislinjo ter Velenjem. Znotraj Koroške razvojne regije in Koroškega širšega mestnega območja se Slovenj Gradec razvija funkcijsko povezan z drugimi središči, pri čemer se zasleduje cilj delitve in dopolnjevanja funkcij. Kot razvoj naselja Slovenj Gradec se upošteva območje urbanistične zasnove Slovenj Gradec, ki upošteva tudi naselje Pameče in Troblje (gospodarska cona ob 3. razvojni osi), kot stično naselje se upošteva tudi naselje Podgorje. Naselje ima status mesta.

Središča 3. ravni: Ravne na Koroškem s Prevaljami se razvijajo kot središče 3. ravni z izrazito gospodarsko in zaposlitveno vlogo. Poleg slednje ima v regiji tudi pomembno vlogo pri zagotavljanju kulturnih, izobraževalnih in športnih dejavnosti. Razvoj se usmerja v prenavo in nadgradnjo obstoječih proizvodnih območij, krepitev visokotehnoloških in inovativnih dejavnosti, ohranjanje in nadgradnjo obstoječih družbenih funkcij, ter boljšo funkcionalno povezanost z Mežico, Dravogradom in Slovenj Gradcem. Znotraj trikotnika Slovenj Gradec – Dravograd – Ravne na Koroškem s Prevaljami naselji z razvojem zasledujeta cilj delitve in dopolnjevanja funkcij. Kot razvoj naselja Ravne na Koroškem se zaradi stičnosti skupaj naslavlja naselji Ravne na Koroškem in Dobja vas. Poleg naštetih naselij se razvoj povezuje tudi s sosednjim občinskim središčem Prevalje. Naselji Ravne na Koroškem in Prevalje imata status mesta.

Dravograd se razvija kot središče 4. ravni in pomembno prometno, oskrbno ter večmodalno vozlišče regije. Zaradi lege na stiku Dravske, Mežiške in Mislinjske doline ima posebno vlogo pri povezovanju osrednjega urbanega območja regije, pri organizaciji javnega potniškega prometa ter pri razvoju potniških in tovornih povezav. V Dravogradu se razvija tudi gospodarska dejavnost regijskega pomena. Naselje se razvija v funkcijski navezavi na ostali središči v urbanem delu širšega mestnega območja - Slovenj Gradec in Ravne na Koroškem ter Prevalje, s katerimi se dopolnjuje opremljenost s storitvami in programi. Kot razvoj naselja Dravograd se zaradi stičnosti skupaj naslavlja naselji Dravograd in Otiški vrh. Naselje ima status mesta.

Središča 4. ravni: Radlje ob Dravi se razvijajo kot središče 4. ravni in predstavljajo glavno središče v Dravski dolini. Vloga naselja je zagotavljanje ključnih oskrbnih funkcij, delovnih mest ter stanovanjske oskrbe. Radlje ob Dravi se funkcijsko povezujejo z Muto in Vuzenico. Zagotavlja se dobra povezanost z osrednjim delom Koroškega širšega mestnega območja ter s sosednjo Podravsko regijo (predvsem Maribor). Naselje ima status mesta.

Slika 1: Omrežje naselij

Mesta, druga urbana naselja in druga naselja pomembna za razvoj regije

Druga naselja, pomembno za razvoj regije: Mežica je naselje s statusom mesta, ki se razvija kot drugo naselje, pomembno za razvoj regije. Spodbuja se ohranjanje in razvoj gospodarske dejavnosti ter zagotavljanje osnovnih oskrbnih funkcij ter njihovo nadgradnjo (OŠ, primarno zdravstvo ter ostale osnovne oskrbne funkcije).

Črna na Koroškem predstavlja oskrbno središče podeželskemu zaledju skrajnega zahodnega dela regije. V naselju, ki se razvija kot drugo urbano naselje pomembno za razvoj regije, se ohranja in razvija osnovno oskrbo. Zaradi lege ima pomembno oskrbno vlogo, saj je naselje, ki je v regiji najbolj oddaljeno od središč višjih ravni. Hkrati ima občina pomembno zaposlitveno vlogo.

Oskrbno središče, občinsko središče (naselja, ki so na regionalni ravni pomembna z vidika zagotavljanja oskrbe): **Muta, Vuzenica, Mislinja, Prevalje** (skupaj z Ravnami na Koroškem vloga središča 3. ravni). Kot oskrbna središča so v RPP prepoznana naselja, kjer je smiselno koncentrirati in zagotavljati osnovno oskrbo, kot so trgovina, pošta, bankomat, bencinska črpalka, kot tudi športno in kulturno ponudbo. Gre za naselja, ki zagotavljajo oskrbo širšemu podeželskemu zaledju regije in so bolj oddaljena od glavnih regijskih središč.

Naselje **Prevalje** je na vzhodnem robu strukturno že povezano s središčem 3. ravni Ravne na Koroškem. Spodbuja se funkcionalno povezovanje s središčem, hkrati pa ohranjanje obstoječih funkcij. Cilj razvoja je delitev funkcij in s tem zagotavljanje kvalitetne in raznolike ponudbe za prebivalce naselja in tudi širše. Naselje se razvija kot oskrbno središče osrednjega urbanega dela širšega mestnega območja in se mu ob izkazanih prostorskih potrebah kot podpora središču 3. ravni omogoča širitev.

Kot drugo urbano naselje je v ReSPR50 opredeljeno naselje **Muta**, ki se razvija kot občinsko središče. Naselje se razvija skupaj z Radljami ob Dravi in **Vuzenico**. Spodbuja se ohranjanje in razvoj gospodarskega potenciala (delovna občina) obeh naselij. V Muti se ohranja tudi izobraževalna vloga.

Mislinja se razvija kot oskrbno središče na skrajnem jugu regije. Razvija se kot funkcionalna dopolnitev osi Slovenj Gradec – Mislinja – Velenje, kjer predstavlja vmesno oskrbno točko. Razvija in zagotavlja se dobra povezanost s Slovenj Gradcem, kjer se zagotavlja oskrbne funkcije regijske ali višje ravni.

Občinska središča (oskrbna središča lokalnega pomena): Podvelka in Ribnica na Pohorju. Gre za manjši naselji (pod 500 prebivalcev), ki imata vlogo središč občine. V naseljih se zagotavlja ohranjanje in razvoj z osnovne izobraževalne, socialno-zdravstvene in trgovinske funkcije, ki omogočajo oskrbo neposrednega zaledja. V regijskem omrežju sta naselji pomembni z vidika ohranjanja pravične dostopnosti do osnovnih storitev podeželskega zaledja. Za zagotavljanje storitev prebivalcem je pomembna dobra povezanost – tako povezav, kot omrežja.

Ohranjanje podobe poselitvenih območij

Glede na značilnosti naselij in poselitve, stavbne dediščine, arhitekturne tipologije koroško regijo opredeljuje arhitekturna identiteta vezana na reliefne značilnosti (samotne kmetije, zaselki). Ta značilen arhitekturni tip v celoti gradi območje Pohorja, drugod po regiji pa se pojavlja na obrobju strnjjenih poselitev, kjer se dna dolin začnejo dvigovati. Območje regije lahko v grobem razdelimo na štiri arhitekturne krajine, na robovih regije pa je prepoznan vpliv sosednjih regij (Savinjska, Dravska) (Fister, 1993). Za celotno regijo so značilna predvsem gručasta naselja ter samotne kmetije – celki. Razvoj regije se usmerja na način, da se ohranja ključne prepoznane značilnosti in tipologije ter omejuje in sanira prepoznane negativne pojave v razvoju poselitve. V regiji se glede na značilnosti posameznega tipa arhitekturne krajine ohranja:

- Za arhitekturno krajino **Vuzenica** so značilna gručasta naselja, ki stojijo v rahlih pobočjih ali na terasah, dominante pa predstavljajo osrednji deli naselij. Stavbni tip, prevladujoč v krajini, so domačije, grajene v večjih ali manjših gručah.

- V arhitekturni krajini **Ravne-Dravograd** so naselja gručasta, umeščena navadno v dolini in delno po pobočjih. Po izvoru gre za tri tipe gručastih naselij: kmečka, rudarska, delavska. Za visoka pobočja so značilne samotne kmetije.
- V arhitekturni krajini **Slovenj Gradec** so naselja najpogosteje gručasta in postavljena v rahlih pobočjih, izstopajo pa samotne kmetije. Dominante so navadno v sklopu naselij, ali samostojno na izpostavljenih položajih (cerkve, kapelice).
- Arhitekturno krajino **Pohorje** gradi poselitev na pobočjih s samostojnimi kmetijami, kjer vsaka posebej predstavlja samostojno dominantno. Teren močno narekuje obliko in položaj naselij, ki so navadno gručasta, povezujejo pa jih razvejane komunikacije.

4.1.2 Območja za dolgoročni razvoj naselij – ODRN

Območje za dolgoročni razvoj naselij je opredeljeno v 29. členu ZUreP-3 ter v ReSPR50, ki navaja, da se območja za dolgoročni razvoj določijo središčem policentričnega urbanega sistema (ali drugim naseljem, pomembnim za razvoj regije) v regionalnem prostorskem planu za izvajanje njihove razvojne vloge in vloge skladnega regionalnega razvoja. Regionalni prostorski plan teh območij ne določa neposredno, temveč opredeljuje tista naselja in območja, pri katerih so zaradi razvojne vloge, demografskih gibanj, potreb po stanovanjih, gospodarskega razvoja ter zagotavljanja družbene infrastrukture izkazane potrebe po načrtovanju dolgoročnih prostorskih rezerv. Tak pristop izhaja iz načela, da se razvoj poselitve prednostno usmerja v notranji razvoj naselij, zgoščevanje, prenavo in aktivacijo razvrednotenih ter nezadostno izkoriščenih zemljišč. Šele kadar ti ukrepi ne zadoščajo, pa je treba v nadaljnjem načrtovanju določiti okvirna območja za dolgoročni razvoj naselij.

Območja za dolgoročni razvoj se v Koroški regiji določijo središčem v policentričnem sistemu. To so naselja Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem s Prevaljami, Dravograd, Radlje ob Dravi ter Mežica in Črna na Koroškem z vsemi pripadajočimi stičnimi naselji.

Območja za dolgoročni razvoj se lahko določijo tudi morebitnim drugim naseljem, pomembnim za razvoj regije. V regiji se razvoj v smeri večjih širitvev usmerja v koncentracijo območij znotraj Koroškega širšega mestnega območja. Naselja, ki so del ŠMO, se lahko v luči zagotavljanja bolj racionalne rabe prostora, izboljšanja dostopnosti in povezanosti celotne regije razvijajo v medsebojnem dopolnjevanju in delitvi vlog. S tem se ob izkazanih prostorskih potrebah in smiselnosti umestitve območje za dolgoročni razvoj lahko opredeli tudi ostalim naseljem, ki so del ŠMO, kadar je v njih smiselno usmerjati določeno obliko razvoja in širitve. V Koroški razvojni regiji je to Prevalje, ki se krepi v sodelovanju z Ravnami na Koroškem in ostalimi središči osrednjega dela ŠMO. Prav tako se lahko z delitvijo vlog razvijajo naselja Radlje ob Dravi, Vuzenica in Muta, pri čemer se lahko v vseh treh naseljih opredeli območja za dolgoročni razvoj.

4.1.3 Območja funkcionalnega povezovanja - širše mestno območje

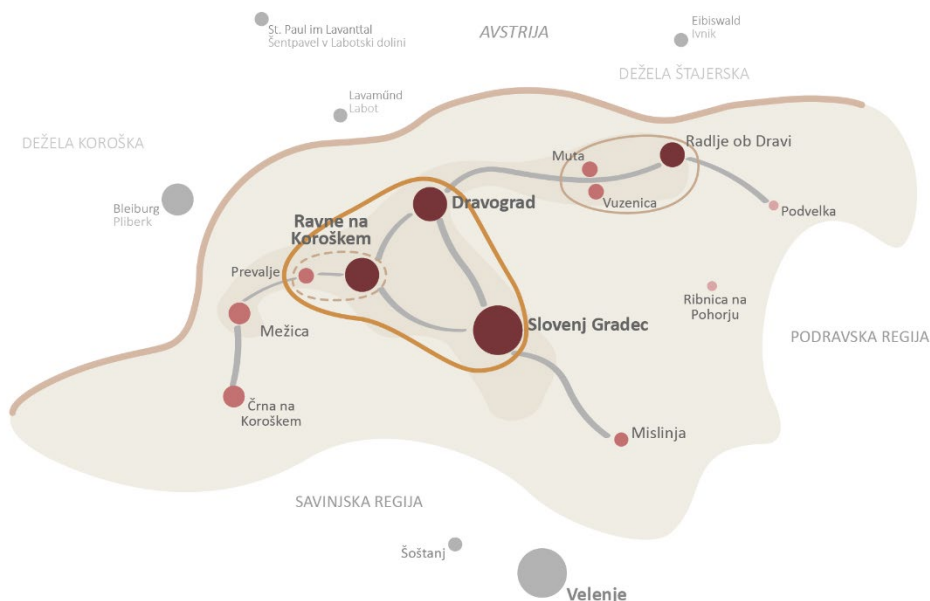
Za Koroško regijo širše mestno območje se razvija kot funkcionalno povezano omrežje urbanih središč v Mežiški, Dravski in Mislinjski dolini. Nosilno vlogo imajo predvsem **Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd, in Radlje ob Dravi**, ki skupaj z drugimi oskrbnimi središči zagotavljajo dostop do javnih storitev, izobraževanja, zdravstva, oskrbe, kulturnih dejavnosti, delovnih mest, in povezav zlasti mreže javnega potniškega prometa. Razvoj širšega mestnega območja se zato usmerja v izboljšanje povezanosti med središči ter središči in njihovim podeželskim zaledjem. Pomen širšega mestnega območja v regiji ima predvsem razmeščanje in delitev funkcij, ki omogočajo bolj racionalen prostorski razvoj. Osnova za vzpostavitev funkcionalnih povezav v Koroški regiji izhaja iz SPRS 2004, kjer je bilo v sistemu omrežja naselij opredeljeno somestje Slovenj Gradec – Ravne na Koroškem – Dravograd, v luči katerega so bile že razmeščene nekatere dejavnosti. Tak način razvoja se ohranja in nadgrajuje.

Širše mestno območje obsega funkcionalno območje Koroške razvojne regije in vključuje naselja oz. razvojna območja in zgoštevna območja naselij v občinah Slovenj Gradec, Mislinja, Dravograd, Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica, Vuzenica, Muta in Radlje ob Dravi. Iz območja pa so izključene občine Podvelka, Ribnica na

Pohorju in Črna na Koroškem. Opredelitev funkcionalnega ŠMO je zamejena na zvezno poselitveno in prometno os Slovenj Gradec–Dravograd–Ravne/Prevalje z dopolnilnimi jedri Mislinja, Mežica, Radlje ob Dravi, Vuzenica in Muta.

Območje ŠMO je notranje razdeljeno na 3 tipe razvojnih območij in sicer:

- Osrednji razvojni trikotnik, ki ga predstavlja najbolj urbaniziran prostor regije. Na tem območju se razvija povezovanje središč Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem s Prevaljami in Dravograd. V območju se razvijajo in krepijo funkcije regionalnega pomena, vanj se usmerja najbolj intenziven razvoj. Središča si medsebojno delijo vloge, omejuje se podvajanje funkcij. V območje se usmerja tudi najbolj gost razvoj storitev in infrastrukture javnega potniškega prometa. Na območju se umeščajo prestopne točke in vozlišča z namenom povezovanja izven regije. Krepi se razvoj gospodarstva, zlasti s prestrukturiranjem, ob izkazanih pogojih pa tudi s širitvami.
- Drug tip predstavlja oskrbno območje v dolini Drave. Gre za povezovanje naselja Radlje ob Dravi z Muto in Vuzenico. Na skrajnem zahodu ŠMO oskrbno točko predstavlja Mežica. Naselja krepijo svojo vlogo zlasti z namenom zagotavljanja dostopnosti do storitev, oskrbe in delovnih mest ter prometnih povezav in točk JPP v širšem podeželskem zaledju.
- Tretji tip predstavlja krajina med urbanimi zgostitvami. Gre za podeželska območja z redkejšo poselitvijo, kjer so že razvita spalna naselja v zaledju urbanih središč. Na teh območjih se omejuje razprševanje poselitve in ohranjanje kmetijsko krajino ter značilne krajinske tipe. Preprečuje se zlivanje naselij.
- Na celotnem ŠMO se krepi povezave javnega potniškega prometa in zagotavlja čim boljše dostopnost.

Slika 2: Koroško širše mestno območje

4.1.4 Podeželje

Podeželje je raznolik prostor, ki ga oblikujejo geografska lega, naravni pogoji, dosedanja gospodarski, demografski in družbeni razvoj ter povezanost in dostopnost središč. Z vidika usmerjanja in načrtovanja prostorskega razvoja so opredeljeni trije tipi podeželskih območij:

- Podeželje v zaledju mest in urbanih naselij, ki ga označuje visoka raven potrošnje, tudi prostora, ter gospodarskega in prostorskega prestrukturiranja v povezavi z raznovrstnimi dejavnostmi, ne le kmetijstvom.

- Jedrno podeželje, ki je razvojno vitalno, čeprav ponekod zaznamovano z omejenimi dejavniki za razvoj primarnih dejavnosti (na primer zaradi reliefa, nadmorske višine, nagiba), s krčenjem zaradi demografskih sprememb, predvsem staranjem, in odmaknjenostjo od središč.
- Odmaknjeno podeželje, ki je zaradi svoje geografske lege oddaljeno od večjih središč in ga najbolj zaznamujejo procesi krčenja, tako z demografskega kot z gospodarskega vidika, pogosto gre za kombinacijo obmejne lege in goratosti.

Razvoj podeželja v Koroški regiji se usmerja v ohranjanje poseljenosti ter razvoj in ohranjanje dejavnosti, ki izhajajo iz prostorskih značilnosti regije, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, lesna predelava, turizem, obrt, lokalna oskrba in storitve. Posebno pozornost je treba nameniti hribovitim in gorskim območjem, kjer so izrazitejši demografski upad, staranje prebivalstva, slabša dostopnost do storitev in večja odvisnost od lokalnih zaposlitvenih možnosti.

Podeželje v zaledju mest in urbanih naselij: Gre za območja, ki so del Koroškega širšega mestnega območja in ležijo med središči Slovenj Gradec – Dravograd – Ravne na Koroškem s Prevaljami. Na zalednih delih mest in urbanih naselij so razvita območja poselitve, kjer gre za poselitvena območja, ki so funkcijsko neposredno vezana na središča.

- Usklajuje se pritisk med ohranjanjem rabe in širitvijo poselitve.
- Zagotavlja se dobro povezanost s središči zlasti z oblikami trajnostne mobilnosti (kolesarske povezave, JPP).

Jedrno podeželje: Gre za območja kulturne krajine na uravnanih delih dolin, predvsem na območju Mislinjske in Dravske doline. Kot jedrno podeželje so opredeljena območja kmetijske krajine med urbanih naselji, kjer so najbolj dobri pogoji za razvoj kmetijske pridelave. Območja so umeščena neposredno ob glavne prometne osi in imajo dobro dostopnost do središč.

- Na območja se usmerja razvoj kmetijstva.
- Območja so potencial tudi za razvoj obrtno industrijskih dejavnosti. Na območju Mislinjske doline se na območju jedrnega podeželja v navezavi na 3. razvojno os preveri možnosti za umestitve drugih dejavnosti.

Odmaknjeno podeželje je tip podeželja, ki je značilen za večino zalednega dela regije. Na območjih se obsežne gozdne površine prepletajo z ekstenzivnimi oblikami rabe, značilna oblika poselitvenega vzorca so celki. Gre za območja, ki so odmaknjena od glavnih prometnih povezav in oddaljena od urbanih središč. Gre za nizko gostoto poselitve, zaradi česar je težje zagotavljati ustrezno dostopnost z JPP. Prednost območij je naravna ohranjenost in krajinska pestrost. Problem območij je manjšanje števila prebivalstva in s tem povezani procesi opuščanja rabe in zaraščanja.

- Spodbuja se ohranjanje poselitve na odmaknjenih podeželskih območjih.
- V bližnjih oskrbnih središčih se zagotavlja osnovne funkcije in s tem izboljšuje dostopnost območij do storitev.
- Omogoča se dobra povezanost območij: zagotovi se povezava s širokopasovnim omrežjem, vzdržuje se prometne povezave. Na območjih se zagotavlja alternativne oblike trajnostne mobilnosti (na primer prevozi na klic).
- Spodbuja se ohranjanje kmetijstva in turizma (dopolnilna dejavnost na kmetijah) ter drugih zaposlitvenih dejavnosti.
- Ohranja se prepoznavna kulturna krajina, značilen poselitveni vzorec ter ohranjeni objekti kulturne dediščine.

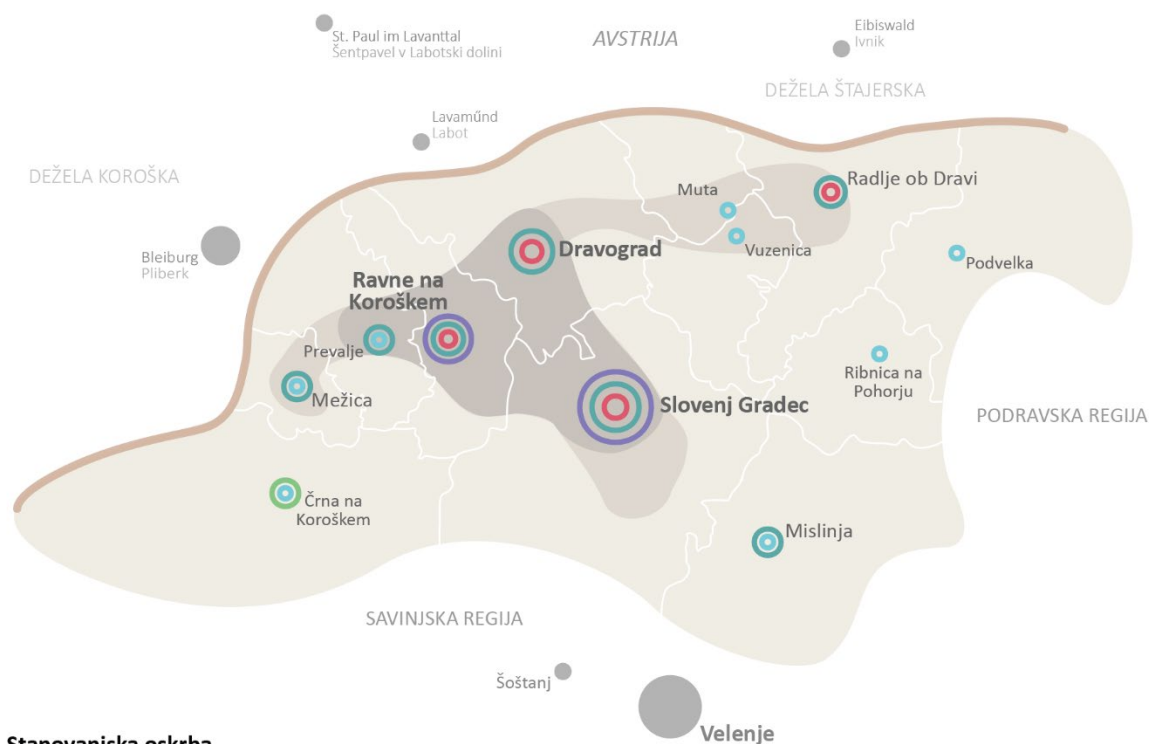
4.2 Razvoj dejavnosti

Navezava na karto: 3. Zasnova razvoja oskrbe

4.2.1 Stanovanjska oskrba

Stanovanjska oskrba je v Koroški regiji izpostavljena kot pomemben element prostorskega razvoja regije. Gre za zagotavljanje zadostnih možnosti za bivanje v urbanih središčih po eni, ter spodbujanje in ohranjanje vitalnega podeželja na drugi strani. Zasnova stanovanjske oskrbe ne izhaja zgolj iz zadostnega števila enot, naslavlja tudi dostopnost do kakovostnih in prostorsko ustrezno razmeščenih ter različnih oblik bivanja. Cilj je zagotavljanje socialne vključenosti za vse skupine. Stanovanjska politika na državni ravni je opredeljena v Resoluciji o Nacionalnem stanovanjskem programu, ki izpostavlja štiri cilje državne stanovanjske politike: uravnotežena ponudba primernih stanovanj, boljša dostopnost stanovanj, kakovostna in funkcionalna stanovanja ter večja stanovanjska mobilnost prebivalstva.

V Koroški regiji se razvoj stanovanj prednostno usmerja v **urbana naselja** opredeljena v policentričnem omrežju naselij in sicer v **naselja Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem s Prevaljami, Dravograd, Radlje ob Dravi**. Tu je zagotovljen dostop do storitev javnega pomena, zadostna koncentracija delovnih mest, izobraževalnih ustanov, zdravstvena in socialna oskrba ter ustrezna mreža javnega potniškega prometa. V manjšem obsegu se razvoj stanovanj usmerja tudi v ostala oskrbna središča: Mežica, Črna na Koroškem, Mislinja, Muta, Vuzenica, Podvelka in Ribnica na Pohorju.

Stanovanjska oskrba

- prednostni razvoj stanovanjskih območij, PROSO
- razvoj stanovanj (prednostno notranji razvoj in prenova)
- center za usposabljanje, delo in varstvo
- dom starostnikov

Slika 3: Stanovanjska oskrba

Usmeritve za razvoj območij za stanovanjsko oskrbo

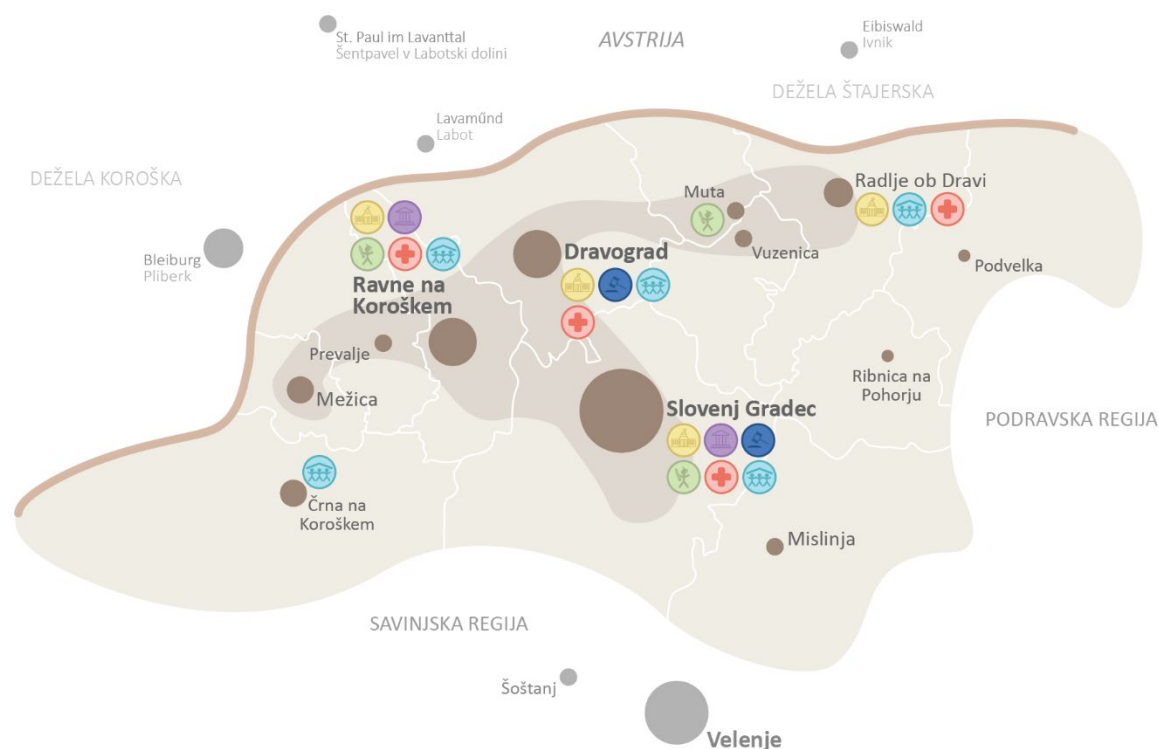
- Razvoj stanovanj sledi policentričnemu sistemu središč v regiji. Primarno se stanovanjski razvoj koncentrira v širšem mestnem območju regije, prednostno v središča do 4. ravni. Razmestitev območij se podrobneje načrtuje z urbanističnimi zasnovami teh naselij.

- V drugih urbanih naseljih pomembnih za razvoj regije se razvija vse oblike bivanja za ranljive skupine, pri čemer se prednostno usmerja v prenovu obstoječih stavb.
- V ostalih občinskih središčih se zagotavlja prednostna območja za stanovanjsko oskrbo – javna najemna stanovanja v obsegu skladnem s potrebami lokalnih skupnosti. Prednostno se načrtuje prenova obstoječih praznih stavb ali prestrukturiranja območij. Občine v prostorskih aktih določijo ustrezna območja.
- Razvoj stanovanjske oskrbe se usmerja v naselja, kjer so zagotovljeni ustrezna komunalna opremljenost, javne storitve, zaposlitvene možnosti in dostopnost z javnim potniškim prometom. S tem se preprečuje razpršena gradnja, varujejo kmetijska zemljišča in gozd ter spodbuja prenova in zgoščanje obstoječih urbanih območij.
- Prednost imajo notranji razvoj naselij, prenova obstoječega stanovanjskega fonda, aktivacija praznih stanovanj in nezazidanih stavbnih zemljišč ter preobrazba funkcionalno razvrednotenih območij.
- Posebna pozornost se namenja razvoju javnih in neprofitnih najemnih stanovanj, stanovanj za mlade in mlade družine, oskrbovanih in prilagojenih stanovanj za starejše, bivalnih enot ter drugih oblik bivanja za ranljive in posebne skupine prebivalcev.
- V regiji, kjer so prisotni staranje prebivalstva, odseljevanje mladih in omejena ponudba dostopnih najemnih stanovanj, je stanovanjska oskrba pomemben razvojni ukrep za ohranjanje poseljenosti, privabljanje kadrov in krepitev kakovosti bivanja. V regiji se območja oskrbovanega bivanja prednostno usmerjajo v središča policentričnega urbanega sistema, kjer so zagotovljeni dostop do zdravstvene oskrbe, socialnovarstvenih programov, javnih storitev, trgovin, javnega potniškega prometa, urejenih pešpoti in drugih vsakodnevnih funkcij. Oskrbovano bivanje se v regiji, v obsegu skladnem s potrebami, razvija tudi vseh občinskih središčih.
- Območja oskrbovanega bivanja se v Koroški regiji načrtujejo kot del širše stanovanjske oskrbe in sistema dolgotrajne oskrbe s poudarkom na starejših, gibalno oviranih osebah, osebah z zmanjšano samostojnostjo ter drugih skupinah, ki potrebujejo prilagojene stanovanjske rešitve in lažji dostop do oskrbnih, zdravstvenih in socialnih storitev.
- Razvoj socialnega bivanja se v regiji načrtuje z namenom zagotavljanja varnih, dostopnih in primernih stanovanjskih rešitev za socialno ranljive skupine, mlade, mlade družine, starejše, osebe z nizkimi dohodki, osebe s posebnimi potrebami, žrtve nasilja, brezdomne osebe oz. osebe, ki potrebujejo začasno obliko bivanja. V Koroški regiji se razvoj socialnega bivanja prednostno usmerja v središča policentričnega urbanega sistema, kjer so zagotovljeni boljši dostop do javnih storitev, oskrbe, zdravstva, izobraževanja, zaposlitvenih območij in komunalne infrastrukture. Prednostna območja so Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem s Prevaljami, Dravograd in Radlje ob Dravi, dopolnilno pa tudi druga občinska središča, kjer so izkazane lokalne potrebe in kjer je mogoče zagotoviti osnovno dostopnost do storitev. Preprečuje se koncentracijo ranljivih skupin na posameznih lokacijah in spodbuja socialno mešano, vključujoče bivalno okolje.
- V regiji so potrebe po študentskih in dijaških namestitvah vezane na izobraževalna središča. Razvoj se prednostno usmerja v Slovenj Gradec kot glavno izobraževalno in študentsko središče regije, kjer se krepi obstoječe študentsko bivanje v navezavi na Fakulteto za tehnologijo polimerov, Višjo strokovno šolo Slovenj Gradec, Šolski center Slovenj Gradec, mladinsko infrastrukturo in mestno središče. Na Ravnah na Koroškem se razvijajo manjše, prilagodljive oblike bivanja za dijake, študente višješolskih programov, praktikante in vajence v povezavi s Šolskim centrom Ravne. Na Muti se ohranja stavbni potencial dijaškega doma na Muti za izobraževalne, mladinske aličasne nastanitvene programe.
- V manjših občinskih središčih in podeželskih naseljih se stanovanjska oskrba usmerja predvsem v merilu naselij ustrezne oblike bivanja, prednostno v prenovu praznih stavb, manjše najemne enote, medgeneracijsko bivanje.
- Stanovanja in površine za stanovanjsko gradnjo se prednostno zagotavlja s prenovu razvrednotenih območij ali z ustrezno prenovu in zgoščanjem obstoječih stanovanjskih območij nizke gostote.
- Na stanovanjskih območjih se zagotavlja primerno opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi, športnimi objekti ter rekreacijskimi in zelenimi površinami.

4.2.2 Omrežje pomembnejše družbene infrastrukture

Družbena infrastruktura v Koroški regiji se razvija kot mreža javnih storitev in objektov, ki zagotavljajo kakovost bivanja, socialno vključenost, dostop do znanja, zdravja, kulture, športa in skupnostnih dejavnosti. Zaradi razpršene poselitve, reliefne razgibanosti in staranja prebivalstva je ključna naloga regije zagotavljanje pravične dostopnosti do osnovnih storitev ter krepitev regijsko pomembnih funkcij v osrednjih središčih. Razvoj se prednostno usmerja v središča od prve do četrte ravni, kjer so zagotovljeni javni potniški promet, komunalna opremljenost, javne površine in možnosti za večnamensko rabo objektov.

Za regionalno raven storitev so posebej pomembna središča Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem s Prevaljami, Dravograd in Radlje ob Dravi, ob njih pa tudi lokalna središča, ki zagotavljajo osnovno oskrbo prebivalstva v posameznih dolinah in bolj oddaljenih območjih.

Družbena infrastruktura - regijski nivo

- zagotavljanje osnovne oskrbe
- ⊕ zdravstvo
- ⌘ kultura
- 🏛️ javna uprava
- ⚖️ pravosodje
- 🎓 šolstvo
- 👥 sociala

Slika 4: Družbene dejavnosti

Razvoj družbene infrastrukture v Koroški regiji se usmerja v:

- zagotavljanje pravične dostopnosti storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena – pomembnejša družbena infrastruktura se zagotavlja glede na zahtevano raven opremljenosti središč policentričnega urbanega sistema,
- krepitev regionalnih in medobčinskih funkcij v središčih 1. do 4. ravni (Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem s Prevaljami, Dravograd, Radlje ob Dravi),
- ohranjanje osnovnih storitev v lokalnih središčih, zlasti tam, kjer zagotavljajo dostopnost prebivalcem oddaljenih, hribovitih in demografsko ranljivih območij,

- prilagajanje infrastrukture staranju prebivalstva (dostopnost storitev, dolgotrajna oskrba, dostopna zdravstvena oskrba, dnevne oblike pomoči in ohranjanje osnovnih funkcij v lokalnih središčih),
- uvajanje alternativnih oblik in sodobnih digitalnih rešitev (npr.: spletne storitve) na oddaljenih, redko poseljenih območjih, za katere se predhodno zagotovi ustrezna pokritost z omrežjem (odprava sivih lis),
- večnamensko rabo javnih objektov,
- prenovo, dozidavo ali večnamensko uporabo obstoječe infrastrukture pred novogradnjami,
- izboljšanje dostopnosti z javnim potniškim prometom, peš in kolesarskimi povezavami,
- energetska sanacija obstoječih objektov družbene infrastrukture.
- Novo družbeno infrastrukturo se umešča v dobro dostopna območja, prednostno v bližino javnega potniškega prometa. Pri umeščanju objektov se zagotavlja varna dostopnost za otroke, starejše, invalide in druge ranljive skupine.
- Družbena infrastruktura se načrtuje skupaj z javnimi odprtimi površinami, zelenimi površinami, površinami za šport in rekreacijo ter varnimi povezavami do stanovanjskih območij.
- Pri večjih stanovanjskih širitvah se preveri zmogljivost vrtcev, šol, zdravstvene oskrbe, socialnih storitev in javnega prevoza.
- Razvoj storitev splošnega gospodarskega pomena mora upoštevati razpršen poselitveni vzorec in krepiti oskrbno infrastrukturo v naseljih, kjer je tržni potencial še zadosten, hkrati pa zagotoviti minimalno dostopnost v oddaljenih naseljih, kjer komercialnih storitev ni mogoče vzdrževati.

4.2.3 Prednostna območja za gospodarski razvoj

Navezava na karto: Zasnova gospodarske dejavnosti

Razvoj gospodarstva predstavlja enega pomembnih ciljev prostorskega in razvojnega usmerjanja Koroške regije. Analiza stanja kaže, da je za regijo značilen izrazit primanjkljaj delovnih mest v primerjavi s številom delovno aktivnega prebivalstva, kar se odraža v visoki dnevni delovni mobilnosti iz regije, predvsem v smeri Savinjske, Osrednjeslovenske regije ter Avstrije. Hkrati je razpoložljivost večjih, infrastrukturno ustreznih in prostorsko primernih zemljišč za gospodarski razvoj omejena zaradi reliefnih razmer, varstva kmetijskih zemljišč in izrazite poselitve dolinskih delov regije. Zato se gospodarski razvoj na ravni regije ne usmerja v razpršeno širitev stavbnih zemljišč, temveč v konsolidacijo, prestrukturiranje in krepitev obstoječih gospodarskih območij, zlasti v povezavi z obstoječimi zaposlitvenimi središči in glavnimi prometnimi koridorji regije. Regionalni prostorski plan opredeljuje prednostna območja in razvojne usmeritve, ki predstavljajo skupni okvir za usklajeno prostorsko načrtovanje na občinski ravni. V regiji je po obstoječih popisih 28 poslovnih con, od tega jih je 7 večjih od 10 ha. Te cone so locirane v središčih Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi in Muta. Za regijo pomembna so tudi gospodarska območja v občinah Črna na Koroškem in Mežica.

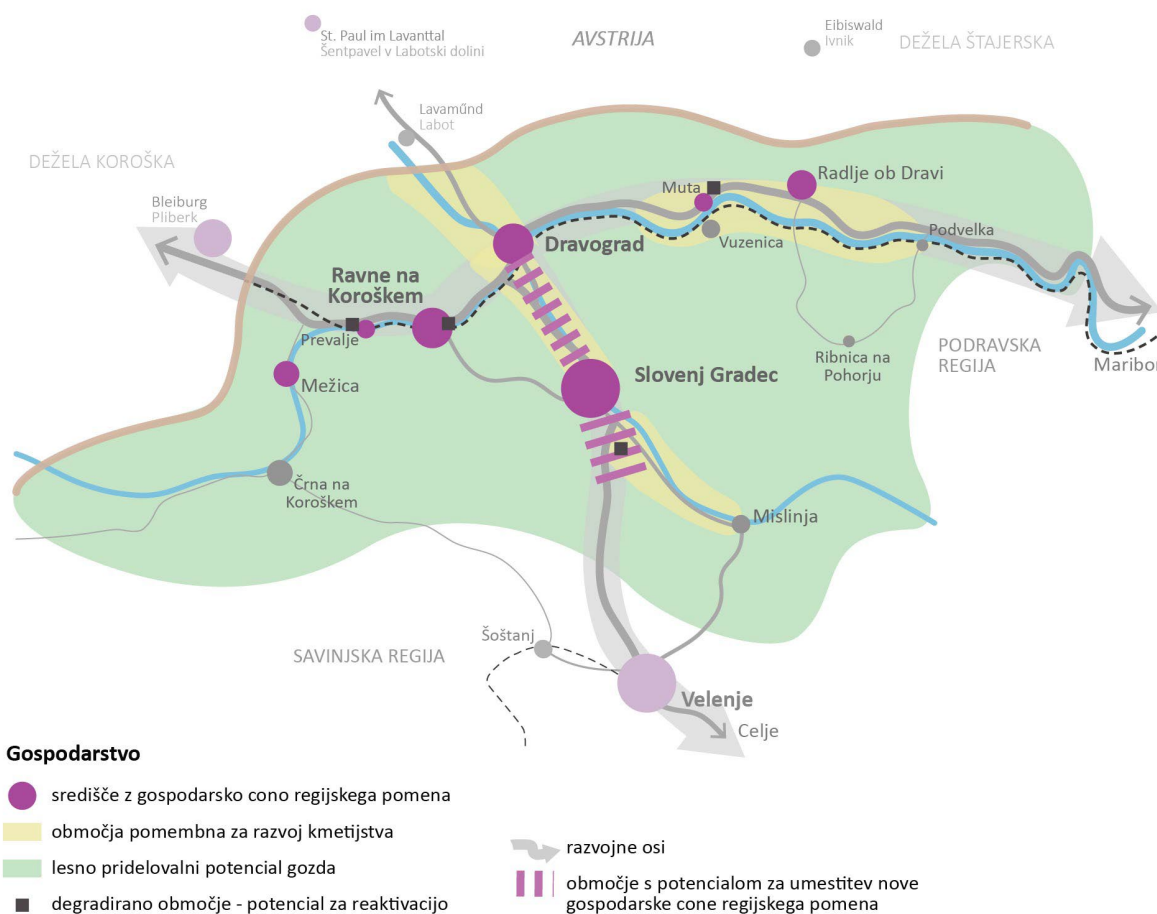
Razvoj gospodarskih dejavnosti v Koroški regiji se prednostno usmerja:

- v nadgradnjo in notranji razvoj obstoječih gospodarskih območij v osrednjih zaposlitvenih središčih,
- v prestrukturiranje in sanacijo starejših, delno opuščenih ali degradiranih območij, zlasti v Mežiški dolini in na območju cone v Otiškem vrhu,
- v prostorsko koncentracijo dejavnosti ob glavni razvojni osi regije.

Prednostna območja za gospodarski razvoj v Koroški razvojni regiji se opredeljujejo na podlagi:

- vloge središča v omrežju urbanih središč na regionalni ravni,
- obstoječe prostorske koncentracije delovnih mest in gospodarskih dejavnosti,

- dostopnost območij z javnim potniškim prometom, opremljenost oz. možnost zagotovitve ustrezne opremljenosti območja z energetskim in prometnim infrastrukturnim omrežjem,
- prometne dostopnosti in navezanosti na osrednji razvojni trikotnik Slovenj Gradec – Ravne na Koroškem – Dravograd, oz. glavni razvojni osi (3. razvojna os, Dravska dolina)
- razpoložljivosti in stopnje pozidanosti območij proizvodnih dejavnosti, opredeljenih v OPN-jih,
- možnosti za notranji razvoj, prestrukturiranje in sanacijo obstoječih ali delno degradiranih območij,
- prostorskih in okoljskih omejitev, zlasti v dolinah rek Meže, Drave in Mislinje.
- SEVESO obrat je industrijski obrat, v katerem so prisotne nevarne snovi v količinah, ki bi ob morebitni nesreči lahko povzročile večjo škodo za ljudi in okolje. Območja se načrtuje glede na tip dejavnosti, pri čemer se morebitne nove oz. nadgradnje obstoječih SEVESO obratov načrtuje na območjih obstoječih obratov tega tipa, pri tem naj nadgradnja obstoječih objektov temelji na funkcionalni prenovi in posodobitvah ter notranjem razvoju. Umeščanje takih obratov v neposredno bližino urbanih območij ni ustrezno. V regiji obratujeta 2 SEVESO objekta, ki sta del TAB d.d. v Črni na Koroškem (Mušenik, Žerjav).
- Pri iskanju potencialnih lokacij za nove gospodarske cone se preveri možnosti prenove in sanacije opuščenih industrijskih, komunalnih, prometnih in podobnih območij. Območja nekdanje industrije, ki izpolnjujejo prostorske, okoljske, infrastrukturne in druge pogoje sodobnih proizvodnih parkov, se ponovno usposobi za proizvodne namene.

Slika 5: Območja za razvoj gospodarstva

Tipi prednostnih območij za razvoj gospodarstva

Na ravni regije so opredeljeni tipi prednostnih območij za gospodarski razvoj glede na stanje in potencial za prostorski razvoj območij. Usmeritve za razvoj so vezane na tip območja.

1. Prednostna območja prestrukturiranja in notranjega razvoja gospodarskih con regijskega pomena

So najpomembnejša kategorija saj v njo sodi tudi večina obstoječih območij proizvodnih dejavnosti in industrije regionalnega pomena. Tip se nadalje deli na 2 podkategoriji, saj gre bodisi za obstoječa prednostna območja regijskih in medobčinskih gospodarskih con, ki imajo omejene prostorske možnosti za širitev in se jih razvija s prestrukturiranjem, notranjim razvojem in prenovo ter optimizacijo obstoječega prostora ter druga kategorija, ki obsega delno izkoriščena, funkcionalno zastarela, prostorsko razvrednotena območja, kjer je prednostni cilj reaktivacija območij.

Prednostna regijska in medobčinska gospodarska območja

So ključna območja koncentracije gospodarstva in zaposlovanja regijskega pomena, ki so prostorsko, prometno in funkcionalno najbolje umeščena ter predstavljajo nosilce gospodarskega razvoja regije. Za ta območja je značilna visoka obstoječa pozidanost in ustrezna infrastrukturna opremljenost. Gre za gospodarske cone regijskega pomena v občinah Ravne na Koroškem, Mežica, Črna na Koroškem.

Za območja je v večji meri značilno:

- obsežne površine, ki pa so v veliki meri že izkoriščene,
- omejene prostorske možnosti – ni možnosti širitve na okoliške površine ali pa so slednje omejene.
- predstavljajo večje zaposlovalce v regiji,
- potencial za razvoj z notranjim prestrukturiranjem in optimizacijo procesov. Na tak način zagotoviti boljšo izkoriščenost površin.

Delno izkoriščena, funkcionalno zastarela, prostorsko degradirana območja z razvojnimi potencialom

V to skupino sodijo obstoječa območja proizvodnih dejavnosti in industrije, ki so delno izkoriščena, funkcionalno zastarela ali prostorsko degradirana, vendar razpolagajo s pomembnim razvojnimi potencialom. Namen teh območij je postopna prenova, sanacija ter prilagoditev sodobnim gospodarskim in okoljskim zahtevam. Območje s potencialom za razvoj moderne gospodarske cone regionalnega pomena je območje cone Otiški vrh.

So pa tovrstna območja manjšega obsega prisotna tudi v ostalih središčih. Prepoznana so v občinah Prevalje, Mežica, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Dravograd.

2. Prednostna območja širitev obstoječih gospodarskih con regijskega pomena

V skupino sodijo območja tistih gospodarskih con, kjer so še prepoznane nepozidane površine stavbnih zemljišč ustrezne rabe ali pa prostorske možnosti za širitev ob izkazanih potrebah. Kot taka je v manjšem obsegu prepoznana gospodarska cona regionalnega pomena v Slovenj Gradcu – cona Pameče, ter cona v Radljah ob Dravi.

3. Območja s potencialom za razvoj nove cone regijskega pomena

V regiji se spodbuja razvoj enega novega območja za razvoj gospodarske cone regionalnega pomena. Taka cona obsega površino vsaj 10 ha. Za razvoj cone regionalnega pomena morajo biti zagotovljene prostorske možnosti:

- Gospodarsko cono regijskega pomena se načrtuje na območjih naselij v omrežju središč oz. znotraj urbanega dela ŠMO (urbani trikotnik: Ravne na Koroškem s Prevaljami – Dravograd – Slovenj Gradec).
- Zagotavlja se ustrezna prometna povezljivost in mobilnost: gospodarsko cono se umešča na območje neposredno ob 3. razvojni osi.
- Zagotavlja se ustrezna opremljenost (komunalna, energetska, telekomunikacijska infrastruktura): gospodarsko cono se načrtuje na območju, ki je ustrezno opremljeno oz. ga je mogoče ustrezno infrastrukturno opremiti.

Logistični centri:

- Se lahko umeščajo ob vozliščnih lokacijah, območja morajo biti dobro povezana z JPP regije in sosednjih regij.
- Pred iskanjem novih območij se preveri možnosti prenove in sanacije opuščanih, razvrednotenih območij.

- potencialno primerne so tudi lokacije na podeželju ob pomembnih prometnih oseh v bližini središč, vendar morajo nove dejavnosti prispevati k več funkcionalnosti prostora in ne smejo slabšati stanja okolja in kakovosti življenja prebivalcev ter prepoznavnosti naselij in krajine.

4. Gospodarska območja na lokalni ravni

Gre za manjša gospodarska območja lokalnega pomena, namenjena predvsem obrtnim, storitvenim in manjšim proizvodnim dejavnostim, ki so pomembna za zagotavljanje delovnih mest lokalnemu prebivalstvu. Ta območja so praviloma umeščena v ali ob občinska središča. Razvija se jih prednostno s prenovo, notranjim razvojem ter znotraj prostorski možnosti za širitve.

Mednje sodijo zlasti manjše gospodarske in obrtne cone občinskih središč in območja, namenjena dopolnilnim in lokalno usmerjenim dejavnostim brez ambicije regijskega pomena.

4.2.4 Večja nakupovalna središča

Nakupovalna središča v Koroški regiji imajo pretežno regionalni in lokalni značaj. Osredotočena so na zadovoljevanje dnevnih potreb prebivalstva v regiji in nimajo izrazite širše gravitacijske vloge. Prostorsko so koncentrirana predvsem v večjih urbanih središčih in njihovem vplivnem območju (Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Dravograd), deloma pa tudi ob pomembnejših prometnih povezavah.

Zaradi razpršene poselitve regije in relativno majhnega tržnega zaledja obstaja povečano tveganje, da bi nekontroliran razvoj večjih trgovskih kompleksov na obrobjih naselij negativno vplival na vitalnost mestnih in vaških središč.

Usmeritve za umeščanje večjih nakupovalnih središč

- Na regionalni ravni ni izkazanih potreb po vzpostavitvi novih obsežnih nakupovalnih centrov.
- Večja nova nakupovalna središča (večja od 5000 m²) se lahko ob prepoznanih potrebah umešča v sklopu več modalnih vozlišč za potniški promet v mestu Slovenj Gradec (središče 2. ravni) ali znotraj urbanega dela območja ŠMO Koroške (Slovenj Gradec – Dravograd – Ravne na Koroškem s Prevaljami ali Radlje ob Dravi – Vuzenica – Muta).
- Razvoj novih in širitev obstoječih nakupovalnih središč se prednostno usmerja znotraj obstoječih poselitvenih območij ali v njihovi neposredni navezavi, ob zagotavljanju dobre dostopnosti z javnim potniškim prometom.
- Podpira se ohranjanje in krepitev oskrbnih funkcij mestnih središč, zlasti v večjih občinskih središčih regije kot so Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem s Prevaljami, Dravograd, z omejevanjem prostorsko potratnih trgovskih objektov na ne-urbanih lokacijah.
- Za morebitne nove lokacije za razvoj nakupovalnih središč se spodbuja reaktivacija večjih obstoječih razvrednotenih območij v urbanih naseljih oz. na zemljiščih, ki jih je mogoče aktivirati kot del notranjega razvoja kot del funkcionalne reorganizacije ali prenove dela mesta. Pri tem naj ne gre za pretežno stanovanjska območja.
- Na obrobjih naselij in v odprtem prostoru se umeščanje novih večjih trgovskih središč ne spodbuja, razen v izjemnih primerih, ko je izkazana jasna funkcionalna in prostorska utemeljenost na regionalni ravni. Na podlagi izkazanih potreb se dodatno preveri privlačnost in ranljivost prostora za umeščanje.
- Nadgradnja obstoječih nakupovalnih območij naj temelji na funkcionalni prenovi in zgoščevanju, ne na prostorskem širjenju.
- Umeščanje ne sme imeti negativnega vpliva na varovane vrednote kulturne dediščine in mora biti prilagojeno celostnemu ohranjanju kulturne dediščine tudi v vplivnem območju kulturnega spomenika ali

dediščine in vedut. Treba je paziti, da nakupovalna središča ne povzročijo opuščanja trgovske rabe v naselbinskih jedrih.

4.2.5 Prednostna območja za razvoj turizma

Navezava na karto: 5. Zasnova turizma

Turizem predstavlja eno izmed pomembnih razvojnih priložnosti Koroške regije. Regija razpolaga z prepoznavnimi naravnimi danostmi, bogato kulturno dediščino, prepoznavno industrijsko in tehniško dediščino ter razpršeno, a prepoznavno ponudbo aktivnih doživetij. Razvoj turizma ima pomembno vlogo pri diverzifikaciji regionalnega gospodarstva, ustvarjanju delovnih mest in ohranjanju poselitve predvsem v ruralnih in obmejnih območjih.

Na regionalni ravni je razvoj turizma strateško opredeljen v Strategiji razvoja turizma destinacije Koroška 2025–2030, ki Koroško umešča kot butično, zeleno in aktivno destinacijo z jasno orientacijo v trajnostni razvoj in celoletno ponudbo. Geopark Karavanke predstavlja eno izmed ključnih mednarodnih povezav na področju razvoja turizma v sodelovanju s sosednjo Avstrijo. Na območju Geoparka se povezuje naravno dediščino in geološke značilnosti območja skozi povezan razvoj trajnostne turistične ponudbe.

Zasnova prostorskega razvoja turizma v regiji temelji na povezani mreži različnih območij, kjer je jedro ponudbe aktivni turizem, dediščina, narava, šport in butična doživetja. Kot nosilni produkti se v regiji razvijajo aktivnosti v naravi in šport, kultura in dediščina, gastronomija, zdravje in dobro počutje, narava ter turizem na podeželju.

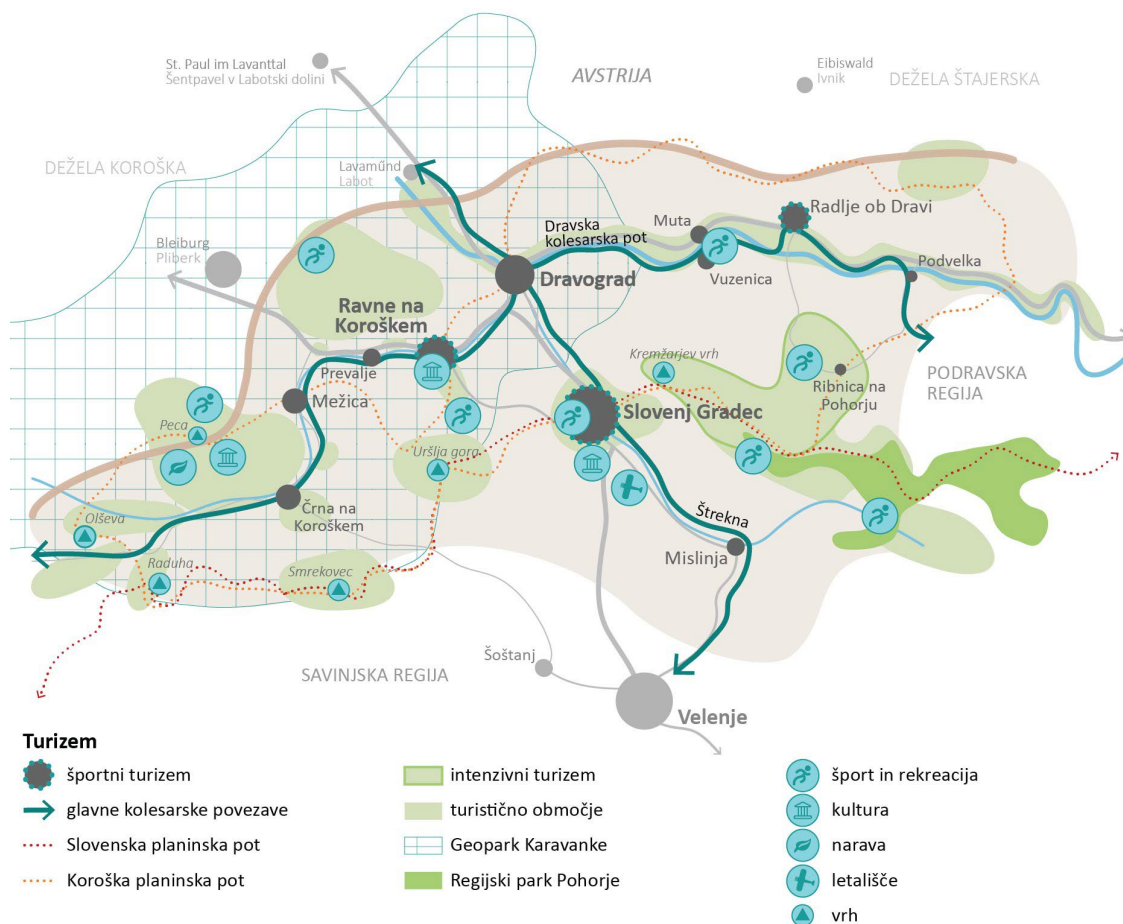
Razvoj turizma se po načinu razvoja, intenziteti in ponudbi deli na območja treh dolin ter Pohorje, ki pa jih v celovito zasnovo povezuje dobro povezana mreža peš in kolesarskih poti ter točkovna območja posameznih atrakcij in urbanih središč (mestni turizem).

V regiji se razvijajo prednostno naslednji tipi turističnih območij:

- Območja aktivnega turizma, vezana na pohodništvo, kolesarjenje, zimske aktivnosti in rekreacijo v naravi (gorsko-hribovska območja, gozdni prostori, ob vodotokih).
- Območja kulturnega in območja kulturne dediščine povezana z rudarsko, železarsko in dediščino ter z urbanih središči (npr. Ravne na Koroškem, Mežica, Slovenj Gradec).
- Lokalna turistična središča, ki združujejo nastanitvene zmogljivosti, storitve in izhodišča za doživetja v prostoru.

Kot najpomembnejša turistična območja so v regiji prepoznane Kope, Podzemlje Pece ter kolesarske povezave. Z vidika intenzitete turizma, razvoja turistične infrastrukture ter koncentracije obiskovalcev se območja regije lahko razdelijo v 4 krovne tipe:

- območja intenzivnega turizma: Kope, delno Ribnica na Pohorju,
- glavna regionalna turistična območja: Podzemlje Pece, Štrekna, Drava Bike, Geopark Karavanke, športni turizem vezan na središča Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Radlje ob Dravi, širše območje Uršlje gore, ter območja Bike parkov Jamnica in Šentanel.
- območja razpršenega razvoja manjših lokacij: turizem na kmetijah, kongresni turizem (Hotel Korošica, Rimski vrelec, Kope, Splavarski pristan v Gortini, območje term v Slovenj Gradcu),
- območja varovanja – omejeni razvoj: Krajinski park Topla, drugi občutljivi naravni prostori, Regijski park Pohorje – s poudarkom na prvem varstvenem območju.

Slika 6: Območja razvoja turizma

Usmeritve za razvoj turizma v regiji

- Razvoj turistične infrastrukture se usmerja v obstoječa turistična območja in poselitvena območja, s poudarkom na prenovi in ponovni rabi degradiranih ali opuščeni območij. Namestitvene kapacitete se razvija v naseljih ter na podeželju kot dopolnilna dejavnost kmetijstvu (turizem na kmetijah). Kot degradirano območje s potencialom za razvoj oz. ponovno vzpostavitev turistične infrastrukture se spodbuja reaktivacija območja pri letališču v Slovenj Gradcu. V navezavi na razvoj območja Rimskega vrelca se spodbuja razvoj območja proti Uršlji gori, zlasti prenova območja Ivarčkega jezera.
- V naravno ohranjenih in občutljivih območjih se daje prednost mehkim oblikam turizma, ki ne zahtevajo obsežnih prostorskih posegov in so prilagojene nosilni zmogljivosti prostora.
- Novi turistični objekti in ureditve naj bodo merilno prilagojeni krajini, arhitekturno usklajeni z lokalno identiteto ter prostorsko zgoščeni tam, kjer je zagotovljena ustrezna komunalna in prometna opremljenost. Turistične kapacitete se prednostno umeščajo v opuščene stavbe kulturne dediščine ob skrbni prenovi in novi rabi.
- Razvoj turizma se prostorsko povezuje z rekreacijskimi in zelenimi sistemi, zlasti ob rečnih dolinah in v gozdnem zaledju.
- Posebej se spodbuja razvoj čezmejnih turističnih produktov in povezav z avstrijsko Koroško, predvsem na področju aktivnega turizma, kulturne dediščine in enotnih destinacijskih produktov.
- Pomemben del turistične ponudbe predstavlja kolesarstvo, ki regijo povezuje tudi z medregijskimi produkti. V regiji se po dolinah razvijajo tri glavne kolesarske smeri, ki poleg turističnega produkta predstavljajo pomemben povezovalni element do posameznih turističnih točk. V regiji poteka tudi del Slovenske

turnokolesarske poti, ter številne gorsko- kolesarske povezave (npr.: Pohorje). Poseben gradnik ponudbe predstavljajo tudi bikeparki in enoslednice (Park Jamnica, Poseka, Bike park Kope). Za razvoj kolesarstva, kot oblike turizma se v regiji razvija:

- Oblike trajnostne mobilnosti in dostopnosti regije s kolesom. Nadgrajuje se obstoječa ponudba in frekvenca železniških povezav, ki omogočajo prevoz koles, avtobusne povezave z ustrezno infrastrukturo za prevoz koles vzdolž glavnih kolesarskih povezav.
 - Vzdolž glavnih kolesarskih poti se ureja ustrezno opremo v obliki informacijskih točk, parkirišč, e-polnilnic... Kolesarsko infrastrukturo se prednostno usmerja v urbana naselja ali robove naselij. Umestitev e-polnilnic in parkirišč se spodbuja na stičiščih v navezavi na točke JPP.
 - Na območju Dravske kolesarske poti se obstoječo kolesarsko povezavo nadgrajuje zlasti s programskimi vsebinami, vezanimi na dediščino območja. Za potrebe razvoja kolesarskega turizma se na območju Dravske doline razvija namestitvene kapacitete za večje število obiskovalcev.
 - Na območju Mežiške doline je v izgradnji kolesarska povezava med Dravogradom in Črno na Koroškem, ki sledi toku reke Meže. Na območju doline se uredi povezana kolesarska mreža, ki se jo programsko poveže s prisotno tehniško dediščino. Cilj je vzpostavitev kolesarske povezave, ki bi poleg rekreacijske vloge predstavljala tudi povezovalni člen med posameznimi zgodovinskimi območji (rudarski objekti) s čimer se spodbuja ohranjanje dediščine.
 - Na območju Mislinjske doline se vzdržuje vzpostavljeno povezavo na trasi stare železnice – Štrekna, ki predstavlja tudi povezavo s sosednjo regijo. V navezavi na razvoj Štrekne se razvija turistična ponudba v naselju Mislinja, kjer se lahko zagotavlja namestitvene kapacitete. Nove kolesarske povezave se načrtuje na območju med Kotljami in Slovenj Gradcem, s čimer se zagotovi povezavo na obstoječ sistem kolesarskih povezav.
- **Območje Pohorja s Kopami in Ribnico na Pohorju** je območje najbolj intenzivnega turizma v regiji. Kope so jedro zimskega turizma, na območju se razvija celoletna turistična ponudba z alpskim smučanjem, gorskim kolesarstvom, bike parkom, adrenalinskim parkom, pohodništvom in drugimi športnimi doživetji. Manjše turistično središče predstavlja naselje Ribnica na Pohorju. V območju se usmerja razvoj namestitvenih kapacitet, pri čemer se spodbuja prenova pred umeščanjem novih kapacitet. Kot turistično območje je prepoznano tudi širše območje Pohorja, kjer se razvoj usmerja predvsem v usmerjanje dejavnosti. Na Pohorju se izven ožjih območij turističnih središč usmerja mirne dejavnosti, brez razvoja turistične infrastrukture. Z urejeno mrežo pohodnih in kolesarskih poti se usmerja obiskovalce in preprečuje razprševanje na celotno območje. Ta del Pohorja predstavlja vmesno cono med intenzivnim turizmom in območji poudarjenega varstva narave, še posebej Regijskim parkom Pohorje.
 - **Mežiška dolina: Podzemlje Pece, tehniška dediščina, Krajinski park Topla.** Na območju Mežiške doline najbolj prepoznavno turistično točko predstavljata Podzemlje Pece in gorsko kolesarstvo. Območja gorskega kolesarjenja se razvijajo in nadgrajujejo znotraj obstoječih območij (Jamnica, Poseka, Peca...). Turistični potencial v navezavi na varstvo kulturne dediščine ima tehniška dediščina vezana na rudarsko zgodovino. Območja se ohranja in prenavlja. Spodbuja se povezovanje posameznih turističnih točk tudi z vzpostavitvijo kolesarske povezave in ureditvijo ustreznih dostopov do teh območij.
 - **Dravska dolina: Dravska kolesarska pot, vodni park Radlje ob Dravi.** Osrednja oblika turizma doline Drave je kolesarski turizem. Potencial za razvoj športno - rekreativnih vsebin ima reka Drava in obvodni prostor. Turistični potencial ima splavarjenje. Na območju se preveri možnost umestitve in ureditve vstopno izstopnih točk in drugih obrečnih ureditev.
 - **Mislinjska dolina: Štrekna, Slovenj Gradec.** Vzdolž doline poteka kolesarska povezava – Štrekna, ob kateri se po načelih trajnostnega razvoja nadgrajuje vsebine vezane na kolesarski turizem. Središče Slovenj Gradec se razvija kot center za športni turizem (priprave športnikov...), kulturne funkcije (galerija, kulturni dom, dogodki) in izhodiščna točka za ostale aktivnosti v zaledju.

- **Širše območje Uršlje gore: Rimski vrelc, Uršlja gora.** Na širšem območju Uršlje gore gre predvsem za pohodniške oblike rekreacije, na tem območju se usmerja turistični obisk in zagotavlja ustrezno urejene izhodiščne točke (ustrezno urejena parkirišča z minimalno infrastrukturo). Spodbuja se prenova obstoječe infrastrukture. S prenovo bo prepoznavno točko prevzelo območje Rimskega vrelca.
- **Podeželska območja:** območja podeželskega zaledja v regiji predstavljajo območja razpršenih, naravi prilagojenih oblik turizma. Potencial ima nadaljnji razvoj turizma na kmetijah ter vsebine, vezane na pohodništvo, kolesarjenje... Na ta območja se ne usmerja obsežnejše turistične in rekreacijske infrastrukture. Turistični obisk se usmerja na urejene poti in s tem zagotavlja ohranjanje naravnih habitatov.
- **Športni turizem** se razvija v središčih, kjer je že prisotna športna infrastruktura. Razvoj se usmerja v središča Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Radlje ob Dravi.

Navezava na sosednja turistična območja

Koroška regija se navezuje na več sosednjih turističnih območij tako medregijsko kot čezmejno. Kot oblika uspešnega čezmejnega povezovanja se razvijajo turistične vsebine v sklopu Geoparka Karavanke. Najmočnejše navezave Koroške so na pohorski prostor, Podravje in avstrijsko Koroško, kjer gre za neposredne prostorske, prometne in produktne povezave. Proti Savinjski in Šaleški dolini pa so pomembne predvsem vsebinske navezave, zlasti na področju pohodništva, rekreacije, izletniškega turizma in povezovanja posameznih območij, kot je širše območje Uršlje gore.

Spodbuja se nadgradnja povezav zlasti s sosednjimi turističnimi območji:

- Zgornja Savinjska dolina: krepitev povezav v smeri pohodniškega turizma, turističnih prevozov pohodnikov.
- Šaleška dolina – Velenje, Topolšica: krepijo se povezave vezane na kolesarski turizem prek Mislinje (Štrekna), cestno kolesarstvo (preko Slemenca) ter pohodniški turizem širšega območja Uršlje gore.
- Pohorje: Koroška je s sosednjima regijama povezana prek Regijskega parka Pohorje in Partnerstva za Pohorje. Na območju Pohorja se razvija celoletne oblike outdoor turistične ponudbe zlasti kot dopolnitev smučiščem. Širše območje se povezuje predvsem skozi razvoj pohodništva, gorskega kolesarstva. Na območju Pohorja se turistično infrastrukturo usmerja v obstoječa središča (širša območja smučišč). Koroška se povezuje s Podravsko regijo tudi preko razvoja Dravske kolesarske poti in turističnih železniških povezav, predvsem v sklopu kolesarskega turizma.
- Avstrijska Koroška: Koroška je s sosednjo Avstrijo povezana z Geoparkom Karavanke. Potencial tudi za razvoj turizma ima tudi navezava na javni potniški promet – železniške povezave ter povezovanje kolesarskega omrežja.

4.2.6 Prednostna območja za razvoj kmetijstva

Koroška je izrazito hribovita, gozdnata in prostorsko omejena regija. Velik delež kmetijskih površin sodi v območja z omejenimi dejavniki za pridelavo oziroma OMD/HGO. To pomeni višje stroške obdelave, večjo odvisnost od posebne mehanizacije ter težje pogoje za konkurenčno kmetijsko pridelavo. Najboljša kmetijska zemljišča so v Dravski in Mislinjski dolini, v manjši meri tudi v Mežiški dolini, hkrati pa so prav ta območja najbolj izpostavljena pritiskom poselitve, gospodarstva, infrastrukture in drugih dejavnosti. Kljub temu igra pomembno vlogo pri ohranjanju kulturne krajine, poselitve podeželja ter lokalne samooskrbe. Prevladujejo manjše in srednje velike kmetije, ki se vse bolj usmerjajo v dopolnilne dejavnosti, ekološko pridelavo in neposredno prodajo. Koroška je izrazito usmerjena v živinorejo, sledijo mešana rastlinsko – živinorejska gospodarstva, manjši delež predstavljajo trajni nasadi. Kmetijstvo v regiji lahko razdelimo v 2 skupini, pri čemer sta obe pomembni za razvoj regije in ohranjanje njene prepoznavnosti.

Prednostna območja za kmetijsko predelavo so predvsem območja najboljših kmetijskih zemljišč v Dravski dolini, Mislinjski dolini in deloma Mežiški dolini. Ta območja naj se obravnava kot prednostna območja za razvoj kmetijstva, območja za zagotavljanje lokalne samooskrbe in razvoj namakalnih sistemov, kjer so za to izpolnjeni

pogoji. Na teh območjih se v največji meri ohranja kmetijsko rabo in usklajuje pritiske vezane na širitve stavbnih zemljišč. Na območjih se preveri potrebe in možnosti za namakanje. Ohranja se strnjene komplekse kmetijskih zemljišč.

Hribovsko – gorska območja kmetijstva s pretežno pašno živinorejo in ohranjanje kulturne krajine. Na teh območjih gre za podeželska območja z razpršeno poselitvijo, samotne kmetije in za regijo značilne celke. Glavna razvojna težnja je ohranjanje aktivnih kmetij, vzdrževanje kulturne krajine in preprečevanje zaraščanja. Spodbuja se ohranjanje poseljenosti podeželja, kar omogoča ohranjanje kmetijske rabe.

Usmeritve za prostorski razvoj

- Ohranjajo se najkakovostnejša kmetijska zemljišča na dolinskih delih regije in preprečuje njihova pozidava za nekmetijske namene.
- Razvoj kmetijskih objektov in dopolnilnih dejavnosti se prednostno usmerja v obstoječa kmetijska gospodarstva znotraj poselitvenih območij podeželja.
- Glede na strukturo in prostorske možnosti se kmetijstvo v regiji še naprej usmerja v krepitev trajnostne živinoreje. Ohranja se travniške in pašne površine.
- Spodbuja se prostorska povezava kmetijstva s turizmom, zlasti pri razvoju kmetijskega (turističnega) dopolnilnega programa.
- Kmetijstvo se obravnava kot pomemben dejavnik pri upravljanju krajine in zmanjševanju zaraščanja. Zaraščanje se preprečuje zlasti na višje ležečih kmetijah na podeželskem delu regije, kjer so celki prepoznani kot prepoznavna značilnost krajine.
- Ohranjanje in razvoj kmetijstva se v regiji usmerja v krepitev prehranske varnosti preko večje lokalne oskrbe, povečanje deleža lokalne samooskrbe in dvig povpraševanja po lokalnih izdelkih.
- Kmetijska krajina ima vlogo tudi v zelenem sistemu regije. Za zagotavljanje povezljivosti sistema se v največji meri ohranja mejice, posamična drevesa med kmetijskimi površinami ter obvodno vegetacijo. Spodbuja se ohranjanje visokodebelnih sadovnjakov. Na višjih legah se preprečuje zaraščanje travinj.
- Na območju dediščinskih kulturnih krajin se spodbuja tradicionalne oblike kmetijstva. V teh območjih se razvoj kmetijstva načrtuje brez umeščanja novih objektov in naprav.
- Rastlinjakov se ne umešča na območja varstva kulturne dediščine in na območja, ki so zaradi svojih značilnosti prepoznana kot regijsko ali nacionalno pomembna. Rastlinjakov se prav tako ne umešča v pomembne vedute.
- Novih območij intenzivnejše oblike kmetijske pridelave, kot so večji trajni nasadi, hmeljišča, intenzivna vrtnarska pridelava, rastlinjaki z obratovalnimi vplivi, večji objekti za rejo ali objekti za skladiščenje in uporabo fitofarmaceutskih sredstev se ne usmerjajo na robove strnjenih stanovanjskih območij ali ob občutljive javne programe, če obstajajo prostorsko primernejše lokacije.
- Na območju Zgornje Mežiške doline se kmetijstvo izvaja skladno z navodili za kmetovanje v degradiranem okolju. Na onesnaženih kmetijskih zemljiščih se spodbuja kmetovanje z zmanjšanim tveganjem za prehod težkih kovin v prehransko verigo: stalna ozelenitev, omejevanje prašenja, povečanje vsebnosti organske snovi, apnenje kislih tal, izbor ustreznih kultur ter redno spremljanje vsebnosti Pb, Cd in Zn v tleh, pridelkih in krmi. Na območjih, kjer monitoring onesnaženja presega varne vrednosti za pridelavo hrane, se ne načrtuje pridelave rastlin za prehrano ljudi in živali. Na prekomerno onesnaženih območjih se pridelava hrane omejuje na kulture z nizkim sprejemom težkih kovin in le ob rednem nadzoru kakovosti pridelkov. Intenzivna pridelava zelenjave za trg na takih območjih ni primerna.

- Na robovih naselij se vzpostavlja kakovosten stik med poselitvijo in kmetijskimi zemljišči. Pri širitvah naselij se rob ne oblikuje kot neposreden stik stanovanjskih območij z intenzivnimi oblikami kmetijske rabe, temveč kot prehodni pas z zelenimi površinami, peš in kolesarskimi povezavami ter bolj ekstenzivnimi kmetijskimi rabami, kjer se umešča mejice, drevorede, drevesne gruče ali druge ureditve, ki zmanjšujejo konflikte med bivanjem in kmetijsko dejavnostjo. Na robovih naselja naj se daje prednost oblikam kmetijstva, ki so združljive z bivanjem (ekstenzivne rabe, ekološka pridelava...).

4.2.7 Prednostna območja za gozd in razvoj gozdarstva

Koroška statistična regija je ena najbolj gozdnatih regij v Sloveniji. Gozdarstvo ima pomembno gospodarsko, okoljsko in zaščitno funkcijo. Gozdovi Koroške regije predstavljajo enega ključnih prostorskih sistemov regije, saj poleg gospodarske funkcije opravljajo pomembne varovalne, hidrološke, biotopske, klimatske, rekreacijske, turistične in lovnogospodarske funkcije. V prostorskem razvoju regije je treba ohranjati gozdove na območjih, kjer zagotavljajo ekološko stabilnost krajine, varujejo vodne vire, zmanjšujejo erozijsko, plazovno in hudourniško ogroženost, tvorijo habitate redkih in ogroženih vrst ter prispevajo h kakovosti bivanja in rekreaciji prebivalcev. Razvoj posegov v gozdni prostor naj se usmerja tako, da se ne slabšajo poudarjene funkcije gozda, da se ohranjajo gozdni koridorji, vodovarstvena območja, območja Natura 2000, mirne cone divjadi in območja z visoko rekreacijsko občutljivostjo. Hkrati je treba podpirati sonaravno gospodarjenje, krepitev odpornosti gozdov, zmanjševanje ranljivosti smrekovih monokultur, povečevanje deleža listavcev, vzdrževanje mozaične gozdno-kmetijske krajine ter usklajevanje gozdarstva, lovstva, kmetijstva, turizma in varstva narave.

Gozdovi imajo pomemben proizvodni potencial. V sestavi lesne zaloge močno prevladujejo iglavci, predvsem smreka, saj iglavci predstavljajo 84,13 %, listavci pa 15,87 % lesne zaloge. Velik delež gozdov je del hribovskih gorskih kmetij – celkov, kjer gozd predstavlja pomemben vir dohodka kmetije.

Usmeritve za gozdarstvo

- Raba gozdnih območij se usmerja v trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ob upoštevanju večnamenski gozda. Cilj je vzgajati stabilne in na zunanje vplive odporne gozdove. Drevesna in sestojna zgradba gozdov se prilagaja rastiščnim danostim ter poudarjenim funkcijam gozda.
- Na površinah, kjer zagotavljajo ekološko stabilnost okolja ter hidrološko, klimatsko in zaščitno funkcijo se gozdove v največji možni meri ohranja.
- Ohranja se nižinske gozdove na ravninskih delih regije.
- Krčitve gozdov niso dopustne v gozdnih rezervatih, varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, praviloma pa tudi ne na območjih ekoloških funkcij prve stopnje, gozdnih učnih poti, sklenjenih gozdnih kompleksov, koridorskih povezav ter v kmetijski in primestni krajini z majhno gozdnatostjo. V gozdni in gorski gozdni krajini je treba vzdrževati obstoječe negozdne enklave in preprečevati nadaljnje zaraščanje.
- Gozdne prometnice in spremljajoča infrastruktura se umeščajo premišljeno, z minimalnimi posegi v prostor. Upošteva se varovalne, ekološke in rekreacijske funkcije gozda.
- Spodbuja se razvoj lokalne predelave lesa in povezovanje gozdarstva z lesnopredelovalnimi dejavnostmi v okviru obstoječih gospodarskih območij.
- Gozdovi se obravnavajo kot pomemben rekreacijski in turistični prostor, ob hkratnem varovanju njihovih ekosistemskih funkcij.
- Intenziteto gospodarjenja se prilagaja proizvodni sposobnosti rastišč in poudarjenosti funkcij gozda.
- Za požarno ogrožene gozdove 1. in 2. stopnje so predvidene gojitvene usmeritve za dolgoročno zmanjšanje požarne nevarnosti, vzdrževanje odprtosti z gozdnimi cestami, vlakami in stezami, vzdrževanje požarnih stez, črpališč vode ter postavitve protipožarnih tabel. Požarno ogroženost gozda

se upošteva pri umeščanju infrastrukture, območij rekreacije in načrtovanju ukrepov za varstvo pred naravnimi nesrečami.

- Na gozdnih območjih, kjer gre za zavarovana območja, naravne vrednote, EPO in območja Natura 2000 se posege načrtuje tako, da se ohranja habitatne tipe, njihova kakovost in naravni procesi, povezani z vrstami. Izven varovanih območij naj gospodarjenje z gozdom zagotavlja naravno oziroma naravi podobno sestavo gozdnih življenjskih združb, ohranja ekocelice, odmrlo drevje, gozdne koridorje ob vodah, gozdne mlake, kali, izvire, jase, melišča, skalovja, plodonosne drevesne vrste, gozdne otoke, omejke in obvodne pasove.
- Ohranja se proizvodni potencial gozdov. Lesnopredelovalno verigo se podpre v okviru obstoječih lesnopredelovalnih območij in v okviru obstoječih gospodarskih con, zlasti tam, kjer je dejavnost že ali že bila prisotna. Pomembna je dobra prometna dostopnost lokacij ter navezava na gozdno proizvodnjo.
- Spodbuja se razvoj lesnopredelovalne dejavnosti. Dejavnost se usmerja v gospodarska območja, ki so prometno ustrezno dostopna. Potencial ima območje gospodarske cone v Otiškem Vrhu.
- Lesna biomasa je pomembna za lokalno energetska samooskrbo, vendar naj se njena raba usmerja predvsem na manjvreden les, ostanke predelave in les, ki ni primeren za višje oblike predelave. S tem se ohranja načelo kaskadne rabe lesa: najprej izdelki z višjo dodano vrednostjo, nato energetska raba.
- Cilj razvoja predelave lesa v regiji ni le v količinah lesa, temveč tudi v povečanju dodane vrednosti, kar se zagotavlja z: lokalno predelavo, leseno gradnjo, izdelki iz masivnega lesa, predelavo listavcev in boljšim povezovanjem lastnikov gozdov z lesnopredelovalci.

Gozdovi s posebnim namenom se v RPP obravnavajo kot območja z visoko stopnjo varovanja, kjer imajo prednost naravovarstvene, varovalne, hidrološke, rekreacijske, poučne in krajinske funkcije gozda pred proizvodno rabo. Na območju regije je prisotnih 6 gozdnih rezervatov. Na območjih gozdnih rezervatov je cilj naravni razvoj gozdov kjer ne gre za aktivno gospodarjenje z gozdovi, temveč se jih v večji meri prepusti naravnim procesom. Posegi so na teh območjih omejeni na primere, kjer so potrebni zaradi zagotavljanja varnosti, varstva narave ali ohranjanja posebnega namena območja. Na ta območja se ne usmerja razvoja turističnih vsebin in druge infrastrukture. Zagotavlja se sklenjenost gozdnega prostora. Nekateri gozdovi s posebnim namenom imajo tudi druge vloge. Območje Lovrenških jezer ima na primer velik rekreacijski in turistični pomen. Na tem območju se obisk usmerja na obstoječe poti in se ne načrtuje nove turistične infrastrukture.

Območje	Vrsta	Območje oziroma enota
Gozdni rezervat Kamen	gozd s posebnim namenom	GGE Črna–Smrekovec, občina Črna na Koroškem
Gozdni rezervat Olševa	gozd s posebnim namenom	GGE Črna–Smrekovec, občina Črna na Koroškem
Gozdni rezervat Pogorevc	gozd s posebnim namenom	GGE Mežica
Gozdni rezervat Repiško	gozd s posebnim namenom	GGE Radlje desni breg, občine Radlje ob Dravi, Vuzenica, Ribnica na Pohorju
Gozdni rezervat Lovrenška jezera	gozd s posebnim namenom	GGE Ribnica na Pohorju

Območje	Vrsta	Območje oziroma enota
Gozdni rezervat Tavžič	gozd s posebnim namenom	GGE Ribnica na Pohorju

4.2.8 Prednostna območja za pridobivanje mineralnih surovin

Raba mineralnih surovin v Koroški regiji se usmerja v racionalno, prostorsko omejeno in okoljsko nadzorovano izkoriščanje obstoječih nahajališč gradbenih mineralnih surovin. Prednost ima uporaba že evidentiranih in pravno urejenih pridobivalnih prostorov, ob hkratnem varovanju voda, tal, gozdov, kmetijskih zemljišč, naselij in kakovosti krajine. Nova območja izkoriščanja se odpirajo le izjemoma, kadar je izkazana regionalna potreba po surovini, kadar ni mogoče zagotoviti oskrbe iz obstoječih območij in kadar so izpolnjeni vsi okoljski, naravovarstveni, vodovarstveni, prometni in sanacijski pogoji.

Na območjih opušenih kopov, poteklih rudarskih pravic in zgodovinskih rudarskih območij se kot prednostna naloga določa sanacija, rekultivacija, preprečevanje erozije in prašenja ter vzpostavitev dolgoročno primerne rabe prostora. Posebna pozornost se nameni Mežiški dolini, kjer so zaradi zgodovinskega rudarjenja in industrije prisotna okoljska bremena s svincem, kadmijem in cinkom. Pri posegih v tla, vodotoke, poplavne nanose in gradbene materiale na tem območju se zagotovi preverjanje onesnaženosti, varno ravnanje z zemljinami in preprečevanje prenosa onesnaženja v druga območja regije. V regiji je pet območij pridobivanja mineralnih surovin s koncesijo in sicer: Josipdol E (2071), Trbonje 2 (2040), Dobrava II (2028), Šentvid pri Vuzenici (2027) in Mežica – Žerjav (2026). V teh pridobivalnih prostorih se izkorišča tehnični kamen – apnenec in tehnični kamen – dolomit, prod, naravni kamen – granodiorit in kot sekundarna surovina – jalovina.

Z mineralnimi surovinami se gospodari na način, da je zagotovljena uravnotežena oskrba in ohranjena dostopnost za prihodnje generacije. Uravnotežena oskrba temelji na usklajenosti okoljskih, gospodarskih in družbenih vidikov ter vključuje: prostorsko racionalno organizacijo dejavnosti glede na tržne in prostorske potrebe; zmanjšanje števila površinskih kopov mineralnih surovin; povečanje rabe recikliranih odpadkov oziroma sekundarnih surovin, s katerimi se lahko nadomestijo mineralne surovine.

Pri rabi mineralnih surovin se stremi k optimizaciji pridobivanja in postopnemu zapiranju manjših pridobivalnih prostorov ter sanaciji nelegalnih kopov. Prednostno se sanirajo pridobivalni prostori, ki negativno vplivajo na okolje ali bivalno kakovost, ter pridobivalni prostori, ki so na območjih krajinske prepoznavnosti, varstva narave ali kulturne dediščine.

Usmeritve

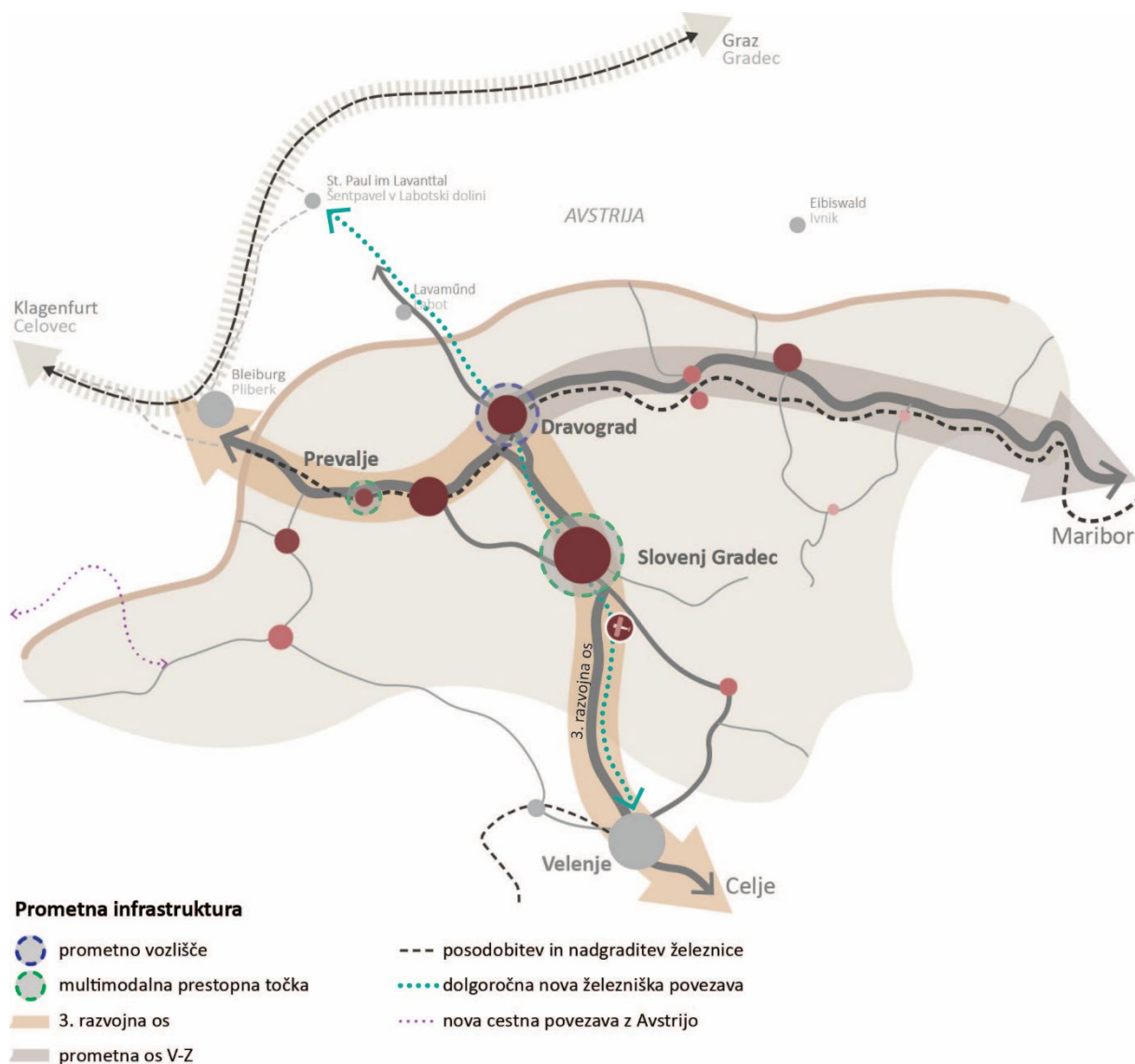
- Raba mineralnih surovin se usmerja prvenstveno na obstoječa, evidentirana in pravno urejena pridobivalna območja, ne pa v odpiranje novih razpršenih kopov.
- Na območjih, kjer je rudarska pravica potekla ali kjer pridobivanje ni več aktivno, se določi prednostno nalogo sanacije, rekultivacije in preprečevanja nadaljnje degradacije.
- Pri kamnolomih in gramoznicah se zagotovi sprotno sanacijo, fazno zapiranje, krajinsko ureditev robov, stabilizacijo brežin, preprečevanje prašenja in ureditev končne namenske rabe po zaključku izkoriščanja.
- V Mežiški dolini se omeji nenadzorovano premeščanje zemljin, sedimentov in gradbenih materialov iz območij onesnaženih s svincem, kadmijem in cinkom. Za vse večje posege naj bo obvezna predhodna preveritev kakovosti tal oziroma sedimenta.
- Pri sanacijah po poplavah in gradbenih posegih v porečju Meže se zagotavlja ločeno obravnavo potencialno onesnaženega materiala, preprečevanje prašenja, varno začasno skladiščenje ter končno odlaganje ali uporabo samo na podlagi analiz.
- Spodbuja se krožno rabo gradbenih materialov, recikliranje gradbenih odpadkov in ponovno uporabo mineralnih surovin, kjer to ne povečuje tveganj za okolje in zdravje ljudi.

4.3 Zasnova omrežja gospodarske javne infrastrukture

4.3.1 Prometna infrastruktura

Navezava na karto: 6. Zasnova razvoja prometne infrastrukture

Regija ima več skupnih prometnih izzivov. Prometni sistem regije je izrazito odvisen od osebnega avtomobila, javni potniški promet pa je na regionalni ravni manj konkurenčen, zlasti na redkeje poseljenih hribovitih območjih. Regija je slabo prometno povezana z drugimi deli Slovenije. Za dostop z avtom do avtoceste ali hitre ceste iz lokacij z vsaj enim prebivalcem je v povprečju v Koroški regiji potrebnih slabih 60 minut, kar je najdaljši čas v državi. Potrebe regije so tudi v izboljšanju povezav med središči v regiji ter med mestnimi in podeželskimi območji, predvsem v smislu bolj trajnostnih oblik mobilnosti.

Slika 7: Razvoj prometnega omrežja

Cestno omrežje

Cestno omrežje ostaja osnovni prometni sistem Koroške regije, zlasti zaradi reliefne razgibanosti, razpršene poselitve in gospodarskih tokov. Regija je še vedno slabše povezana z drugimi deli Slovenije; obstoječe cestne povezave so ponekod dotrajane in preobremenjene. Največja sprememba je vezana na izgradnjo tretje razvojne

osi, ki bo Koroško prek Velenja povezala z avtocesto A1 pri Šentrupertu. Prednostna naloga ni samo gradnja nove cestne infrastrukture, ampak tudi prenova, modernizacija in varnostna nadgradnja obstoječega državnega in lokalnega cestnega omrežja in zagotavljanje odpornosti infrastrukture na poplave, plazove, erozijo ...).

Usmeritve za razvoj v regiji na področju cestne infrastrukture:

- Ključna sprememba se pričakuje z izgradnjo hitre ceste oziroma 3. razvojne osi, ki bo Koroško prek Velenja povezala z avtocesto A1 pri Šentrupertu. Povezava se načrtuje s tremi državnimi prostorskimi načrti. V izgradnji je del hitre ceste od priključka Velenje jug do priključka Slovenj Gradec jug:
 - Državni prostorski načrt za državno cesto od Otiškega Vrha do meje z Republiko Avstrijo na Holmcu (faza: študija variant),
 - Državni prostorski načrt za državno cesto od priključka Slovenj Gradec - jug do Dravograda z obvoznicami (faza: veljavni akt),
 - Državni prostorski načrt za državno cesto od priključka Velenje jug do priključka Slovenj Gradec jug (faza: veljavni akt).
- Tretja razvojna os ne pomeni le izboljšanja avtomobilske dostopnosti, temveč tudi navezavo na hitri avtobusni promet, P+R točke, sopotništvo, polnilno infrastrukturo, razvoj gospodarskih con in multimodalna vozlišča.
- V središčih se razvoj cestnega omrežja usmerja v umirjanje prometa, preureditve cest skozi naselja, varne prehode, kolesarske in peš povezave ter ukrepe za zmanjšanje konfliktov med tranzitnim, tovrnim, lokalnim in nemotoriziranim prometom.
- Izvaja se modernizacija, rekonstrukcija, gradnja/novogradnja in obnova državnih in lokalnih cest in javnih poti. Zasleduje naj se čim boljša izraba obstoječih prometnic, njihova nadgradnja v smeri bolj podnebno odpornih, programsko opremljenih in kapacitetno izboljšanih povezav. Nove prometnice se gradi le izjemoma, ko z ukrepi trajnostne mobilnosti ne moremo doseči zastavljenih ciljev dostopnosti.
- V fazi načrtovanja so ureditve državnih cest skozi nekatera naselja v regiji (Mežica, Prevalje) ter drugih odsekov (npr. Poljana–Prevalje, Ravne na Koroškem–Dobrije, Otiški Vrh–Slovenj Gradec) (Resolucija o Nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030). Vzpostavi se cestno povezavo Črna na Koroškem – Železna Kapla (čez Luže).
- Na podeželskih in hribovitih območjih se cestno omrežje obravnava tudi kot pogoj za ohranjanje poseljenosti, dostop do kmetij, šolskih prevozov, nujne pomoči, oskrbe in turizma. Na teh območjih se vzdržuje cestno omrežje z namenom zagotavljanja dostopnosti do območij.

Železniško omrežje

Železniško omrežje je za Koroško regijo strateškega pomena, čeprav je danes prostorsko omejeno predvsem na vzhodno-zahodno povezavo Maribor–Prevalje–državna meja–Pliberk/Bleiburg. Obstoječa železniška infrastruktura ne dosega sodobnih standardov, potovalne hitrosti so nizke, potencial pa ostaja velik za dnevne migracije, turizem, kolesarski turizem in tovrni promet.

Usmeritve za razvoj železniškega omrežja:

- **Primarno se izkazuje potreba po nadgradnji in modernizaciji obstoječega železniškega omrežja.** Železniška proga proti Mariboru (Maribor – Prevalje – državna meja) ima velik potencial za dnevne migracije, tovrni promet, prepoznan pa je tudi turistični potencial. Nadgradnja železniške povezave predstavlja regijsko prioriteto, saj bi dobra moderna povezava na relaciji Avstrija – Maribor znatno izboljšala povezanost regije. Cilj je modernizacija, elektrifikacija, vzpostavitev daljinskega upravljanja z namenom omogočanja tako tovrnega kot potniškega prometa v ustrezni frekventnosti. Cilj nadgradnje in modernizacije obstoječe proge je:

- Izboljšati uporabo železnice za dnevne delovne migracije (dostop do delovnih mest, šolanje, storitve).
 - Povečati vlogo železnice v turistični mobilnosti, zlasti navezava na kolesarski turizem. V ta namen se predlagajo tudi alternativne rešitve, na primer uporaba starih vlakov za namen turizma.
 - Preveriti možnost uporabe železniške infrastrukture za namene gospodarstva in logistike.
 - Zagotavlja in ohranja se progovni in varovalni pas ter opredeli koridor za razvoj in nadgradnjo železniške infrastrukture.
- Dolgoročna vizija regije je razvoj in povezava železniške proge od državne meje proti osrednji Sloveniji. Vzpostavitev železniške povezave omogoča dobro povezanost regije tako na omrežje sosednje Avstrije kot tudi izboljšanje povezav z osrednjo Slovenijo.
 - Predvidi se koridorje za nadaljnji razvoj javne železniške infrastrukture ter zagotavlja ustrezne varovalne pasove na območju obstoječih železniških povezav.
 - .
 - Preveri se potencial ponovne vzpostavitve opuščene železniške povezave Šentpavel/St. Paul–Labout/Lavamünd–Dravograd ter navezavo na avstrijske železniške terminale in sistem Koralmbahn.
 - Ob železniških postajah in postajališčih se razvija prestopne točke z varnim dostopom za pešce in kolesarje, parkiranjem koles, P+R, avtobusnimi povezavami in informacijskimi sistemi. Potencial za razvoj takšne prestopne točke ima železniška postaja Prevalje (vloga prestopne točke za zaledje).

Vozlišča, multimodalne točke

Prometna vozlišča, terminali in multimodalne točke se razvijajo kot prostorsko jasno opredeljene točke povezovanja cestnega, avtobusnega, železniškega, kolesarskega in peš prometa. Na ravni regije je pomembna vzpostavitev mreže multimodalnih vozlišč različnih ravni, kjer se glede na merilo zagotavljajo P+R točke, JPP in ostalo infrastrukturo.

Usmeritve za vzpostavitev in razvoj multimodalnih prestopnih točk in prometnih vozlišč:

Dravograd ima zaradi lege na stičišču Dravske, Mežiške in Mislinjske doline ter bližine državne meje z Avstrijo vlogo enega ključnih prometnih vozlišč Koroške regije. V sistemu poselitve je opredeljen kot središče 3. ravni, hkrati pa je del koroškega širšega mestnega območja skupaj s Slovenj Gradcem, Ravnami na Koroškem in Prevaljami. Na območju se povezujejo glavni dolinski prometni koridorji, železniška povezava Maribor–Prevalje–državna meja, cestne povezave proti Mežiški in Dravski dolini, navezave proti Slovenj Gradcu ter čezmejni prostor z Avstrijo. Na območju naj se prednostno razvijajo prestopi med železnico, avtobusnim prometom, kolesarskim omrežjem, peš dostopi, P+R ureditvami in prevozi na klic. Območje vozlišča se načrtuje kot urejena prestopna točka, ne zgolj kot prometna površina. Pomembna usklajenost vozniških redov JPP in kakovostna navezava na mestno središče, javni prostor, kolesarsko omrežje in zelene površine. Na območju Dravograda se preveri in prostorsko uskladi P+R ureditev, namenjena dnevnim migrantom iz zaledja in prestopu na vlak, avtobus ali skupinske oblike prevoza. Razvija in nadgrajuje se varno in neposredno povezovanje kolesarskih poti z železniško in avtobusno infrastrukturo, vključno z varnimi kolesarnicami, polnilnicami za e-kolesa in navezavo na daljinske kolesarske poti.

Slovenj Gradec se razvija kot regijsko pomembna multimodalna točka v osrednjem delu Koroške regije. Njena vloga izhaja iz položaja Slovenj Gradca kot edinega središča 2. ravni v regiji ter vlogi upravnega, zdravstvenega, kulturnega in gospodarskega središča Mislinjske doline. Multimodalna točka naj se razvija predvsem v navezavi na **tretjo razvojno os**, avtobusni JPP, P+R, sopotništvo, kolesarsko omrežje, peš dostopnost, prevoze na klic. Dolgoročno se naveže na možnost razvoja železniške povezave proti Otiškemu Vrhu, Dravogradu oziroma Velenju. Slovenj Gradec ima vlogo prestopne oz. povezovalne točke v navezavi z omrežjem JPP (avtobusni promet) in vzpostavitev P+R, sopotništvom v povezavi s 3. razvojno osjo. Infrastruktura se usmerja v navezavo

na obstoječo avtobusno postajo. V mestu se zagotovijo Š+R točka, varno parkiranje koles, e-polnilnice, ter dobra povezanost stičišča z mestnimi in regijskimi kolesarskimi povezavami.

Manjša multimodalna točka se razvija na **Prevaljah**. Gre za nadgradnjo območja železniške povezave kot multimodalno prestopno točko za Mežiško dolino in njeno podeželsko zaledje. Vloga izhaja iz lege na obstoječi železniški povezavi Maribor – Prevalje – državna meja. Na območju se razvije P+R. Ureditev naj vključuje varno in pregledno parkiranje osebnih vozil, parkirišča za kolesa, polnilnice za e-kolesa, varne peš dostope, navezavo na avtobusna postajališča in informiranje potnikov. Manjša multimodalna točka se predvidi v Mežici.

Zračni promet

V regiji je letališče Slovenj Gradec, ki ima regijski pomen kot posebno prometno, športno-rekreacijsko, turistično območje. Veliko vlogo ima tudi kot infrastruktura za potrebe zaščite in reševanja. Na območju se ohranja letališče predvsem z vidika prostorskega potenciala, ki lahko podpira več funkcij: športno letalstvo, turistično ponudbo, izobraževanje in usposabljanje, prireditve, intervencijske dejavnosti ter delovanje sistema zaščite in reševanja:

- športno in rekreativno letalstvo: ohranjanje letalske dejavnosti, usposabljanj, klubskih dejavnosti in športnih aktivnosti,
- zaščita in reševanje: možnost uporabe območja ob naravnih nesrečah, intervencijah in izrednih razmerah,
- turistični potencial: vključitev letališča v širšo turistično ponudbo Slovenj Gradca, Mislinjske doline, oz. regije širše.

Vodni promet

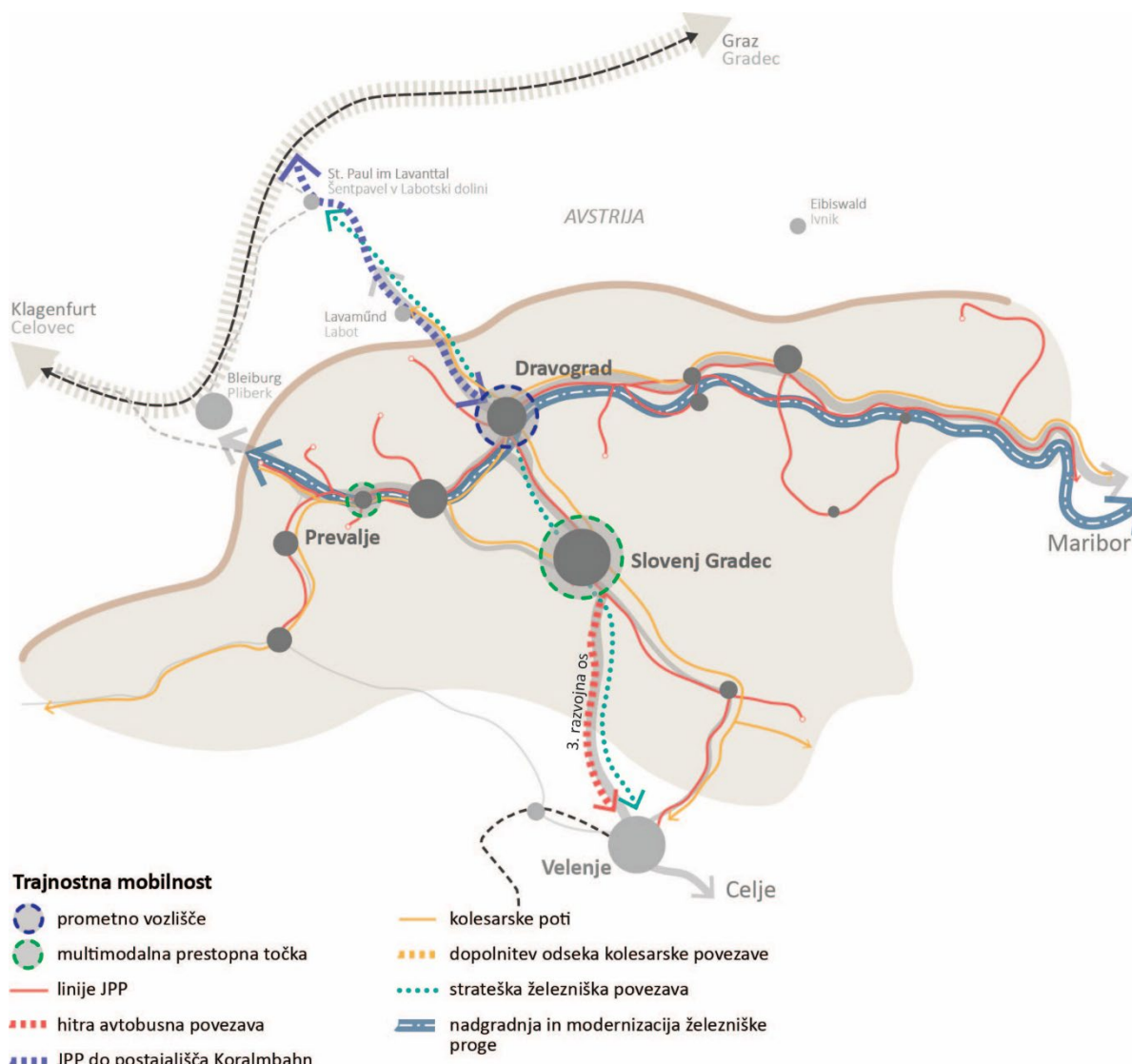
Potencial za razvoj rekreacije in turističnih vsebin v obliki plovbe ima reka Drava, kjer pa so tudi omejitve zaradi prisotnosti HE.

Zagotovi se strokovno podlago na regijski ravni za vzpostavitev plovnosti reke Drave na odsekih, kjer je to mogoče. Ureditev vstopno izstopnih mest. Gre za razvoj infrastrukture za turistične in rekreacijske namene.

4.3.2 Sistem trajnostne mobilnosti

Navezava na karto: 7 Zasnova sistema trajnostne mobilnosti

Promet je eden večjih onesnaževalcev s toplogrednimi plini. Zmanjšanje izpustov in drugega onesnaževanja je možno samo s spremembo vsakdanje mobilnosti v trajnostno mobilnost, ki daje prednost javnemu potniškemu prometu pred osebnim, nemotoriziranim prevoznim sredstvom pred motoriziranimi. S spremembo potovalnih navad bomo pomembno vplivali na zmanjšanje zdravstvenih tveganj ter s tem prispevali k boljši kvaliteti življenja, še posebej v mestih. Pomemben je povezan sistem načrtovanja poti v realnem času, ki bo s pomočjo pametnih tehnologij omogočil uporabo različnih prevoznih sredstev kot tudi drugih oblik mobilnosti (souponaba, najem, delitev). Trajnostna mobilnost zajema tudi zmanjšanje uporabe fosilnih goriv. Zasnova sistema trajnostne mobilnosti v regiji temelji na strategiji zmanjšanja odvisnosti od osebnih vozil ter spodbujanju uporabe javnega prevoza, kolesarjenja in pešačenja. Cilj je zagotoviti povezane in učinkovite prevozne-infrastrukturne rešitve, ki bodo omogočile boljšo dostopnost, zmanjšanje negativnih vplivov na okolje ter izboljšanje kakovosti življenja za vse prebivalce regije.

Slika 8: Sistem trajnostne mobilnosti

Sistem trajnostne mobilnosti se načrtuje:

- S povezanim načrtovanjem prostorskega razvoja in razvoja mobilnosti. Razvoj poselitve se usmerja v območja ob prometnih koridorjih in vozliščih, spodbuja se zgoščanje in razvoj mešane rabe prostora v območjih dobre dostopnosti z javnim potniškim prometom. Nove programe se umešča v bližino postaj in postajališč javnega potniškega prometa, preprečuje se razpršeno gradnjo na prometno slabo dostopnih območjih.
- Zlasti na območju ŠMO se kot ključni sistem razvija javni potniški promet. Prednost se daje razvoju javnega potniškega prometa ter njegovi povezavi z drugimi oblikami mobilnosti, zlasti peš in kolesarskim prometom.
- Razvije se sistem mobilnostnih vozlišč na različnih ravneh. Vzpostavlja se povezan in učinkovit večmodalni sistem z razvojem vozlišč, ki združujejo različne prometne načine in podporne funkcije.
- Spodbuja se umeščanje dejavnosti, storitev in poselitve v območja dobre dostopnosti ter mešana raba prostora, s ciljem zmanjševanja vsakodnevnih dolgih poti.

- Izboljšuje, nadgrajuje in obnavlja se obstoječo infrastrukturo. Prednost ima nadgradnja obstoječe infrastrukture, prestrukturiranje prometnih površin za večjo varnost in umirjanje prometa ter razvoj podpornih sistemov (npr. P+R, souporaba vozil).
- Izvajajo se usmeritve in akcijski načrt Regijske celostne prometne strategije koroške regije.

Javni potniški promet

Javni potniški promet predstavlja eno izmed glavnih oblik trajnostne mobilnosti na regionalni ravni in izven regije, saj omogoča potovanje na daljših razdaljah. V regiji pred uporabo javnega potniškega prometa izrazito prevladuje uporaba avtomobila. Regija ima razvit železniški JPP proti Mariboru ter medkrajevni avtobusni JPP. Ponudba javnega potniškega prometa je ustrezna v glavnih koridorjih, problemska so zlasti redko poseljena zaledna hribovita območja regije, kjer zaradi razpršene poselitve za vzpostavitev avtobusnih linij ni dovolj uporabnikov. V regiji ni razvitega mestnega JPP. Kot dodatna ponudba za območja, ki niso dostopna s klasičnim JPP, se v devetih občinah izvajajo prostovoljni prevozi starejših občanov, ki so organizirani na različne načine.

Usmeritve za razvoj in nadgradnjo JPP:

- Spodbuja se izboljšanje ponudbe medkrajevnega avtobusnega prometa in povezovanja urbanih središč v regiji – vključno s ponudbo med vikendi, prazniki in šolskimi počitnicami,
- Krepi se vloga občin in razvojnih regij pri načrtovanju medkrajevnega linijskega prevoza potnikov z avtobusi,
- ohranjanje in nadgradnja ter ob izkazani potrebi uvajanje novih turističnih linij.
- JPP se v regiji razvija celovito z usklajevanjem voznih redov ter storitev različnih javnih prometnih sredstev po meri uporabnika ter hkrati povezljivost javnega prevoza z drugimi prometnimi načini po načinu »mobilnost kot storitev«. Na ravni Koroške regije se izdelava strokovno podlago za integracijo različnih oblik javnega potniškega prometa in zagotavljanje standarda dostopnosti in kakovosti.
- Na redkeje poseljenih delih regije se mobilnost razvija z drugimi oblikami, na primer sistemom prevozov na klic, v kombinaciji s turističnimi prevozi, spodbujanjem projektov prostovoljnih prevozov in drugih oblikah.
- Nadgrajuje se povezanost s sosednimi regijami in središčem 1. ravni (Ljubljana) : Nadgradnja hitre avtobusne povezave Slovenj Gradec – Ljubljana in prilagoditev trase po izgradnji 3. razvojne osi. Ustrezna navezanost ostalih večjih naselij na hitre avtobusne linije
- Nadgrajuje se čezmejna povezanost za potrebe dnevne mobilnosti in za krepitev in razvoj turističnih povezav:
 - poletni kolesarski vlak Maribor – Prevalje – Pliberk,
 - Štrekna bus: Velenje – Labot,
 - Geopark Karavanke – avtobusna povezava Pliberk – Črna na Koroškem,
 - preveritev možnosti izvedbe in uvedbe enotne čezmejne JPP vozovnice z Deželo Koroško v Avstriji,
 - preveritev uvedbe JPP v navezavi na Koralmbahn - vzpostavitev linije na relaciji Dravograd – Šentpavel v Labotski dolini,
 - vzpostavitev sistema oz. možnosti prevozov na klic na turističnih območjih – Geopark Karavanke.
- Druge oblike za izboljšanje mobilnosti:
 - Zagotavljanje dostopnosti prebivalcem redkeje poseljenih delov regije, kjer ni mogoče zagotavljati ustreznega javnega potniškega prometa z drugimi oblikami, kot so : prostovoljni prevozi starejših občanov, prevozi na klic kot del JPP,
 - uvedba shuttle prevozov do turističnih točk.

- **Železniški potniški promet:**
 - Nadgradnja železniške povezave Maribor – Prevalje – državna meja. Železniško povezavo se modernizira in infrastrukturno nadgradi. Zagotovi se zadostno frekventnost potniških povezav.

Kolesarsko omrežje

Pomembnejši dosežki na področju spodbujanja bolj trajnostne mobilnosti so povezani predvsem z razvojem infrastrukture za kolesarjenje. V regiji se intenzivno vzpostavlja državno kolesarsko omrežje. Na območju regije so vzdolž vseh dolin izvedene ali predvidene kolesarske povezave, manjka le še nekaj odsekov. V regiji se kolesarstvo razvija v treh vlogah: kot oblika dnevne mobilnosti v dolinskih in urbanih območjih, kot rekreacijska in turistična dejavnost ter kot del zelene infrastrukture in povezovanja regije s sosednjimi območji.

Usmeritve za razvoj:

- V regiji se spodbuja razvoj kolesarjenja kot vsakodnevene oblike mobilnosti predvsem v dolinskih koridorjih in širšem mestnem območju. V ta namen se izboljšuje dostopnost središč, zaposlitvenih območij, šol, športnih območij, turističnih točk in zelenih površin s kolesom.
- Na ravni središč se zagotavlja ureditev kolesarskih in peš dostopov do železniških postaj, avtobusnih postajališč in središč naselij.
- Umesti in dogradi se manjkajoče odseke kolesarskega omrežja in jih nadgradi z morebitnimi drugimi povezavami, ki prispevajo k dobro povezani kolesarski mreži regije:
 - umesti se kolesarsko povezavo Ravne na Koroškem - Slovenj Gradec, s povezavo prek Kotelj in navezavo na Rimski vrelec (1),
 - dopolni se manjkajoče odseke kolesarskih povezav v Dravski dolini, v občini Podvelka. S tem se zagotovi povezava s Podravske regije (2, 3) .
 - kolesarska povezava Mežica – Poljana proti Avstriji (4),
 - dopolni in izvede se manjkajoče odseke na relaciji Črna – Mežica (5),
 - preveri se možnost umestitve kolesarske povezave na relaciji Mislinja – Dolič – Vitanje (6).
- Nadgradi se obstoječo mrežo občinskih sistemov izposoje koles, ki se jih poveže v regijski sistem izposoje koles. Zaradi reliefne razgibanosti regije je potencial v izposoji e-koles.
- V ŠMO, zlasti v multimodalne točke in prometna vozlišča se usmerja razvoj podporne infrastrukture. Predvidijo se kolesarska parkirišča, kolesarnice, polnilnice za e-kolesa in servisna oprema.
- Povezava dolinskega kolesarskega omrežja z gorskimi kolesarskimi potmi

4.3.3 Energetska infrastruktura

Navezava na karto: 8. Zasnova razvoja energetske infrastrukture

Razvoj energetske oskrbe v Sloveniji se usmerja v zanesljivo, konkurenčno in okoljsko sprejemljivo oskrbo z energijo. Ključni nacionalni cilji so zmanjšanje potreb po energiji, zmanjšanje uvozne odvisnosti, večja diverzifikacija virov, razvoj shranjevanja energije ter obvladovanje tveganj na trgih z energijo. Cilji energetskega razvoja v regiji so usklajeni z SPRS-2050 in NEPN 2024, ki postavljata smernice za dosego razogljičenja, energetske učinkovitosti in energetske varnosti. Pomemben cilj je povečanje rabe obnovljivih virov energije (OVE) ter povečanje energetske učinkovitosti in energetske varnosti do leta 2030. Regija mora podpreti nacionalne energetske cilje z načrtovanjem razvoja in posodabljanja energetske infrastrukture, ob hkratnem zagotavljanju okoljske in naravovarstvene zaščite. V prostorskem načrtovanju se upošteva obstoječo energetska infrastrukturo, potenciala za rabo OVE in ranljivost prostora (narava, krajina, vodni viri, poselitev), z namenom usklajevanja energetske, okoljske in prostorske politike.

Razvoj električnega omrežja

Oskrba z električno energijo v regiji se izvaja prek prenosnega in distribucijskega sistema električne energije. Preko zahodnega dela regije poteka daljnovod 220 kV Podlog – Obersielach (povezava z avstrijskim prenosnim omrežjem). Regija se z električno energijo oskrbuje prek 110 kV prenosnega omrežja, preko katerega so v 110 kV omrežje vključene RTP Slovenj Gradec, RTP Železarna Ravne, RTP Ravne, RTP Dravograd, RTP Vuzenica in RTP Podvelka.

Načrtovana izgradnja in obnove:

- RTP 220/110/(20) kV Ravne s priključnim 220 kV daljnovodom (Državni prostorski načrt za RTP 220/110/(20) kV Ravne s priključnim 220kV daljnovodom, faza: predlog),
 - Predmet državnega prostorskega načrta (v nadaljnjem besedilu: DPN) je izgradnja razdelilne transformatorske postaje (v nadaljnjem besedilu: RTP) 2 20/110/(20) kV Ravne s priključnimi polji in s priključnim 220 kV daljnovodom v dvosistemski izvedbi ter rekonstrukcija razpleta 110 kV daljnovodnih povezav v Poslovni coni Ravne na območju družbe Metal Ravne oz. nekdanje železarne Ravne. DPN se pripravlja z namenom zmanjšanja nihanja napetosti in izboljšanja kakovosti električne energije na območju širše Koroške regije ter zagotovitve varnega in zanesljivega odjema na lokaciji podjetja Metal Ravne kot tudi celotnega prenosnega omrežja na območju Koroške.
- DV 2x110 kV + KB 110(20) kV RTP Ravne – RTP Mežica (Državni prostorski načrt za daljnovod 2x110 kV RTP Ravne-RTP Mežica, faza: pobuda),
 - Predmet pobude za pripravo državnega prostorskega načrta je izgradnja daljnovoda 2 x 110 kV RTP Ravne – RTP Mežica. Območje prostorskih ureditev, ki so predmet te pobude, je na območju občin Ravne na Koroškem, Prevalje in Mežica. Daljnovod se na večinskem delu trase (cca 8 km) izvede v nadzemni izvedbi, na začetnem delu trase pa v dolžini cca 0,466 km kot podzemni kablovod.
- Prehod 440 kV Podlog – Obersielach.
- Predvidi se prenova 110kV prenosnega omrežja. Zaradi problema erozije tal v obstoječi trasi omrežja je nujno sanirati brežine. Predlaga se preveritev možnosti spremembe trase na bolj ustrezno lokacijo.
- Opredeli se prioriteta območja koridorjev, kjer se omrežje s prenovo umešča v zemljo – koridorji cest na najbolj ogroženih območjih.

Razvoj plinovodnega omrežja

Oskrba z zemeljskim plinom v regiji se izvaja prek prenosnega in distribucijskega sistema zemeljskega plina. Koroška regija se z zemeljskim plinom oskrbuje prek prenosnega plinovoda M2 (odcep proti Koroški pri Žalcu). Plinovodne povezave, ki so načrtovane v regiji in dela na njih:

- Plinovodna povezava Dravograd – Ruše – Maribor,
- Plinovodna povezava Šoštanj – Dravograd.

Podpora razogljičenju: Načrtovanje plinovodov za dolgoročno integracijo obnovljivih virov in visoko učinkovite soproizvodnje energije.

Za oskrbo z naftnimi derivati se prednostno uporabljajo obstoječi bencinski servisi in skladiščne zmogljivosti v bližini glavnih prometnic in gospodarskih con. Nove kapacitete se načrtujejo le tam, kjer so neposredno povezane z obstoječo prometno infrastrukturo in ne predstavljajo dodatnih okoljskih tveganj.

Energetski viri

Najpomembnejši energetski vir v regiji je vodna energija. Na reki Dravi se izkorišča hidroenergetski potencial v štirih hidroelektrarnah. Potencial rek Mislinje in Meže pa koristijo manjše hidroelektrarne.

V regiji so naslednje hidroelektrarne:

- HE Dravograd (162 GWh/ letno)

- HE Vuzenica (247 GWh/ letno)
- HE Vuhred (297 GWh/ letno)
- HE Ožbalt (395 GWh/ letno)

Na območju HE Dravograd se nahaja tudi sončna elektrarna skupne moči 40,5 kWp.

Na območju regije je veljaven Državni prostorski načrt za vetrno elektrarno Ojstrica: Z državnim prostorskim načrtom se tako načrtuje vetrna elektrarna Ojstrica s tremi vetrnimi agregati (nazivne moči vsakega do 3,5 MW) in spremljajoča infrastruktura (dostopne ceste in kablovodi). Načrtovana je postavitve tehnološko zelo izpopolnjenih vetrnih agregatov, tako glede okoljskih vplivov, kot glede izkoristka.

Usmeritve za razvoj:

- **vzpostavitev regijskega energetskega koncepta,**
- **Izraba potencialov OVE:** izboljšanje izrabe obstoječih hidroelektrarn, preveritev potenciala in umeščanje črpalnih hidroelektrarn, spodbujanje umeščanja sončnih elektrarn, prednostno na strešnih površinah. Pri umeščanju OVE se v regiji upošteva načela Alpske Konvencije.
- **Povečanje energetske učinkovitosti:** učinkovita raba lesa, biomase in preostale toplotne energije, zlasti v daljinskem ogrevanju in industriji.
- **Razogljičenje in trajnostni viri:** spodbujanje OVE, uporabe biomase in ostalih oblik trajnostne rabe energije v regiji ob upoštevanju okoljskih omejitev in usmeritev za ustrezno umeščanje.
- Območja za proizvodnjo obnovljivih in drugih nizkoogljičnih virov energije se določijo tam, kjer so ustrezni naravni in infrastrukturni pogoji. Območja za proizvodnjo obnovljivih in drugih virov energije se določijo v odnosu do varstva vrst in njihovih habitatov, varovanih območij, zavarovanih območij, naravnih vrednot, kulturne dediščine, ekološke povezljivosti in prepoznavnih značilnosti naselij in krajine. Upošteva se sprejemljivost v lokalnem okolju zlasti z vidika vplivov na zdravje. Ne poslabšuje se kakovosti življenja.
- Spodbuja se večnamenskost projektov – poleg proizvodnje energije iz obnovljivih in drugih nizkoogljičnih virov se ustrezno zagotavljajo cilji upravljanja voda, omogoča razvoj kmetijstva, rekreacije, turizma...
- **Energija vode:** umeščanje novih hidroelektrarn ni predvidena. Energija vode je v regiji prepoznana kot pomemben energetski potencial in se še naprej izkorišča v obstoječih objektih, ob njihovem posodabljanju. Ob prenovah se hidroenergetske objekte nadgrajuje in prilagaja potrebam vodnega okolja. Preveri se potencial in sprejemljivost potencialnih vplivov na okolje za umeščanje črpalnih hidroelektrarn.
- **Vetrna energija:** na podlagi rezultatov projekta RES izraba vetrne energije ne predstavlja bistvenega dela energetske proizvodnje v regiji. Na območju regije ni lokacij za male in velike vetrne elektrarne z zanemarljivim ali nizkim tveganjem za okolje. Za posamezne lokacije je predhodno potrebna podrobna lokacijska preveritev vplivov in sprejemljivosti. Na območjih z visoko krajinsko in naravno ranljivostjo ter na območjih prepoznavnih vedut se vetrnih elektrarn ne načrtuje.
- **Energija sonca:** prednostno se sončne elektrarne umešča na strehe stavb, zlasti stavbe z večjimi površinami v urbanih naseljih predvsem strehe javnih stavb in strehe industrijskih in poslovnih objektov. Pri tem se upošteva omejitev, ki izhajajo z vidika ohranjanja kulturne dediščine. Ob prenovah javnih stavb in večjih energetskih sanacijah se preverja možnost vgradnje sončnih elektrarn. Prednostno se sončne elektrarne umešča tudi na območja železniških in cestnih zemljišč, cestnih objektov, oskrbnih postav javnih cest in servisnih prometnih površin (pod pogoji NUP) ter na območja zaprtih odlagališč, opuščeni površinskih kopov mineralnih surovin in neaktivna odlagališča odpadkov, kjer so za to ustrezni pogoji in prostorski akti to dopuščajo. Prednostno se SE umešča tudi na območja objektov za

proizvodnjo elektrike ter območja RTP in RP. Na podlagi rezultatov projekta RES je potencial za umeščanje talnih sončnih elektrarn majhen – v regiji prepoznana območja s potencialom v pretežni meri predstavljajo območja z višjim tveganjem.

Pri načrtovanju večjih prostostoječih sončnih elektrarn je treba:

- preveriti potencial vira na izbrani lokaciji in ranljivosti, kar izhaja tudi iz rezultatov projekta RES Slovenija,
- oceniti vplive na krajinsko podobo, kmetijsko rabo, biotsko raznovrstnost in vodni režim,
- zagotoviti ustrezno priključitev na elektroenergetsko omrežje,
- preveriti in zagotoviti ustrezno zmogljivost elektrodistribucijskega omrežja.

Oskrba s toplotno energijo

Oskrba s toploto iz distribucijskih sistemov se v skladu s podatki katastra GJI izvaja na Ravnah na Koroškem in v Slovenj Gradcu.

Usmeritve za razvoj:

- Vzpostavitev in širitev sistemov daljinskega ogrevanja se spodbuja v regijskih središčih (vsaj do četrte ravni). SDO se načrtujejo glede na gostoto poselitve in dostopnost energetskih virov.
- Pri razvoju sistemov se upoštevajo lokalni viri toplote, zlasti lesna biomasa in industrijska odvečna toplota.
- Spodbuja se vključevanje obnovljivih plinov (biometan, sintetični plini, zeleni vodik) v obstoječe plinovodno omrežje.
- Lesna biomasa: količine biomase in njena raba so opredeljene v LEK občin, ki usmerjajo njeno uporabo v sistemih daljinskega ogrevanja. Spodbuja se uporaba lokalne lesne biomase.
- Razvija in izboljšuje se energetska učinkovitost sistemov ogrevanja ter usmerja v zmanjševanje porabe z energetske sanacije stavb.

Digitalna povezljivost in širokopasovno omrežje

V dokumentu je digitalna povezljivost obravnavana kot pomemben pogoj za policentrični razvoj, dostopnost javnih storitev in ohranjanje poseljenosti podeželja. Dostopnosti do družbene infrastrukture se na podeželskih in odmaknjenih območjih zagotavlja tudi z modernizacijo in digitalizacijo javnih storitev, pri čemer je ključno preprečevanje digitalne izključenosti z zagotavljanjem sodobne komunikacijske infrastrukture za celotno regijo.

V regiji sta prepoznana dva tipa problemskih območij, ki se jih odpravlja:

- Območja sivih lis: gre območja, kjer neka oblika širokopasovne povezave sicer obstaja, vendar je dostop omejen po kakovosti, zanesljivosti, hitrosti ali izbiri ponudnikov. Za Koroško so sive lise pomembne predvsem v hribovitih, razpršeno poseljenih in obmejnih območjih, kjer je dostop do storitev že sicer slabši. Tudi če je priključek formalno na voljo, lahko težave predstavljajo nizke hitrosti, nezanesljiv mobilni signal, odsotnost optike, višji stroški priklopa ali omejena izbira ponudnikov.
- Območja belih lis: območja, kjer ustrezne širokopasovne infrastrukture ni oziroma za gradnjo ni tržnega interesa.

Usmeritve za razvoj:

- Pripravi naj se prostorski pregled območij brez optike, območij s šibkim mobilnim signalom in območij z omejeno izbiro ponudnikov. Prednostno naj se obravnavajo hribovita, obmejna območja razpršene

poselitve, kjer je digitalna povezljivost ključna za ohranjanje poselitve ter območja naselij z nezadostno pokritostjo

- Pri načrtovanju cestne, vodovodne, kanalizacijske in energetske infrastrukture naj se preveri možnost sočasnega polaganja elektronsko-komunikacijskih vodov.
- Digitalna povezljivost naj se obravnava kot del osnovne dostopnosti, skupaj s prometno in storitveno dostopnostjo.

4.3.4 Lokalne gospodarske javne službe s področja varstva okolja

Navezava na karto: 9. Zasnova razvoja okoljske infrastrukture

Oskrba s pitno vodo

Koroška regija je opredeljena kot regija bogata z vodo. Zaradi številnih vodnih virov in razpršene poselitve je v regiji še vedno več manjših vodooskrbnih sistemov ter sistemov, ki z vodo oskrbujejo posamezna gospodinjstva. Oskrba s pitno vodo regije se zagotavlja prek več posameznih vodovodnih sistemov, pri čemer so v večjih naseljih izvedeni centralni vodovodni sistemi. Ker vodni viri niso enakomerno razporejeni, se posamezne občine oskrbujejo s pitno vodo tudi iz vodnih virov v drugih občinah. V Dravski dolini so občine tam, kjer je bilo mogoče, vzpostavile enoten vodovodni sistem in s tem izboljšale stabilnost oskrbe s pitno vodo.

Usmeritve

- sodelovanje in povezovanje sistemov za oskrbo s pitno vodo v regiji z namenom zagotavljanja zanesljive vodooskrbe,
- zagotavljanje rezervnih in nadomestnih vodnih virov,
- zmanjševanje procenta gospodinjstev, ki se oskrbujejo iz lastnih virov, zaradi zagotavljanja varnosti in zanesljivosti oskrbe,
- povečevanje priključenih gospodinjstev na sistem oskrbe iz ekonomskega vidika komunalnega opremljanja.

Zavarovanje vodnih virov

Pomembni vodni viri so vezani na območja Suhega Dola, Mislinje, Pohorja, Uršlje gore, Mežiške doline in Dravske doline.

Slovenj Gradec na primer večino pitne vode za Slovenj Gradec pridobiva iz vodnih virov v Suhem Dolu, kjer so med viri zajetja pri Umeku, Smolška raven in globinske vrtine. Za del virov je izpostavljena občutljivost na motnost in mikrobiološko onesnaženost ob močnejših padavinah.

Na območju Raven na Koroškem se javna oskrba zagotavlja iz sistemov Šumc, Kotlje-Ravne in Strojna. Vir Šumc je pomemben tudi za oskrbo širšega območja Mežiške doline. Poplave leta 2023 so pokazale ranljivost magistralnih vodovodov in potrebo po večji odpornosti sistema, saj je bila oskrba iz vira Šumc začasno prekinjena zaradi poškodovanega magistralnega vodovoda.

V Dravski dolini JKP Radlje ob Dravi upravlja več ločenih oziroma povezanih sistemov za Radlje ob Dravi, Muto, Vuzenico, Podvelko in Ribnico na Pohorju, od leta 2024 pa tudi sisteme v občini Dravograd. Gre za kombinacijo črpališč in zajetij izvirov. V Ribnici na Pohorju sta javna sistema vezana na več manjših zajetij naravnih izvirov v hribovitem in redko poseljenem območju, kjer po podatkih upravljavca vodovarstvena območja niso določena.

Posebno pozornost je treba nameniti Zgornji Mežiški dolini, kjer so tla, sedimenti in posamezni odseki vodotokov obremenjeni s težkimi kovinami. V programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini je za Mežo v letu 2022 navedeno slabo kemijsko stanje na merilnem mestu za tovarno TAB Žerjav zaradi preseženih vrednosti svineca in kadmija, preiskovalni monitoring pa potrjuje prekomerno onesnaženje Meže in nekaterih pritokov s kadmijem in svincem.

Usmeritve:

- Varovanje vodovarstvenih območij se obravnava kot prednostna prostorska omejitev.
 - Prednostno varovanje VVO I in območij neposredno ob zajetjih: na najožjih vodovarstvenih območjih se ohranja izključno varstvena funkcija prostora. Ne umešča se novih dejavnosti, ki bi lahko povzročile onesnaženje, ne povečuje se prometnih, industrijskih, skladiščnih ali kmetijsko intenzivnih obremenitev, obstoječa raba pa se prilagaja najstrožjemu režimu varovanja.
 - Omejevanje tveganih dejavnosti na VVO II in VVO III: na ožjih in širših vodovarstvenih območjih se razvoj dopušča le ob preveritvi vplivov na podzemne in površinske vode. Posebej se omejujejo dejavnosti z uporabo nevarnih snovi, skladiščenje goriv in kemikalij, neustrezno odvajanje odpadnih voda, intenzivna živinoreja, prekomerno uporabo fitofarmaceutskih sredstev in gnojenja ter posegi, ki povečujejo možnost izpiranja onesnaževal.
- Odpornost na poplave, plazove in sušo: vodovodna infrastruktura, zajetja, črpališča, vodohrani in ključni cevovodi naj se obravnavajo kot kritična infrastruktura. Za višje ležeča naselja in kmetije je treba zagotoviti rezervne vire, večje vodohrumske kapacitete oziroma organizacijske rešitve za oskrbo v sušnih obdobjih.
- Posebne usmeritve za Zgornjo Mežiško dolino: na območjih obremenjenih s svincem, kadmijem in cinkom se preprečuje spiranje onesnaženih tal in sedimentov v vodotoke, omejuje premike onesnažene zemljine, zagotavlja nadzor nad ravnanjem z napolavinami in muljem ter načrtuje sanacijo degradiranih območij. Pri urejanju vodotokov Meže in pritokov je treba povezati protipoplavne, sanacijske in vodovarstvene ukrepe.
- Usklajevanje poselitve in varstva pitne vode: nova poselitve naj se praviloma ne širi na območja pomembnih vodnih virov in vodovarstvenih območij. Kjer se naselja že nahajajo na VVO, se prednostno urejajo kanalizacija, odvajanje padavinskih voda, nadzor nad greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami ter varno ravnanje z nevarnimi snovmi. Širitev stavbnih zemljišč naj bo pogojena z dokazano varno oskrbo s pitno vodo in brez negativnih vplivov na vodni vir.
- Trajnostno kmetijstvo na prispevnih območjih vodnih virov: na prispevnih območjih zajetij in VVO se spodbuja ekstenzivna raba travinja, omejena in strokovno nadzorovana uporaba gnojil in fitofarmaceutskih sredstev, ohranjanje vegetacijskih pasov ob vodotokih ter preprečevanje erozije. V območjih onesnaženih tal, zlasti v Zgornji Mežiški dolini, se kmetijska raba prilagodi sanacijskim in zdravstveno-varstvenim priporočilom.
- Varovanje gozdov kot naravnega filtra vodnih virov: gozdovi na napajalnih območjih zajetij, predvsem na Pohorju, Uršlji gori, Strojni, Kozjaku in v povirnih območjih, imajo pomembno vodovarstveno funkcijo. RPP naj usmerja k ohranjanju gozdne pokrovnosti, preprečevanju večjih golosekov, zmanjševanju erozije na gozdnih prometnicah in sonaravnemu urejanju hudournikov.

Zbiranje in čiščenje komunalne odpadne vode

Odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode v regiji se zagotavlja v vseh večjih naseljih prek več posameznih kanalizacijskih sistemov s čistilnimi napravami. Nekateri kanalizacijski sistemi s čistilnimi napravami služijo odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode iz več občin.

Na regionalni ravni se usmerja razvoj v izgradnjo vseh potrebnih kanalizacijskih sistemov za zagotavljanje ustreznega varstva okolja, praviloma na občinski ravni.

Zbiranje in uničevanje odpadkov

V regiji deluje center za ravnanje z odpadki KOCEROD (Kocerod, javna služba za ravnanje z odpadki d.o.o.), ki zagotavlja celovito izvajanje javne službe ravnanja z odpadki v celotni regiji. V sistem so vključene vse občine v regiji. Namen skupnega projekta občin je zagotoviti evropsko primerljivo ravnanje z odpadki iz gospodinjstev in zaščititi okolje pred škodljivimi vplivi neustreznega odlaganja, s čimer izboljšujemo kakovost življenja občanov. V sklopu javne službe se izvaja zbiranje in prevažanje, obdelava in predelava komunalnih odpadkov, odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov in sortiranje in obdelava ločeno zbranih frakcij za

predelavo. V regiji deluje mreža zbirnih centrov na območjih: Lokovica, Dobja vas, Pameče, Dovže, Otiški vrh, Radlje ob Dravi in Muta – Vuzenica. V občini Slovenj Gradec, v Mislinjski Dobravi so objekti za sortiranje, kompostiranje in mehansko biološko predelavo odpadkov. V občini Prevalje so objekti za odstranjevanje odpadkov in odlaganje ostankov po predelavi.

V regiji so poleg naštetih še odlagališča, vezana na industrijsko dejavnost:

- Odlagališče Mušenik (Mežica): Gre za industrijsko odlagališče, kjer so se v preteklosti odlagali odpadki iz predelave akumulatorjev in rudarstva. Upravlja ga podjetje TAB Mežica, ki ima na lokaciji tudi lasten obrat za reciklažo svinčevih baterij.
- Odlagališče Gortina (Muta): V preteklosti pomembno odlagališče, ki pa je v fazi urejanja oziroma zapiranja.
- Zasebna industrijska odlagališča: Večja podjetja v regiji (npr. v industrijskih conah Ravne in Mežica) morajo za svoje specifične tehnološke odpadke zagotoviti lastno ravnanje ali pa jih oddati pooblaščenim zbiralcem industrijskih odpadkov.

4.4 Zasnova razvoja v krajini

4.4.1 Zasnova razvoja in varstva krajine

Navezava na karto: Zasnova razvoja in varstva krajine

Krajina Koroške regije je prepoznavna zlasti po obsežnih, z gozdovi poraščenih pobočjih. V višjih predelih se pojavlja značilna poselitev v obliki celkov, v dolinah pa se poselitev zgošča v vasi in naselja. Vegetacijski pokrov, kjer gre pretežno za iglaste in mešane gozdove, strukturiran z odprtimi kmetijskimi površinami, daje območju regije homogeno podobo. Ker na območju od kmetijskih dejavnosti prevladuje živinoreja, so te odprte površine so navadno travnate in namenjene paši. Raznolikost se v regiji najbolj kaže po dolinah treh glavnih rek. Meža večino toka teče po ozki dolini, na vseh večjih razširitvah doline pa so se razvila naselja. Mislinja za razliko od Meže teče po razširjenem kotlinskem dnu, kjer se prepleta poselitev s kmetijskimi površinami. Drava je na območju regije ustvarila v primerjavi z Mežo mnogo večje terase, ki so večinoma obdelane. V tem delu regije so prisotne bolj intenzivne oblike kmetijstva, poselitev pa se pojavlja na robovih.

Zasnova razvoja in varstva krajine izhaja iz potrebe po usklajevanju razvojnih interesov z varstvom krajinskih kakovosti, naravnih virov, prepoznavnosti prostora ter ohranjanjem poselitvenega vzorca in značilne kulturne krajine. Cilj je zagotoviti trajnostni prostorski razvoj odprte krajine regije, ki bo omogočal razvoj dejavnosti ter ohranjal krajinsko pestrost in regionalno identiteto Koroške.

Območja poudarjenega varstva krajine

Območja poudarjenega varstva krajine predstavljajo območja največje prepoznavnosti in ohranjenosti naravnih in kulturnih prvin. Z ohranjanjem in vzpostavljanjem kulturne in simbolne prepoznavnosti krajine se ohranja in vzpostavlja večja privlačnost območij in kvalitetno bivalno okolje ter omogoča ohranjanje identitete regije. Na teh območjih se razvoj načrtuje tako, da se ohranjajo ali obnavljajo prepoznavne značilnosti krajine.

Izjemne krajine predstavljajo naravne ali kulturne krajine z najvišjo prizoriščno vrednostjo. Ta vrednost se izkazuje zaradi ene ali več edinstvenih oziroma neponovljivih lastnosti – na primer posebne krajinske zgradbe, rabe tal, naselbinskega vzorca ali izjemnih naravnih prvin – in je kot taka prepoznavna na ravni Slovenije.

V regiji je prisotnih šest območij izjemnih krajin, kjer se razvoj usmerja v ohranjanje in izboljšanje stanja zlasti prepoznanih naravne in kulturne krajine ter ohranjenih arhitekturnih značilnosti.

- **Jekel** – krajina je organizirana v obliki večjega celka. Jasen in dovršen prostorski red daje krajini organizacijo mejic po plastnicah, ki vijugasto zamejujejo posamezne travnike. Ohranja se mejice po plastnicah in preprečuje zaraščanje celka.
- **Topla** – krajinsko zgradbo sestavlja sistem celkov velikih kmetij z vmesnimi živicami in posamičnimi drevesi, ki so umeščeni v amfiteater pobočja Pece. Ohranja se jasna členitev prostora. Preprečuje se zaraščanje

kmetijskih površin, s čimer se zagotovi ohranjanje ostrega gozdnega roba v razmerju z funkcionalno zaokroženimi kmetijami.

- **Javorje** – gre za območje celkov, prostorska organizacija je jasna in dosledna. Celki so med seboj ločeni z mejicami in visokimi drevesi in so nanizani po južnih pobočjih, kmetije so umeščene po vršnih delih celkov. Ohranja se mejice in preprečuje zaraščanje kmetijskih površin.
- **Strojna** – izjemno krajino sestavlja pobočje celkov, ki so med seboj dobro ločeni z gozdnim robom in obdelanimi košenicami. Ohranja se čitljivost strukture.
- **Sveti Primož nad Muto** – gre za vzorec zaprtega celka, ki je v krajini zelo dobro ohranjen tako z vidika arhitekturne vrednosti, kot rabe prostora. Na območju se ohranja obstoječe stanje.
- **Ovršje Pohorja** – je izjemna krajina visokega barja z iglastim gozdom in Lovrenškimi jezери. Krajina ima jasno zgradbo, ki jo členijo gruče smrek in redki smrekovi gozdi. Ohranja se naravna ohranjenost prostora. Razen pohodništva se na območje ne usmerja drugih rab, zlasti intenzivnejših oblik turizma.

Na območju regije sta tudi dve območji varstva in sicer Regijski park Pohorje in Krajinski park Topla.

Krajinski park Topla – je zavarovano območje narave v občini Črna na Koroškem, ki obsega dolino Tople in južna pobočja Pece. V Krajinskem parku Topla se varujejo predvsem značilna kulturna krajina, tradicionalna raba prostora, naravne vrednote, habitati ter biotska raznovrstnost. Prostorski režim poudarja ohranjanje značilnega vzorca kulturne krajine, tradicionalne kmetijske rabe in arhitekturnih značilnosti domačij, pri čemer se omejuje intenziviranje rabe, hidromelioracije in posege, ki bi poslabšali stanje narave ali razvrednotili krajinsko podobo območja.

Regijski park Pohorje je širše zavarovano območje narave na ovršju Pohorja. Varstveni cilji regijskega parka so ohranitev naravnih vrednot, posebnih varstvenih območij (območij Natura 2000) in biotske raznovrstnosti, ohranitev ugodnega stanja ogroženih in mednarodno varovanih ter zavarovanih prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov, ohranitev najmanj obstoječega obsega in kakovosti habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, ter ohranitev krajinske pestrosti in značilnosti krajine. Območje parka sega v sosednji regiji. Na območju Regijskega parka Pohorje se razvoj in raba prostora usmerjata v ohranjanje naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti in krajinske prepoznavnosti območja. Posegi se načrtujejo tako, da ne poslabšujejo stanja habitatov, vrst in naravnih procesov ter da ne povečujejo fragmentacije prostora. Obiskovanje in rekreacija se usmerjata na urejene in označene poti, nova gradnja pa se omejuje na ureditve, ki so nujne za upravljanje, varstvo narave, predstavitev območja in usmerjanje obiskovanja. Spodbujajo se naravi prijazne dejavnosti, zlasti sonaravno kmetijstvo in gozdarstvo, trajnostni turizem, izobraževanje ter vključevanje lokalnega prebivalstva v razvoj območja.

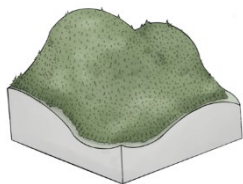
Območja prepoznavnih značilnosti na nacionalni ravni

Območja prepoznavnih značilnosti na nacionalni ravni so to tista območja, ki vključujejo prepoznavne in reprezentativne dele slovenske krajine z dobro ohranjenimi krajinskimi prvimi in vzorci. Gre za območja dobre ohranjenosti prostora in prostorske identitete, velikega simbolnega pomena prvin in visoke doživljajske vrednosti. Pri razvoju se pozornost namenja ohranjanju prepoznavnih značilnosti ter ponovni vzpostavitvi opredeljenih prepoznavnih prvin in vzorcev. Na območju regije so na nacionalni ravni prepoznavne krajine bodisi zaradi zgodovinskega pomena, bodisi zaradi visoke ohranjene vizualne ali simbolne vrednosti.

Ena izmed glavnih prepoznavnih značilnosti celotnega območja regije predstavljajo celki. Slednji so kot območje prepoznavnih značilnosti prepoznani na območju **Pece in Črnjanskega**, na območju **Mežiške doline s Strojno**, kot tudi na območju **Kozjaka s Košenjakom**. Na vseh treh območjih gre za prepoznano visoko vizualno vrednost zaradi ohranjenosti območij celkov, prav tako pa imajo območja zgodovinski pomen z vidika ohranjanja tradicionalne rabe tal. V **Zgornji Mežiški dolini** je kot prepoznavno območje zaradi velikega zgodovinskega pomena opredeljeno območje industrijske dediščine pridobivanja mineralnih snovi. Kot prepoznavno območje je prepoznano **Ovršje Pohorja**. Kontinuiteta površinskega pokrova je na ovršju izrazita zlasti ob Lovrenških jezernih z ohranjeno vegetacijo in visokim barjem, kar je prepoznano kot visoka simbolna in vizualna vrednost območja.

Območja ohranjanja in obnove značaja krajine

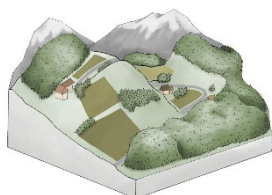
Za regijo je značilnih šest tipov krajine. Najprepoznavnejši tip v regiji predstavljajo gozdnata hribovja s celki. Ravninske kmetijske krajine so značilne zlasti za območje Mislinjske doline. Ob glavnih vodotokih so prepoznane rečne doline, ki so na delih urbanizirane. Ukrepi ohranjanja in obnove značaja krajine izhajajo iz ohranjanja značilnih vzorcev, ki gradijo posamezen tip.

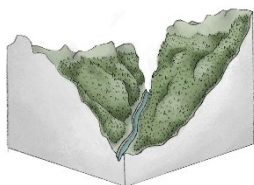
Gozdnata hribovja: sklenjeni gozdovi na hribovju so značilni za območje Črnjanskega, Pohorja in območja Kozjaka s Košenjakom. Ohranja se sklenjen gozdni prostor. Kadar gre za območja, kjer se razvija turizem, se novo turistično infrastrukturo umešča v omejenem obsegu v obstoječa območja. Infrastruktura naj podpira usmerjanje obiska v naravnem okolju zunaj mirnih območij. V čim večji meri naj se uporabljajo obstoječe prometnice.

Hribovja s celki: Celki so prisotni na hribovitih območjih v celotni regiji. Ohranja in vzdržuje se obstoječi gozdni rob in košnja travnikov oz. paša. Z vidika ohranjanja krajinske pestrosti in kulturne krajine je ohranjanje rabe na teh območjih prioriteta.

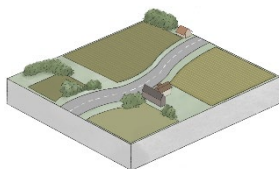
Gozdne kmetijske krajine: tip krajine je prepoznan na območju Mežiške doline in južnih pobočij Pohorja. Širitev poselitve se omejuje na površine, kjer s tem ne bodo razvrednoteni kakovostni in vidno izpostavljeni robovi naselij. Preprečuje naj se razpršeno pozidavo med naselji ali deli naselja ter zlivanje naselij. Nova območja poselitve naj sledijo vzorcu / mreži naselij v podenoti. Novi posegi naj ne segajo v odprto krajino.

Rečne doline: tip krajine je opredeljen na območjih vodotokov. Gre za ozke rečne doline, ki jih v veliki meri obdaja strnjen gozd. Na večjih razširitvah se je razvila poselitev. Tip krajine je značilen za območje Meže. V ozkih delih sotesk se poselitev ne širi.

Urbanizirane rečne doline: tip krajine opredeljuje urbanizirane dele ob vodotokih Meže, Drave in Mislinje. Prednost pred širitvijo se daje zgostitvam ter prenovam degradiranih območij. Urbani razvoj s širitvijo poselitve naj se usmerja v skladu s prostorskimi omejitvami ter z značajem krajine in poselitve in sicer na površine, kjer z novo pozidavo ne bodo razvrednoteni kakovostni in vidno izpostavljeni robovi naselij. Preprečuje naj se razpršeno pozidavo med naselji in zlivanje naselij.

Ravninske kmetijske krajine: prepoznane so na območju Mislinjske doline. Širitev poselitve se omejuje na površine, kjer s tem ne bodo razvrednoteni kakovostni in vidno izpostavljeni robovi naselij. Preprečuje se razpršeno pozidavo med naselji ali deli naselja ter zlivanje naselij. Nova območja poselitve naj se umikajo izven poplavnih območij. Prednostno se vzdržuje obstoječa infrastruktura. Nova infrastruktura se umešča v obstoječe in sedanje načrtovane koridorje.

Intenzifikacija kmetijske proizvodnje se izvaja, kadar za to obstajajo naravni pogoji in je ta načrtovana v obsegu, ki ne spreminja značaja krajine. Intenzivno kmetijstvo se odmika od priobalnih zemljišč, prav tako se preprečuje konflikte s poselitvenimi območji.

Območja posebnih ukrepov

Poleg usmeritev za posamezne tipe krajine so za nekatera območja opredeljeni še posebni ukrepi. Gre za:

- **Preprečevanje zaraščanja:** Ohranja se odprto kulturno krajino na hribovitih gorskih območjih. Gre predvsem za vzdrževanje kmetijske rabe tam, kjer ta oblikuje prepoznavno krajinsko podobo, spodbujanje ekstenzivne paše in košnje, vzdrževanje dostopnosti do zemljišč ter omejevanje opuščanja kmetij, ki vodi v zaraščanje ali v spreminjanje kmetij v občasne nastanitvene objekte. V Koroški regiji je to posebej pomembno na vršnih in pobočnih območjih Uršlje gore, Pece, Pohorja (pohorske planje), Smrekovca in Košenjaka. Prav tako pa na območjih celkov – tam se z ohranjanjem obdelave spodbuja ohranjanje kmetijske rabe in preprečuje zajedanje gozdnega roba v območje posameznega celka.
- **Ohranjanje sklenjenega gozda:** Ohranja se večje gozdne komplekse. Novi posegi v gozd, zlasti za infrastrukturo, energetiko ali turistične ureditve, naj se omejujejo na območja, kjer ne povzročajo bistvenega zmanjšanja ekoloških funkcij gozda, fragmentacije prostora ali razvrednotenja krajinske podobe.
- **Vzdrževanje, vzpostavljanje mejic:** Za krajino Koroške regije je v velikem obsegu značilen preplet kmetijske krajine, poseljenih območij in gozda. Na območjih bolj intenzivne kmetijske rabe na pobočjih in v uravnanih delih dolin se ohranja in na novo vzpostavlja mejice, posamezno drevnino in skupine dreves. Takšne prvine izboljšujejo krajinsko členjenost, zmanjšujejo erozijo, blažijo veter, povečujejo biotsko raznovrstnost in hkrati ohranjajo prepoznavno podobo celkov ter robov naselij.
- **Izboljšanje stanja vodotokov:** Vodotoke se ureja čim bolj sonaravno, kot večfunkcionalne krajinske in ekološke osi. To pomeni revitalizacijo brežin, ohranjanje in obnavljanje obrežne vegetacije, zagotavljanje prostora za razlivanje voda, izboljševanje ekološkega stanja vodotokov in preprečevanje nadaljnega poseganja v obvodni prostor, kadar to poslabšuje poplavno varnost ali stanje voda. Upravljanje z vodotoki mora potekati na ravni celotnih porečij Meže, Mislinje in Drave, ob uporabi na naravi temelječih rešitev. Z nadaljnjim urejanjem se postopno izboljšuje stanje novo saniranih površin v smeri bolj sonaravnih ureditev.
- **Območja usmerjanja razvoja turizma/ rekreacije:** Turistični in rekreacijski razvoj se usmerja predvsem na že prepoznana in deloma že opremljena območja in ne razpršeno po celotni krajini. Na delih regije, kjer je prepoznana večja ranljivost krajine, se omejuje posege za potrebe razvoja turizma.
- **Sanacija območij izkoriščanja mineralnih surovin:** sanirajo se opuščena območja izkoriščanja mineralnih surovin ali nelegalni kopi.
- **Območja sanacije okoljskih bremen:** Na območjih okoljskih bremen se razvoj in urejanje prostora usmerja prednostno v zmanjševanje tveganj za zdravje ljudi in sanacijo degradiranega okolja. Na območju Zgornje Mežiške doline se kot ključno okoljsko breme obravnava predvsem obremenjenost tal in prahu s svincem, pa tudi s kadmijem, cinkom in ponekod arzenom. Pri posegih v prostor se upošteva aktualne programe ukrepov. Prostorske ureditve se načrtuje tako, da se z urejanjem prednostno izvaja tudi sanacija onesnaženih tal, zmanjševanje širjenja prahu ter omejevanje občutljivih rab prostora na najbolj obremenjenih območjih. Prednost imajo ukrepi na površinah, kjer se zadržujejo otroci in druge ranljive skupine, zlasti zamenjava onesnažene zemljine, zatravitev in druga ozelenitev golih površin, preplastitev makadamskih in drugih prašnih površin, mokro čiščenje utrjenih javnih površin, sanacija fasad in ostrejši ter ureditev varnih površin za vrtnarjenje in rekreacijo. Pri prenovi naselij, javnih ureditev, zelenih površin in prometnih površin se obvezno upošteva predhodna preveritev stanja tal in prahu ter usklajenost z okoljskimi in zdravstvenimi ukrepi. Zagotavlja se tudi stalni monitoring tal, vode, prahu in izpostavljenosti prebivalcev ter dolgoročno usklajevanje prostorskega načrtovanja, varstva okolja in javnega zdravja.

4.4.2 Zasnova zelenega sistema regije

Navezava na karto: 11. Zasnova zelenega sistema

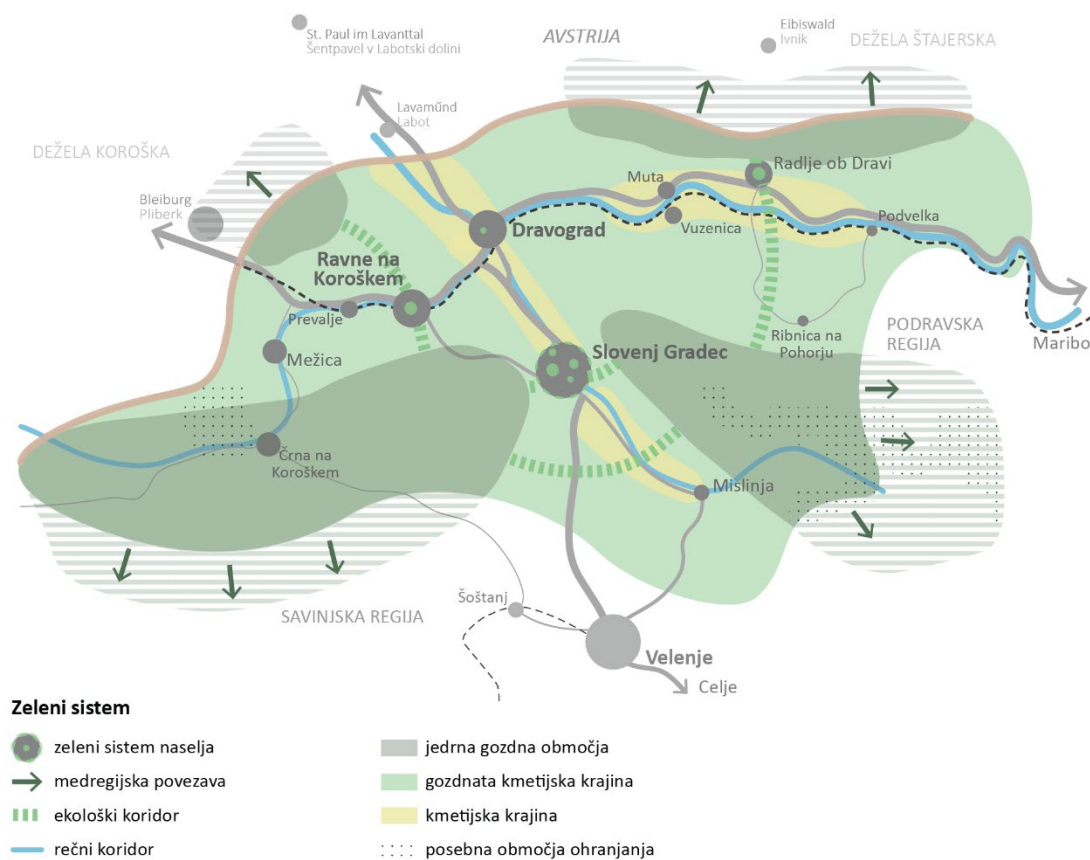
Zasnova zelenega sistema Koroške regije temelji na glavnih prostorskih gradnikih regije; gorsko-gozdnata območja Pohorja, Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp tvorijo osnovni naravni okvir regije, porečja Meže, Drave in Mislinje pa glavne koridorje in pomemben element modrozelenega infrastrukture, ki so pomembni zaradi svoje strukturne, ekološke, varovalne in družbene vloge. Dravska, Mežiška in Mislinjska dolina predstavljajo ključne

razvojne, krajinske in povezovalne pasove znotraj regije, hkrati pa so tam tudi najbolj urbanizirani deli regije. Tu zeleni sistemi mest predstavljajo navezovalne elemente, ki v regijskem sistemu predstavljajo zlasti stopalne kamne in izhodiščne točke za rekreacijske in turistične elemente zelenega sistema. Koroška je izrazito gozdната regija, zato imajo gozdovi poleg ekološke tudi pomembno krajinsko, varovalno in družbeno vlogo.

Posebno mesto v zasnovi imajo območja z visoko stopnjo naravne ohranjenosti in identitetnim pomenom, zlasti Regijski park Pohorje, Krajinski park Topla ter čezmejni UNESCO Globalni Geopark Karavanke.

Usmeritve za zagotavljanje ohranjanja in razvoja zelenega sistema regije:

- Zeleni sistem regije se načrtuje kot povezan sistem, ki povezuje jedrna naravna območja, obvodne koridorje, kmetijska zemljišča, zelene površine v naseljih ter rekreacijske povezave med naselji in odprto krajino. Pri načrtovanju se enakovredno upoštevajo ekološke, klimatske, krajinske, socialne in rekreacijske funkcije prostora.
- Zagotavlja se ekološko povezljivost regije z ohranjanjem obstoječih krajinskih prvin, zagotavljanjem obnove ter ponovno vzpostavitvijo ali vzpostavitvijo novih, kjer je to potrebno.
- V regiji so ekološko in krajinsko posebej pomembni prehodi med Kamniško-Savinjskimi Alpami in Pohorjem.
- Na območjih Natura 2000 se zagotavlja razmere za ohranjanje ugodnega stanja habitatov.
- V urbanih naseljih se, kjer je mogoče, načrtuje mešana raba kmetijskih in gozdnih površin za rekreacijske namene. Pri prostorskem urejanju kmetijskih zemljišč in prostora se upošteva usmeritve za ohranjanje ekološke povezljivosti, varstvo habitatov in voda ter krajinske prepoznavnosti.
- Pri načrtovanju posegov je nujno upoštevati režim varstva dediščinskih kulturnih krajin in usmeritve za ravnanje na takih območjih.
- Zagotavlja se povezljivost zelenega sistema regije s sosednjima regijama in čezmejno.

Območja poudarjenega ohranjanja ekoloških funkcij in prilagajanja na podnebne spremembe

Jedrna območja

Prednostno se ohranjajo in krepijo večji gozdni kompleksi, gozdni rezervati in območja Natura 2000 ter druga zavarovana območja narave. V regiji so to večja območja sklenjenega gozda na Pohorju, na širšem območju Karavank s Peco na zahodnem delu regije, pobočjih Uršlje gore ter območju Kozjaka s Košenjakom.

Gozdnate kmetijske krajine (preplet gozda in kmetijskih zemljišč)

Velik del regije prekrivajo gozdna območja v prepletu s kmetijskimi površinami. Za celotno regijo so značilni celki. Ta območja povezujejo sisteme sklenjenih gozdnih površin. Med jedrnimi območji se zagotavlja neprekinjenost zelenih in ekoloških povezav. Varujejo in vzpostavljajo se zlasti koridorji med gorskimi masivi in dolinami ter prehodi med gozdnimi kompleksi, ki omogočajo biotsko povezanost, migracijo vrst in dolgoročno krajinsko stabilnost.

V gorski in hriboviti krajini se preprečuje zaraščanje odprtih površin ter ohranja mozaičnost krajine. Ohranjajo se gorski travniki, planje, gozdne enklave in tradicionalne kulturne krajine s celki, zlasti na območjih, kjer opuščanje rabe vodi v izgubo krajinske prepoznavnosti in biotske raznovrstnosti. Posebna pozornost se nameni območjem vršnega dela Uršlje gore, Pece, Pohorja, Smrekovca in Košenjaka.

Gozdne zaplate, gozdni otoki, stopalni kamni, zeleni klini

Območja so pomembni točkovni člen, ki povezuje elemente zelenega sistema. Njihova ohranjenost je bistvena za krepitev povezljivosti sistema. So manjši, prostorsko ločeni deli gozda znotraj pretežno ne-gozdne krajine (npr. kmetijske ali urbanizirane). Med jedrnimi gozdnimi območji ustvarjajo mrežo povezav.

Ekokoridorji

Ekološki koridor je prostorski element zelenega sistema, ki zagotavlja funkcionalno povezanost med območji z višjo stopnjo naravne ohranjenosti ter omogoča migracijo vrst, izmenjavo genskega materiala in dolgoročno ohranjanje biotske raznovrstnosti. Koridorji se praviloma vzpostavljajo in ohranjajo ob vodotokih, gozdnih robovih, pasovih vegetacije, travniških in kmetijskih prehodih ter drugih linearnih ali zveznih naravnih strukturah. Z opredelitvijo ekoloških koridorjev se ohranja neprekinjene naravne pasove, območja že prepoznanih in opredeljenih ekoloških koridorjev ter varovana območja, ki se jih ne fragmentira. Posamezni elementi tvorijo del širšega sistema. Ohranja se ekološke koridorje. Na območja koridorjev se ne širi poselitve ali drugače prekinja prostorskih povezav. Obsežen nov prekinitveni koridor v smeri S- J bo v prostoru predstavljala 3. razvojna os. Na območju umestitve se z ustreznimi ukrepi zagotovi prehodnost prostora.

Rečni koridorji, jezera in druge vodne površine

Drava, Meža in Mislinja s pritoki se obravnavajo kot osnovne modro-zelene osi regije. Ob njihovih strugah se ohranjajo in po potrebi ponovno vzpostavljajo obrežna vegetacija, razlivne površine, ekološke povezave in večfunkcionalne obvodne ureditve. Za regijo so značilni tudi številni manjši stalni vodotoki, gorski potoki, ki sooblikujejo krajino ter številni hudourniški vodotoki. Posegi v vodni in obvodni prostor se usmerjajo tako, da ne slabšajo stanja voda, ne povečujejo poplavne in erozijske ogroženosti ter omogočajo tudi družbeno rabo prostora, kjer je ta združljiva z varstvenimi cilji.

Na poplavno, erozijsko in hudourniško ogroženih območjih se daje prednost na naravi temelječim rešitvam. Zagotavljajo se nezazidane razlivne površine, sonaravno urejanje zalednih voda, ohranjanje povirij in čiščenje hudournikov ter prilagajanje drugih rab prostora zahtevam varstva pred poplavami in erozijo. Pri urejanju prostora se upošteva celovit pristop na ravni porečij Meže, Mislinje in Drave.

Vodne in obvodne krajine

V regiji so poleg glavnih vodotokov prepoznane tudi druge vodne krajine v obliki jezer, mokrišč in drugih vodnih elementov. Slednja predstavljajo tako habitate rastlinskimi in živalskimi vrstami, kot tudi elemente privlačne za razvoj turističnih in rekreacijskih vsebin. V regiji lahko najbolj prepoznavne vodne in obvodne krajine delimo na jezera in ribnike, kjer gre v največji meri za ustvarjene vodne površine (Vodni park Radlje ob Dravi, Ivarčko jezero, Rimski vrelec, ...). Na teh območjih se razvija trajnostne oblike rekreacije in turizma. Prepoznavna so mokrišča in barja zlasti na območju Pohorja, obvodne habitate najdemo tudi na območju Krajinskega parka Topla. Tu gre za pomembna naravovarstvena območja, kjer se ohranja in izboljšuje stanje. V regiji so prepoznane podzemne vodne površine vezane na rudarsko preteklost (Helenski rov, vodne jame v Rudniku Mežica).

Posebna območja ohranjanja in varstva

Geopark Karavanke, Regijski park Pohorje, Krajinski park Topla

Pri naštetih gre za posebna območja večjega obsega, kjer se celovito načrtuje razvoj in posege v prostor, pri čemer je poudarek na ohranjanju naravnih kakovosti krajine.

Zavarovana območja narave in območja kulturne dediščine

Na območju regije se pojavlja 1076 enot kulturne dediščine v skupnem obsegu 1.152 ha. Glede na režim kulturne dediščine je po obsegu največ območij spomenikov (39 %), sledijo območja dediščine (28 %) ter vplivna območja spomenikov (17 %). Po številu prav tako prevladujejo spomeniki (55 %) in enote dediščine (33 %). Razvoj se v regiji načrtuje na način, da se celovito obravnava, ohranja, vzdržuje in prenavlja objekte in območja kulturne dediščine. Z namenom oživitve in prenove se opredeli ustrezne programe, ki omogočajo uporabo in vzdrževanje takih objektov.

Na območju regije se nahaja skupno 66.858 ha območij z naravovarstvenim statusom, kar predstavlja 64 % celotne regije. Pod režimom Natura 2000 je opredeljenih 28.183,1 ha območij (27,1 % celotne regije), zavarovanih območij je 3.205,2 ha (3,1 % celotne regije), 190,71 ha s posebnim režimom (0,2 %), naravne vrednote predstavljajo 21.640,6 ha (20,8 % celotne regije), ekološko pomembnih območij pa je 59.045,5 ha (56,7 % celotne regije). Med zavarovanimi območji je znotraj regije 7 točkovnih elementov, 357 točkovno opredeljenih naravnih vrednot ter 69 jam.

Usmeritve za razvoj in ohranjanje

- Posegi se prednostno umeščajo izven varovanih območij, ključnih habitatov, ekoloških koridorjev ter drugih funkcionalno pomembnih delov narave. Kadar se posegom v bližini varovanih območij ni mogoče izogniti se jih izjemoma umešča na robove varovanih območij, načrtuje pa se jih tako, da ne posegajo v ključne habitatne tipe ali negativno vplivajo na varstvene cilje, ter da se preprečuje sprememba kakovosti habitata in abiotičnih dejavnikov (indikativne kemikalije, sevanje, osvetljevanje, hrup ter vodnega režima, naravne dinamike vodotoka, vključno s poplavljanjem).
- Kulturna dediščina se obravnava kot razvojni potencial regije ter kot dejavnik prostorske identitete, kakovosti prostora in trajnostnega razvoja. Pri načrtovanju posegov je treba upoštevati načela celostnega varovanja kulturne dediščine, vključno z vplivnim območjem kulturnega spomenika ali dediščine. Zagotavljati je treba ohranjanje obstoječe historične tipologije grajene strukture zaselkov, naselij, vasi in trških jeder, ki se odraža v tlorisnih zasnovah, tlorisnih in višinskih gabaritih, slemenski poravnavi, odmiku objektov od cestišč ter v razmerju med odprtim in pozidanim prostorom.
- Posebno pozornost je treba nameniti uporabi tradicionalnih materialov ter ohranjanju in poenotenju strešne krajine z notnimi materiali in barvnimi toni. Ohranitev in usklajenost strešne krajine sta ključnega pomena za celostno dožemanje ter varovanje kulturne dediščine in krajine.
- Z vidika ohranjanja celovite podobe prostora ter vedutnih pogledov na kulturno dediščino in krajino je ohranitev pojavnosti strehe v njeni prvotni obliki izjemnega pomena. Strešna kritina predstavlja eno ključnih kakovosti pri vrednotenju spomenika in ohranjanju značilne podobe prostora. Skodle oziroma »šinkli, šinkli« imajo zato za regionalno tipologijo cerkva, cerkvenih ambientov in domačij poseben pomen pri razumevanju zgodovinskega razvoja ter oblikovanju kulturne krajine. Posebno pozornost je torej potrebno nameniti uporabi tradicionalnih materialov ter ohranjanju in poenotenju strešne krajine z notnimi materiali in barvnimi toni. Ohranitev in usklajenost strešne krajine sta ključnega pomena za celostno dožemanje in varovanje kulturne dediščine.
- Ohranja se značilna naselbinska, krajinska in arhitekturna tipologija ter morfologija prostora.
- Posegi v kulturno dediščino so dopustni le, če trajno ohranjajo njene varovane sestavine, lastnosti in prostorsko vpetost. Za območja naselbinske dediščine se pripravijo urbanistične zasnove oziroma v nadaljnjih fazah konservatorski načrti za prenovo.
- Za območja kulturne krajine, izjemnih krajin in območja prepoznavnih značilnosti se pripravijo krajinske zasnove.

Območja mirnih con

Mirne cone so območja v gozdnem prostoru, kjer je treba omejevati dejavnosti, ki vznemirjajo divjad oziroma ogrožene vrste. Gre za obsežnejše predele naravnega gozda, kjer so dejavnosti, ki vznemirjajo divjad, omejene ali prepovedane; v skupno površino mirnih con so vključene tudi cone za divjega petelina in ruševca. Taka območja so prepoznana na Pohorju (npr. Lovrenška jezera, Ovčarjevo, Glažuta...), na Smrekovcu (greben Smrekovca), na območju Pece (visokogorski gozd), Uršlja gora, Olševa, območja zimovališč divjadi ter rastišča divjega petelina (Polivc, Jezmenovo, Špičnik, Pastirski stol).

Na teh območjih se omejuje se umeščanje novih rekreacijskih, turističnih in prometnih ureditev, zlasti novih poti, enoslednic, gozdnih prometnic, adrenalinskih programov in nočnih dejavnosti. Rekreacija se usmerja na obstoječe označene poti, brez širjenja v mirne predele. V času razmnoževanja in gnezdenja redkih vrst, zlasti divjega petelina in ruševca, se ne izvajajo gozdarska dela in druge moteče dejavnosti. Na rastiščih divjega petelina se upošteva najmanj 500 m pas od sredine rastišča, kjer naj se od 1. marca do 30. junija ne izvajajo dela v gozdu. V ključnih območjih mirnih con se ohranja sklenjene gozdne površine – ne izvaja se krčitev. Ohranjajo se gozdne vrzeli, jase, stopničasti gozdni robovi, borovničevje, grmovna in zeliščna plast, ker so pomembni za gozdne kure in drugo divjad.

Območja krepitev družbenih funkcij

Kulturna krajina podeželja

V dolinskem delu regije se ohranjajo večfunkcionalna kmetijska zemljišča kot pomemben del zelenega sistema, nosilec prehranske funkcije, odprtosti prostora, krajinske členjenosti in prehoda med naselji ter naravnim zaledjem. Poselitev se usmerja v notranji razvoj in zaokroževanje naselij, ne pa v razpršeno širjenje na robove dolin, obvodna območja ali zelene pasove med naselji.

Urbana krajina

V urbanih središčih in drugih naseljih se vzpostavlja mreža javnih zelenih površin, ki vključuje parke, drevorede, športno-rekreacijske zelene površine, obvodne promenade, pokopališča, otroška igrišča, primestne gozdove ter zelene povezave do odprte krajine. Za načrtovanje na regionalni ravni se pripravi nabor oziroma kataster zelenih površin, s katerim se preverijo ekološki, funkcionalni in morfološki vidiki zelenega sistema v naseljih in med njimi.

Mestni gozdovi – gozdovi s posebnim namenom v urbanem prostoru

Na lokalni ravni se opredeli gozdove s posebnim namenom zaradi poudarjene socialne funkcije. Takšna območja so prepoznana v neposrednem zaledju središč višje ravni. Na ravni zelenega sistema regije predstavljajo del gozdnega sistema oz. gozdne zaplate / otoke. Gre za gozdove s poudarjeno rekreacijsko, poučno, higiensko-zdravstveno, estetsko in obrambno funkcijo in imajo pomembno vlogo v zelenem sistemu mest. V regiji so območja s prepoznano vlogo v občinah Ravne na Koroškem, Mežici, Črni na Koroškem, Dravogradu, Slovenj Gradcu, Mislinji, Vuzenici in Radljah ob Dravi. Na večini naštetih območij gre za ohranjanje in nadgradnjo že obstoječe poudarjene vloge gozda, na območjih so že formirane ali načrtovane gozdne učne poti.

Ločitveni pasovi med naselji

Ohranjanjem ločitvenih pasov med naselji se preprečuje zlivanje naselij. S tem se zagotavlja ohranjanje poselitvenega vzorca, hkrati pa zagotavlja ekološka povezljivost regije. Ločitvene pasove se predvidi zlasti v urbaniziranih delih Mislinjske in Dravske doline

Turistično rekreacijska območja in koridorji

Med večjimi naselji in naravnim zaledjem se urejajo rekreacijske povezave. Glavna središča se razvijajo kot izhodiščne točke s čimer se tudi infrastrukturo usmerja v naselja in ne v odprto krajino. Ti koridorji naj povezujejo predvsem Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi in druga središča z obvodnimi pasovi, primestnimi gozdovi, Pohorjem, Uršljo goro, Peco ter Smrekovec, Raduho in Olševo in drugimi rekreacijskimi območji.

Na območjih z večjim obiskom ali večjo občutljivostjo prostora se rekreacija in turizem usmerjata glede na nosilno kapaciteto okolja. Urejajo se vstopne točke, poti, mirujoči promet in režimi obiska, da se prepreči prekomerne obremenitve naravnega okolja. To je posebej pomembno na območjih, kjer Koroška že zaznava konflikte rabe, tudi zaradi športov v naravi in nelegalnih voženj z motornimi vozili. Taka območja so območja velikega turističnega obiska – Pohorje, Uršlja gora.

4.5 Obramba, zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Navezava na karto: 12. Obramba, zaščita in varstvo pred nesrečami

4.5.1 Obramba

Prostor je eden najpomembnejših dejavnikov pri zagotavljanju obrambe države, zato se območja, ki imajo zaradi svojih posebnih naravnih lastnosti strateški pomen za obrambo države, praviloma ohranja v primarni, to je gozdni ali kmetijski rabi.

Število območij za potrebe obrambe v regiji:

- območja izključne rabe prostora za potrebe obrambe: 2
- območja možne izključne rabe prostora za potrebe obrambe: 0
- območja omejene in nadzorovane rabe prostora za potrebe obrambe: 1

V regiji ni območij, ki se uporabljajo za potrebe delovanja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na državni ravni.

4.5.2 Zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečam

Območje Koroške regije je zaradi naravnih značilnosti (razgiban relief, hudourniški vodotoki, poplavna ogroženost...), obmejne lege, pretekle industrijske in rudarske rabe ter razpršene poselitve izpostavljeno različnim vrstam tveganj: poplavam, plazovom, onesnaženju in industrijskim nesrečam. RPP zato opredeljuje usmeritve za zmanjševanje tveganj in povečanje odpornosti prostora na naravne in druge nesreče.

Na območju regije se nahajajo sledeča ogrožena območja (DRSV, 2025):

- **erozijska območja** (ogrožena zaradi erozije celinskih voda) – opredeljena na podlagi ZV-1;
- **plazljiva območja** (ogrožena zaradi zemeljskih ali hribinskih plazov) – opredeljena na podlagi ZV-1;
- **plazovita območja** (ogrožena zaradi snežnih plazov) – opredeljena na podlagi ZV-1;
- **poplavna območja** (ogrožena zaradi) – opredeljena na podlagi ZV-1 in Poplavne uredbe 1.

Regija se po podatkih USRZS uvršča v 3. razred ogroženosti zaradi poplav, potresov, požarov v naravnem okolju in na prostem ter žleda in 1. razred tveganja za sušo. V 4. in 5. razred ogroženosti se uvrščajo sledeče občine (USRZS, 2016; URSZR, 2018a; URSZR, 2018b; URSZR, 2023; ARSO; 2015; SURS, 2025) (**Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**):

¹ Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja

- v 5. razred ogroženosti zaradi poplav se uvršča občina Črna na Koroškem – skupno 3.012 prebivalcev, zmanjšanje za 590 prebivalcev glede na leto 2010;
- v 4. razred ogroženosti zaradi poplav se uvrščajo občine Dravograd, Mežica, Prevalje in Slovenj Gradec – skupno 36.102 prebivalcev, zmanjšanje za 340 prebivalcev glede na leto 2010;

Načrt zaščite in reševanja je razčlenjena zamisel izvajanja zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Načrti zaščite in reševanja, nosilci načrtovanja, vsebina, merila za izdelavo in način izdelave načrtov zaščite in reševanja ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja ob naravnih in drugih nesrečah se urejajo z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja. Za potrebe zaščite in reševanja so izdelani sledeči regijski načrti zaščite in reševanja:

- Regijski načrt obveščanja, opozarjanja in alarmiranja v primeru visoke vode na reki Dravi
- Regijski načrt zaščite in reševanja ob nevarnosti poplavnega vala v Koroški regiji zaradi porušitve pregrade HE Golica
- Regijski načrt ukrepanja ob nesreči z nevarnim blagom v Koroški regiji
- Delni regijski načrt zaščite in reševanja ob velikem požaru v naravnem okolju v Koroški regiji
- Regijski načrt ukrepanja ob sprožitvi plazu »Štimpah« v Občini Podvelka
- Regijski načrt ukrepanja ob onesnaževanju vodotokov z nevarnim blagom v Koroški regiji
- Delni regijski načrt ZIR ob uporabi orožij ali sredstev za množično uničevanje v teroristične namene oziroma terorističnem napadu s klasičnimi sredstvi v Koroški regiji
- Regijski načrt ZIR ob pojavu epidemije oziroma nalezljive bolezni pri ljudeh
- Regijski načrt ZIR ob jedrski ali radiološki nesreči
- Delni regijski načrt ZIR ob pojavu posebno nevarnih bolezni pri živalih
- Regijski načrt ZIR ob nesreči zrakoplova
- Delni regijski načrt ZIR ob potresu
- Regijski načrt ZIR ob železniški nesreči
- Delni regijski načrt ZIR ob poplavih v Koroški regiji, verzija 4.0

Za preprečevanje nastajanja naravnih nesreč je potrebno pri prostorskem načrtovanju posebno pozornost namenjati:

- **Območjem poplav:** ohranjanje, obnova in zagotavljanje retencijskih površin rek, urejanje vodotokov, vzdrževanje strug in vodne infrastrukture, zadrževanje voda v zaledju, zmanjševanje hipnega odtoka padavinske vode. Nova poselitve se ne umešča na območja poplav.
- **Območjem erozije:** omejevanje posegov na erozijsko ogroženih območjih, prilagajanje rabe prostora glede na erozijsko ogroženost, stabilizacija pobočij z gradbenimi in biotehničnimi ukrepi, urejanje hudournikov, ohranjanje in obnova vegetacijskega pokrova, trajnostno kmetovanje, ustrezno odvodnjavanje padavinskih voda, vzdrževanje infrastrukture, spremljanje in kartiranje erozijsko ogroženih območij, sanacija obstoječih erozijskih žarišč
- **Požarno ogrožena območja:** omejevanje in prilagajanje rabe prostora na požarno ogroženih območjih, vzpostavljanje in vzdrževanje požarnih pasov, ustrezno upravljanje gozdov, zagotavljanje dostopnosti za intervencijo, zagotavljanje virov vode za gašenje, upoštevanje požarne varnosti pri načrtovanju poselitve, vzdrževanje infrastrukturnih koridorjev, nadzor in omejevanje dejavnosti, vzpostavitev in nadgradnja sistemov zgodnjega zaznavanja in obveščanja, izdelava požarnih in evakuacijskih načrtov za naselja, turistična območja in večje prireditve, ozaveščanje prebivalcev in obiskovalcev, sanacija požarišč in obnova vegetacije z vrstami, bolj odpornimi na požar.
- **Potresno ogroženim območjem:** upoštevanje potresne nevarnosti pri prostorskem načrtovanju, potresno varno projektiranje in gradnja novih objektov, protipotresna sanacija obstoječih objektov, prilagajanje in zaščita infrastrukture (promet, energetika, vodovod, komunikacije) za zagotavljanje delovanja po potresu, določanje in urejanje evakuacijskih površin ter dostopov za intervencijo,

zagotavljanje odprtih javnih površin za zbiranje prebivalcev ob nesrečah, spremljanje potresne dejavnosti in posodabljanje podatkov o ogroženosti.

- Na letališču Slovenj Gradec se zagotavlja območje za potrebe zaščite in reševanja v primeru večjih nesreč (logistična točka, zadostne površine...).
- V središču Ravne na Koroškem se predvidi umestitev Centra za zaščito in reševanje.
- Na ravni občin morajo biti v načrtih zaščite in reševanja zagotovljene površine za pokop večjega števila ljudi in živali, površine za deponijo ruševin ter površine za evakuacijo prebivalstva.
- Za preprečevanje industrijskih nesreč se v RPP upoštevajo lokacije obratov, za katere veljajo določbe Uredbe o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic. Varovalni pasovi teh obratov in prometnih koridorjev, po katerih se prevažajo nevarne snovi, se obravnavajo kot območja s posebnim režimom, v katerih se omejuje umeščanje stanovanjskih območij, objektov družbene infrastrukture in drugih dejavnosti, občutljivih za tveganja.
- **Regijsko zavetišče za živali se v Koroški regiji** obravnava kot regijsko pomembna javna oziroma komunalna ureditev za zagotavljanje oskrbe zapuščenih živali. Zagotovitev zavetišča je po Zakonu o zaščiti živali lokalna zadeva javnega pomena, zapuščenim živalim pa je treba zagotoviti pomoč, oskrbo in namestitve v zavetišču. Koroška regija še nima regijskega zavetišča za živali, se pa zavetišče usmerja v enega izmed središč Slovenj Grade ali Muta, kjer se predvidi ustrezne površine za umestitev.
- Na območju Zgornje Mežiške doline se izvaja ukrepe za zmanjšanje vpliva onesnaženosti. Gre za območje prednostnih ukrepov zaradi onesnaženosti tal, prahu, sedimentov in naplavin s svincem, cinkom in kadmijem, z jedrom v občinah Črna na Koroškem in Mežica ter razširjenimi ukrepi na občutljivih javnih površinah tudi v občinah Prevalje, Ravne na Koroškem in Dravograd:
 - Prednostno izvajanje sanacije onesnaženih tal, preplastitev prašnih površin, ozelenitev golih tal, mokro čiščenje javnih površin, varno ravnanje z zemeljskimi izkopi ter omejevanje raba, ki povečujejo izpostavljenost prebivalcev.
 - Po poplavih 2023 se ukrepi širše usmerjajo na površine, kjer se zadržujejo otroci in druge ranljive skupine. Novi odlok iz leta 2025 določa program ukrepov za območja vrtcev, šol in javnih igrišč v navedenih občinah.
 - Pri urejanju vodotokov, protipoplavnih ureditvah in sanacijah po poplavih je treba preverjati onesnaženost sedimentov in zemljin, preprečevati prašenje ter ločeno obravnavati potencialno onesnažen material. Po poplavih 2023 so bili v sedimentih porečja Meže od Žerjava do Dravograda ugotovljeni presežki za kadmij, svinec in cink.
 - Kmetijska raba se prilagodi stopnji onesnaženosti tal. Na bolj obremenjenih območjih se omejuje pridelava hrane za ljudi in živali, spodbuja stalna ozelenitev, zmanjševanje prašenja, apnenje kislih tal, povečanje organske snovi ter izbor kultur z manjšim sprejemom težkih kovin.
 - Pri vsakem večjem posegu se predhodno preveri onesnaženost tal oziroma sedimenta. Izkopi, naplavine in gradbeni material se obravnavajo kot potencialno onesnaženi, dokler analize ne pokažejo drugače. Preprečuje se nenadzorovan prenos onesnaženega materiala na druga območja regije.
 - Prednost imajo zamenjava onesnažene zemljine, zatravitev, druga ozelenitev, preplastitev makadamskih površin, redno čiščenje in preprečevanje vnosa onesnaženega prahu v notranje prostore zlasti na območjih otroških igrišč, javnih površin, športnih površin, šol in vrtcev ter drugih območij za rekreacijo in javnih poti.

4.6 Izvajanje in spremljanje izvajanja RPP

Skladno z ZUreP-3 ministrstvo v okviru prostorskega informacijskega sistema vzpostavlja sistem spremljanja stanja prostorskega razvoja, ki na podlagi izbranih kazalnikov omogoča vrednotenje doseganja ciljev na področju prostorskega razvoja ter pripravo poročila o prostorskem razvoju. Regionalni prostorski plan se na ta sistem neposredno navezuje z opredelitvijo kazalnikov, ki omogočajo spremljanje izvajanja ciljev in prednostnih nalog na regionalni ravni.

Na regionalni ravni so smiselno povzeti kazalniki, ki jih opredeljuje ReSRP50 in jih je mogoče spremljati tudi na ravni regije.

Cilj ReSPR50	Področje	Kazalnik	Cilj / želeni trend
Cilj 1: Vzpostaviti pogoje za prehod v podnebno nevtralnno družbo	Gibanje števila prebivalstva in gostota poselitve	Gostota poselitve v urbanih naseljih	Želeni trend: naraščanje
Cilj 1	Površina občin, vključenih v FUU	Površina občin, vključenih v funkcionalno urbano območje središč do vključno III. ravni – obseg FUU posameznega središča	Želeni trend: zmanjšanje
Cilj 1	Opremljenost središč s storitvami splošnega pomena	Delež prebivalcev znotraj radija dostopnosti po cestnem omrežju do središča izbrane ravni	Želeni trend: ohranjanje doseženega deleža
Cilj 2: Doseči mednarodno konkurenčnost slovenskih mest	Opremljenost središč s storitvami splošnega pomena	Število središč z ustrezno opremljenostjo s storitvami splošnega gospodarskega pomena – do IV. ravni	Cilj: ustrezna opremljenost vseh središč do IV. ravni
Cilj 2	Ponudba stanovanj	Dostopnost stanovanj – število oziroma delež javnih najemnih stanovanj	Želeni trend: povečevanje deleža javnih najemnih stanovanj
Cilj 3: Kakovostno življenje na urbanih območjih in na podeželju	Trajnostna mobilnost	Delež prebivalcev v radiju 1 km od postajališča JPP z zadovoljivo in primerno frekvenco	Želeni trend: rast
Cilj 3	Trajnostna mobilnost	Gibanje števila osebnih vozil na 100 prebivalcev v občini	Želeni trend: zmanjševanje
Cilj 4: Okrepiti prostorsko identiteto	Razvrednotena območja	Delež površin razvrednotenih območij po naseljih	Želeni trend: zmanjševanje
Cilj 4	Raba zemljišč	Neto letna rast površin pozidanih zemljišč	Želeni trend: zmanjševanje neto letne rasti pozidanih zemljišč do 0 % v letu 2050
Cilj 4	Ekološka povezljivost	Opredeljeni zeleni sistemi regij v RPP	Cilj: zeleni sistem regij opredeljen v RPP
Cilj 4	Kulturna dediščina	Stanje kulturne dediščine – vpis enot kulturne dediščine v RKD	Cilj: kulturna dediščina je ohranjena in vključena v prostorski razvoj
Cilj 5: Izboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe	Poplavna območja	Število in delež prebivalcev na poplavno ogroženih območjih	Želeni trend: zmanjševanje števila prebivalcev
Cilj 5	Plazovita območja	Število in delež ogroženih prebivalcev na plazovitih območjih	Želeni trend: zmanjševanje števila prebivalcev

Dodatno je za potrebe priprave RPP glede na cilje in izzive pripravljen nabor kazalnikov. Kazalniki za spremljanje izvajanja regionalnega prostorskega plana temeljijo na nacionalnem sistemu spremljanja prostorskega razvoja (SSPR), ki v okviru prostorskega informacijskega sistema zagotavlja enotno metodološko osnovo ter primerljivost

podatkov na ravni države. Nabor kazalnikov se oblikuje ob upoštevanju razpoložljivosti podatkov, pri čemer se uporabljajo predvsem podatki Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), podatki prostorskega informacijskega sistema (PIS) ter drugi uradni podatkovni viri.

Izzivi RPP	Cilji RPP	Prednostne naloge	Kazalniki
<p>Izzivi na področju naselbinske strukture in demografije</p> <p>Staranje prebivalstva, praznjenje posameznih podeželskih in obmejnih območij, razpršena poselitve v hribovitem svetu, zgoščanje poselitve v dolinah ter potreba po jasnejši vlogi središč v policentričnem sistemu regije.</p>	<p>Skladen prostorski razvoj regije.</p> <p>Ohranjanje poseljenosti in vitalnosti podeželja.</p> <p>Zagotavljanje pravične dostopnosti do storitev in kakovostnega življenja za vse prebivalce regije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Krepitev Slovenj Gradca kot središča 2. ravni ter Raven na Koroškem s Prevaljami in Dravograda kot središč 3. ravni. · Krepitev Radelj ob Dravi kot središča Dravske doline in Mežice kot pomembnega oskrbnega središča. · Krepitev Koroškega širšega mestnega območja kot funkcionalno povezanega sistema središč. · Ohranjanje funkcij občinskih in lokalnih oskrbnih središč za zagotavljanje poseljenosti podeželja. · Usmerjanje razvoja v notranji razvoj naselij, prenovo, aktivacijo praznih površin in omejevanje razpršene gradnje. 	<p>Spreminjanje števila prebivalcev.</p> <p>Selitveni prirast prebivalstva.</p> <p>Spreminjanje števila gospodinjstev.</p> <p>Stopnja rasti koeficienta starostne odvisnosti starih.</p> <p>Površina stavbnih zemljišč na prebivalca.</p> <p>Delež nepozidanih stavbnih zemljišč.</p>
<p>Izzivi na področju stanovanjske oskrbe</p> <p>Pomanjkanje dostopnih stanovanj za mlade, mlade družine, starejše in ranljive skupine, prisotnost praznega in premalo izkoriščenega stavbnega fonda ter potreba po prilagoditvah stanovanj zaradi staranja prebivalstva.</p>	<p>Zagotavljanje ustreznih stanovanj za vse skupine in generacije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Aktivacija praznih stanovanj in obstoječega stavbnega fonda. · Prenova stanovanjskih območij in stavb pred širitvami na nova zemljišča. · Razvoj javnih, neprofitnih in dostopnih najemnih stanovanj v središčih policentričnega sistema. · Razvoj stanovanj za mlade, mlade družine, starejše in ranljive skupine. 	<p>Delež stanovanj v večstanovanjskih stavbah.</p> <p>Število novozgrajenih stanovanj.</p> <p>Povprečna velikost stanovanja.</p> <p>Delež praznih stanovanj.</p>
<p>Prometni izzivi</p> <p>Slaba prometna povezanost regije z osrednjo Slovenijo, dolgi potovalni časi do avtocestnega omrežja, odvisnost od osebnega avtomobila, nekonkurenčen javni potniški promet, pomanjkljive povezave med dolinami in zastarela železniška infrastruktura.</p>	<p>Povečanje dostopnosti in povezanosti regije navznoter in navzven.</p> <p>Zagotavljanje dostopne, funkcionalne in zanesljive infrastrukture.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Izvedba in prostorska uskladitev 3. razvojne osi kot ključne prometne povezave regije. · Posodobitev državnega in lokalnega cestnega omrežja ter povečanje njegove odpornosti na poplave, plazove in druge naravne nesreče. · Modernizacija železniške povezave Maribor–Dravograd–Prevalje–državna meja–Pliberk/Bleiburg. · Krepitev javnega potniškega prometa med središči ter uvajanje prilagodljivih oblik mobilnosti na redkeje poseljenih območjih. 	<p>Dostopnost do postajališč javnega potniškega prometa.</p> <p>Dostopnost do osnovnih storitev (časovna dostopnost).</p> <p>Dostopnost do zaposlitvenih središč (časovna dostopnost).</p> <p>Spremembe indeksa delovne migracije.</p>
<p>Izzivi v energetski in komunalni oskrbi</p> <p>Potreba po zanesljivejši energetski oskrbi, posodobitvi prenosnega in distribucijskega omrežja, boljši odpornosti vodovodnih sistemov, urejanju odvajanja in čiščenja odpadnih voda, varovanju vodnih virov ter odpravi sivih in belih lis digitalne povezljivosti.</p>	<p>Povečanje dostopnosti, povezanosti in infrastrukturne opremljenosti regije.</p> <p>Varovanje okolja in povečanje odpornosti regije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Vzpostavitev regijskega energetskega koncepta. · Nadgradnja elektroenergetskega omrežja in zagotavljanje zanesljive oskrbe večjih gospodarskih in poselitvenih območij. · Spodbujanje pridobivanja in rabe obnovljivih virov energije, prednostno na stavbah, degradiranih površinah in infrastrukturno ustreznih lokacijah. · Posodobitev kanalizacijskih sistemov in čiščenja komunalnih odpadnih voda. · Nadaljnji razvoj regijskega sistema ravnanja z odpadki. · Krepitev digitalne povezljivosti, zlasti v hribovitih, obmejnih in razpršeno poseljenih območjih. 	<p>Delež prebivalcev priključenih na kanalizacijo.</p> <p>Delež očiščenih odpadnih voda.</p> <p>Delež prebivalcev priključenih na javni vodovod.</p> <p>Delež energije iz obnovljivih virov.</p> <p>Zanesljivost oskrbe z električno energijo.</p> <p>Opremljenost aglomeracij.</p>
<p>Gospodarski izzivi</p> <p>Primanjkljaj delovnih mest v regiji, visoka dnevna delovna mobilnost, omejene prostorske možnosti za</p>	<p>Ohranjanje konkurenčnosti in trajnostni razvoj gospodarskih panog.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Krepitev obstoječih gospodarskih območij · Revitalizacija in prestrukturiranje funkcionalno razvrednotenih območij, zlasti v Mežiški dolini in na območju Otiškega Vrha. · Krepitev dejavnosti z višjo dodano vrednostjo, tehnološke prenove in inovativnosti. 	<p>Stopnja rasti delovno aktivnega prebivalstva.</p> <p>Spreminjanje deleža zaposlenosti.</p> <p>Spremembe indeksa delovne migracije.</p>

Izzivi RPP	Cilji RPP	Prednostne naloge	Kazalniki
večje gospodarske cone, potreba po prestrukturiranju obstoječih industrijskih območij ter prenizka dodana vrednost dela gospodarskih dejavnosti.	Prostorsko usmerjanje trajnostnega gospodarskega razvoja regije.	<ul style="list-style-type: none"> · Povezovanje tradicionalnih industrijskih panog z novimi tehnologijami, izobraževanjem in raziskovalno-razvojnimi dejavnostmi. · Razvoj lesnopredelovalne verige, krožnega gospodarstva in lokalnih gospodarskih povezav. 	Delež zasedenosti gospodarskih con. Demografija podjetij. Delež uporabe energije iz obnovljivih virov za potrebe oskrbe gospodarskih območij.
Okoljski in podnebni izzivi Poplavna, hudourniška in plazovna ogroženost, ranljivost vodovodne in prometne infrastrukture, zaraščanje kmetijskih zemljišč v hribovitem svetu, pritiski na varovana območja narave, velika gozdnatost regije ter okoljska bremena v Zgornji Mežiški dolini.	Varovanje okolja in povečanje odpornosti regije pred naravnimi nesrečami zaradi podnebnih sprememb.	<ul style="list-style-type: none"> · Zmanjševanje poplavne, erozijske, hudourniške in plazovne ogroženosti z na naravi temelječimi rešitvami. · Upravljanje vodotokov na ravni porečij Meže, Mislinje in Drave. · Trajnostno gospodarjenje z gozdovi in krepitev njihove varovalne, hidrološke, klimatske in rekreacijske funkcije. · Preprečevanje zaraščanja kulturne krajine, zlasti na območjih celkov in višje ležečih kmetij. · Sanacija okoljskih bremen v Zgornji Mežiški dolini in zmanjševanje tveganj za zdravje ljudi. 	Raba tal (deleži kmetijskih, gozdnih in pozidanih površin). Delež kmetijskih zemljišč v uporabi. Kakovost površinskih voda. Delež prebivalcev priključenih na kanalizacijo. Delež očiščenih odpadnih voda. Površina kmetijskih zemljišč v zaraščanju. Investicije za varstvo okolja.
Turistični izzivi Razpršena turistična ponudba, potreba po večji dodani vrednosti turizma, usklajevanje razvoja turizma z varstvom narave in krajine, obremenitve občutljivih območij ter potreba po povezovanju turističnih območij v celovito regijsko ponudbo.	Trajnostni in vključujoč razvoj turizma na regionalni ravni. Ohranjanje konkurenčnosti in trajnostni razvoj gospodarskih panog.	<ul style="list-style-type: none"> · Razvoj Koroške kot zelene, aktivne in butične destinacije. · Razvoj turizma z višjo dodano vrednostjo, povezanega z naravo, kulturno, tehniško in industrijsko dediščino. · Usklajevanje turistične infrastrukture z nosilno zmogljivostjo prostora, zlasti na Pohorju, Peci, Uršlji gori, v Topli in drugih občutljivih območjih. · Usmerjanje obiskovalcev na urejene poti, vstopne točke in obstoječa turistična središča. · Krepitev kolesarskega, pohodniškega, športnega, podeželskega in čezmejnega turizma. 	Povprečna doba bivanja. Število turističnih ležišč. Stopnja rasti prihodov turistov. Stopnja rasti nočitev turistov. Delovno aktivno prebivalstvo v turizmu.
Čezmejno sodelovanje / upravljanje prostora Pomanjkanje usklajenih in primerljivih čezmejnih podatkov za upravljanje funkcionalnega prostora, dnevne mobilnosti, turizma, okoljskih sistemov, javnega potniškega prometa in razvojnih povezav z avstrijsko Koroško.	Učinkovito vodenje in razvoj regionalnega potenciala. Krepitev čezmejnih povezav in povezav s sosednjimi regijami.	<ul style="list-style-type: none"> · Vzpostavitev usklajenega sistema spremljanja prostorskega razvoja na čezmejnem območju z Avstrijo. · Spremljanje dnevnih migracij, delovnih mest, javnih storitev, prometnih tokov in turističnih povezav v čezmejnem prostoru. · Krepitev sodelovanja z avstrijsko Koroško na področju železniških in avtobusnih povezav, kolesarskega omrežja, Geoparka Karavanke in turizma. · Usklajevanje podatkov o stanju okolja, vodah, naravi, komunalni opremljenosti in razvojnih pritiskih. · Sodelovanje s Savinjsko in Podravske regijo pri prometnih, turističnih, krajinskih, energetskih in zelenih povezavah. 	Vzpostavljen čezmejni sistem spremljanja, na primer: <ul style="list-style-type: none"> · število dnevnih čezmejnih migrantov (SI→AT, AT→SI), · delež delovno aktivnih, zaposlenih čez mejo, · razpoložljivost podatkov o delovnih mestih v čezmejnem območju, · razpoložljivost podatkov o čezmejni uporabi zdravstvenih/izobraževalnih storitev, · razpoložljivost primerljivih podatkov o stanju okolja (zrak, voda),